

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Informatyka	Klasa: 3 Ti
Nauczyciel: Aner Ot	Poziom: Podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania informatyki dla liceum ogólnokształcącego i technikum „Informatyka na Czasie” Zakres podstawowy	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: I. Algorytmika i programowanie w języku C++ - XI 2024 r. II. Algorytmika i programowanie w języku Python - XII 2024 r. III. Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera – IV 2025 r.	
Podręczniki obowiązkowe: Informatyka na czasie cz3 .Podręcznik dla liceum i technikum. Zakres podstawowy, J. Mazur P. Perekietka Z. Talaga, Nowa Era	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Komputer w postaci laptopa, tableta, smart-fona.	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt lub notes	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, - sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - odpowiedź ustna, - praca przy komputerze, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

2. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował w pełni materiał programowy wynikający z obowiązującej podstawy programowej, a ponadto może:

- a) posiadać wiedzę wykraczającą poza przewidzianą w programie, co znajduje odzwierciedlenie w uzyskiwanych przez niego ocenach częściowych ze sprawdzianów, prac klasowych i/6) Uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, otrzymuje ocenę niedostateczną. lub innych form kreatywnego rozwiązywania problemów,
- b) uczestniczyć i osiągać sukcesy w konkursach i olimpiadach,
- c) rozwijać się twórczo i samodzielnie.

2. Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) wyczerpująco opanował materiał programowy wynikający z obowiązującej podstawy programowej,
- b) właściwie rozumie i umiejętnie wykorzystuje realizowane treści w teorii i praktyce bez ingerencji nauczyciela,
- c) stosuje poprawny język, styl, sprawnie posługuje się poznaną terminologią naukową,
- d) samodzielnie i skutecznie rozwiązuje problemy korzystając z dostępnych źródeł informacji,
- e) aktywnie uczestniczy w projektach i zajęciach edukacyjnych.

3. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) samodzielnie rozwiązuje zadania o skali trudności wyższej od wymagań standardowych,
- b) rozumie przekazane przez nauczyciela treści edukacyjne oraz samodzielnie wyjaśnia zachodzące zjawiska,
- c) inspirowany przez nauczyciela, stosuje wiedzę w sytuacjach teoretycznych i praktycznych,
- d) popelnia nieliczne usterki stylistyczne, stosuje podstawowe pojęcia i prawa ujmowane za pomocą terminów naukowych, wypowiada się klarownie,
- e) nie opanował zakresu wiedzy dla oceny bardzo dobrej, zgodnie z obowiązującą podstawą programową.

4. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) poprawnie rozumie podstawowe uogólnienia, wyjaśnia oraz stosuje ważniejsze zjawiska przy pomocy nauczyciela,
- b) samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- c) posiada podstawowe wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- d) popelnia niewielkie i nieliczne błędy, stosuje język zbliżony do potocznego.
- e) nie opanował zakresu wiedzy dla oceny dobrej, zgodnie z obowiązującą podstawą programową.

5. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował podstawowe wiadomości z obowiązującej podstawy programowej,
- b) stosuje wiedzę tylko w sytuacjach typowych przy pomocy nauczyciela,
- c) posiada wiedzę niezbędną, pozwalającą na prawidłowe funkcjonowanie,
- d) ma wyraźne braki w opanowaniu materiału programowego,
- e) wykonuje proste zadania z pomocą nauczyciela,
- f) nie opanował zakresu wiedzy dla oceny dostatecznej, zgodnie z obowiązującą podstawą programową.
- g) wykazuje chęć poprawy uzyskanych ocen niedostatecznych, chętnie podejmuje zadania i działania naprawcze wskazane przez nauczyciela.

6. Uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, otrzymuje ocenę niedostateczną.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Historia	Klasa: 3 Ti
Nauczyciel: Marek Karmowski	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półroczce: I i II
Program nauczania: Historia - Program nauczania Liceum ogólnokształcące i technikum zakres podstawowy	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
I semestr: <ol style="list-style-type: none"> 1. Europa po kongresie wiedeńskim 2. Ziemia polska w I połowie XIX w. – sprawdzian: październik 2023 r. 3. Świat w II połowie XIX w. 4. Ziemia polska w II połowie XIX w. – sprawdzian: grudzień 2023 r.	
II semestr: <ol style="list-style-type: none"> 1. I wojna światowa i odzyskanie niepodległości przez Polskę 2. Europa i świat w okresie dwudziestolecia międzywojennego – sprawdzian: marzec 2024 r. 3. II Rzeczpospolita 4. Europa i Świat na drodze ku wojnie – sprawdzian: maj 2024 r.	
Podręczniki obowiązkowe: Historia, cz. 3, Jarosław Czuby, Piotr Szlanta, WSiP	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Mapy, projektor multimedialny, programy multimedialne, teksty źródłowe	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt.	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocena dopuszczająca:

- ✓ pokazuje na mapie odpowiednie obszary historyczne państw, krajów, ludów,
- ✓ wyjaśnia, na czym polega proces przekształcania się i postępu określonych ludów, cywilizacji,
- ✓ rozumie i poprawnie posługuje się terminami z danego tematu lekcji,
- ✓ potrafi wymienić podstawowe postacie i bohaterów z określonych wydarzeń historycznych,
- ✓ wymienia najważniejsze bitwy,

Ocena dostateczna:

- ✓ wymienia rodzaje źródeł historycznych i podaje przykłady źródeł każdego rodzaju,
- ✓ poprawnie umiejscawia w czasie i przestrzeni określone fakty historyczne,
- ✓ wymienia różne cywilizacje,
- ✓ charakteryzuje religię określonej cywilizacji, ludu, kraju w określonej historii,
- ✓ przedstawia strukturę społeczną danej społeczności, kraju, cywilizacji,
- ✓ wymienia przykładowe osiągnięcia danej społeczności, kraju, cywilizacji,
- ✓ posługuje się odpowiednimi terminami,

Ocena dobra:

- ✓ charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w określonym państwie, cywilizacji,
- ✓ przedstawia osiągnięcia kultury danego ludu, cywilizacji,
- ✓ charakteryzuje religię omawianych ludów i cywilizacji, a także potrafi opisać atrybuty określonych bogów i bóstw,
- ✓ potrafi opisywać dzieje określonych ludów i cywilizacji,
- ✓ posługuje się odpowiednimi terminami,
- ✓ umie porównywać określone aspekty omawianych faktów historycznych,
- ✓ przedstawia skutki i przyczyny omawianej historii,
- ✓ orientuje się poprawnie na mapie historycznej,

Ocena bardzo dobra:

- ✓ przedstawia związki między religią, sztuką a władzą w określonych narodach, państwach, imperiach, cywilizacjach,
- ✓ wyjaśnia specyfikę i symbolikę charakterystyczną dla omawianej religii cywilizacji, kraju, państwa, narodu, imperium,
- ✓ umie przedstawiać fakty historyczne w związku przyczynowo – skutkowym,
- ✓ posługuje się bezbłędnie wszystkimi terminami dotyczącymi danego tematu,
- ✓ potrafi omawiać sytuacje polityczną, społeczną i kulturową omawianego podmiotu historycznego,
- ✓ umiejętnie potrafi wyciągać samodzielne wnioski ze znanych faktów historycznych,
- ✓ bezbłędnie posługuje się chronologią historyczną i umiejscawianiem faktów w czasie,
- ✓ orientuje się poprawnie na mapie historycznej,

Ocena celująca:

- ✓ przedstawia związki między religią, sztuką a władzą w określonych narodach, państwach, imperiach, cywilizacjach,
- ✓ wyjaśnia specyfikę i symbolikę charakterystyczną dla omawianej religii cywilizacji, kraju, państwa, narodu, imperium,
- ✓ umie przedstawiać fakty historyczne w związku przyczynowo – skutkowym,
- ✓ posługuje się bezbłędnie wszystkimi terminami dotyczącymi danego tematu,
- ✓ potrafi omawiać sytuacje polityczną, społeczną i kulturową omawianego podmiotu historycznego,
- ✓ umiejętnie potrafi wyciągać samodzielne wnioski ze znanych faktów historycznych,
- ✓ bezbłędnie posługuje się chronologią historyczną i umiejscawianiem faktów w czasie,
- ✓ orientuje się poprawnie na mapie historycznej,
- ✓ odczytuje i poprawnie analizuje źródła historyczne,
- ✓ potrafi udzielać konstruktywnych i bezbłędnych odpowiedzi wraz z własną analizą znanych faktów i źródeł,
- ✓ posiada wiedzę pozaźródłową,
- ✓ udziela obszernych odpowiedzi pisemnych i ustnych.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Bazy danych	Klasa: 3TI
Nauczyciel: Michał Szurgot	Poziom: 3
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania dla zawodu Technik Informatyk	
<p>Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:</p> <p>Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawy baz danych i ich projektowania – sprawdzian październik 2. Systemy zarządzania bazami danych (Microsoft SQL Server, XAMPP, MS Access) – sprawdzian grudzień 3. MS ACCESS (formularze, raporty, makra, import, export) – sprawdzian luty i kwiecień 4. SZBD Microsoft SQL Server – sprawdzian czerwiec 	
<p>Podręczniki obowiązkowe:</p> <p>„Tworzenie stron i aplikacji internetowych oraz baz danych i administrowanie nimi” WSIP</p> <p>Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:</p>	
Wymagania formalne: zeszyt	
<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <p>-sprawdzian teoretyczny lub praktyczny, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, -kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje 3 ostatnie jednostki lekcyjne, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 20 minut, -odpowiedź ustna, -aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).</p>	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
<p>Uwagi o ocenianiu:</p> <p>- uczeń 1 raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów, kartkówek), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie.</p>	

Wymagania na poszczególne oceny:

Kryteria na poszczególne oceny

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się fachową terminologią zawodową,
- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania,
- umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów,
- precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi,
- umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski,
- wykazuje szczególną aktywność na zajęciach,
- bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania,
- sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski,
- jest aktywny na zajęciach,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- stosuje podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania,
- zna podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela,
- przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany,
- nie potrafi zastosować terminologii zawodowej,
- nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści,
- nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności,
- nie zna podstawowych pojęć zawodowych,
- nie jest aktywny na zajęciach,
- nie wykazuje chęci uzupełnienia braków,
- opuszcza zajęcia.

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Geografia	Klasa: 3TI
Nauczyciel: Miłosz Jankowski	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2 h	półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania geografii w zakresie podstawowym dla LO i Technikum "Oblicza geografii", Nowa Era, dla szkół ponadpodstawowych	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ol style="list-style-type: none"> 1. Obraz Ziemi - 5h , powtórzenie, wrzesień 2. Ziemia we wszechświecie - 4h , powtórzenie , wrzesień 3. Atmosfera - - 7h , sprawdzian, październik 4. Hydrosfera - 5h , sprawdzian , listopad 5. Litosfera, procesy wewnętrzne - 4h , powtórzenie, listopad, 6. Litosfera, procesy zewnętrzne - 6h, sprawdzian, grudzień 7. Pedosfera i biosfera - 4h, powtórzenie , grudzień 8. Zmiany na mapie politycznej - 8 h, sprawdzian, luty 9. Ludność i osadnictwo - 14 h, sprawdzian, kwiecień 10. Sektory gospodarki, globalizacja - 6h, powtórzenie , maj 11. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo - - 6h , sprawdzian, czerwiec 	
Podręczniki obowiązkowe: "Oblicza geografii 1" , podręcznik dla LO i technikum, zakres podstawowy, , autorzy R. Malarz, M. Więckowski nr ewidencyjny w wykazie MEN: 983/1/2019 "Oblicza geografii 2" Podręcznik dla LO i Technikum zakres podstawowy , Wydawnictwo Nowa Era, autorzy: T. Rachwał , R. Uliszak, K. Wiedermann , P. Kroh Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: , ołówki , cienkopisy , linijki, zeszyty ćwiczeń	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt , atlas	
Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę test, – odpowiedź ustna, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny				
Konieczne (ocena dopuszczająca)	Podstawowe (ocena dostateczna)	Rozszerzające (ocena dobra)	Dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
I. Obraz Ziemi				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonyuje podziału nauk geograficznych na dyscypliny, wymienia źródła informacji geograficznej, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa</i>, <i>skala</i>, wymienia elementy mapy, wymienia rodzaje map, omawia i czyta legendę mapy, rozpoznaje rodzaje map w atlasie, rozpoznaje i rozróżnia rodzaje skal, opisuje na podstawie mapy turystycznej dowolny obszar. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje przedmiot i cele badań geograficznych, wymienia źródła informacji potrzebne do charakterystyki własnego regionu, wymienia funkcje GIS, klasyfikuje mapy ze względu na skalę oraz ze względu na treść, porównuje i szereguje skale, wymienia najczęściej stosowane metody prezentowania informacji na mapach, rozróżnia formy terenu na mapie na podstawie układu poziomic, podaje przykłady zastosowania map topograficznych, posługuje się mapą hipsometryczną, odnajduje na mapie obiekty geograficzne przedstawione na fotografii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa miejsce geografii wśród innych nauk, omawia przydatność i możliwości wykorzystania źródeł informacji geograficznej, interpretuje dane liczbowe przedstawione w tabelach, na wykresach i diagramach, przedstawia przykłady zastosowania różnych rodzajów map, stosuje różne rodzaje skal i je przekształca, posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie, rozróżnia ilościowe i jakościowe metody przedstawiania informacji geograficznej, podaje przykłady zastosowania różnego rodzaju map, wskazuje różnice w sposobie przedstawiania rzeźby terenu na mapach topograficznej i ogólnogeograficznej, określa współrzędne geograficzne na mapie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje interdyscyplinarny charakter nauk geograficznych, wymienia przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji i pomiarów prowadzonych w terenie, porównuje metody jakościowe i ilościowe prezentacji informacji geograficznej, interpretuje zdjęcia satelitarne, czyta i interpretuje treści różnych rodzajów map, charakteryzuje działania systemu nawigacji satelitarnej GPS. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii, przedstawia możliwości wykorzystania różnych źródeł informacji geograficznych i ocenia ich przydatność, omawia przykłady wykorzystania narzędzi GIS do analiz zróżnicowania przestrzennego środowiska geograficznego, wykazuje przydatność fotografii i zdjęć satelitarnych do uzyskiwania informacji o środowisku geograficznym, wyznacza współrzędne geograficzne z użyciem odbiornika GPS.
II. Ziemia we wszechświecie				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami: <i>gwiazda</i>, <i>planeta</i>, <i>księżyc</i>, <i>planetoida</i>, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje i porównuje planety Układu Słonecznego, w tym Ziemię, podaje przyczyny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje ciała niebieskie: planety karłowate, księżycy, planetoidy, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia teorie pochodzenia i budowy wszechświata, rozpoznaje wybrane 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje odległości we wszechświecie i uzasadnia złożoność

<p><i>meteoroid, kometa,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny, wymienia kolejno nazwy planet Układu Słonecznego, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ruch obiegowy, wysokość górowania Słońca, noc polarna, dzień polarny,</i> podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi, wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje na mapie świata ich granice, posługuje się terminami: <i>ruch obrotowy, czas uniwersalny, czas strefowy,</i> wymienia cechy ruchu obrotowego. 	<p>zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku,</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny zmian długości dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych, wymienia skutki ruchu obrotowego Ziemi, wymienia rodzaje czasów na Ziemi, wyjaśnia, czym są czas uniwersalny i czas strefowy. 	<p>meteoroidy, komety,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje ciała niebieskie na zdjęciach i mapach kosmosu, podaje cechy Ziemi odróżniające ją od innych planet Układu Słonecznego, przedstawia następstwa ruchu obiegowego Ziemi, opisuje poszczególne strefy oświetlenia Ziemi, wyjaśnia przyczyny zróżnicowania czasu na Ziemi, analizuje mapę stref czasowych na Ziemi. 	<p>gwiazdozbiory nieba północnego,</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia powstawanie Układu Słonecznego, porównuje cechy budowy planet grupy ziemskiej oraz planet olbrzymów, wyjaśnia przyczyny zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku, przedstawia dowody na ruch obrotowy Ziemi, podaje przykłady oddziaływania siły Coriolisa i jego skutki w środowisku przyrodniczym, oblicza czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych. 	<p>wszechświata,</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku na życie i działalność człowieka, wyjaśnia wpływ różnic czasu na życie i działalność człowieka.
--	---	--	--	---

III. Atmosfera

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza, odczytuje z mapy klimatycznej temperaturę powietrza na Ziemi, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, wyż baryczny, niż baryczny,</i> odczytuje z mapy klimatycznej wartości ciśnienia atmosferycznego, wskazuje na mapie ciśnienia atmosferycznego rozmieszczenie stałych wyżów barycznych i niżów barycznych na Ziemi, wyjaśnia znaczenie terminu <i>kondensacja pary wodnej,</i> wymienia przyczyny występowania opadów na Ziemi, wymienia i wskazuje na mapie obszary o 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza, opisuje na podstawie map rozkład temperatury powietrza na Ziemi w styczniu i w lipcu, wskazuje na mapie obszary, w których zaznacza się wpływ prądów morskich i wysokości bezwzględnych na temperaturę powietrza, opisuje na podstawie map rozkład ciśnienia atmosferycznego na Ziemi w styczniu i w lipcu, wyjaśnia przyczyny ruchu powietrza, wskazuje na mapie obszary objęte cyrkulacją pasatową, wymienia czynniki wpływające na rozkład opadów atmosferycznych, opisuje na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje rozkład temperatury w lipcu i w styczniu na półkuli północnej i półkuli południowej, oblicza średnią roczną temperaturę powietrza w danej stacji klimatycznej, wyказuje zależność ciśnienia atmosferycznego od temperatury powietrza, wyjaśnia mechanizm powstawania układów barycznych na podstawie schematu, przedstawia warunki niezbędne do powstania opadu atmosferycznego, wyjaśnia na podstawie map tematycznych wpływ prądów morskich na wielkość opadów atmosferycznych na Ziemi, podaje przykłady obszarów, na których 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu temperatury powietrza na Ziemi, omawia na podstawie klimatogramu roczny przebieg temperatury powietrza we własnym regionie, wyjaśnia przyczyny zróżnicowania ciśnienia atmosferycznego na Ziemi, opisuje na podstawie schematu globalną cyrkulację atmosfery, omawia na podstawie klimatogramu rozkład opadów atmosferycznych w ciągu roku we własnym regionie, przedstawia na podstawie mapy synoptycznej i zdjęć satelitarnych prognozę pogody dla danego obszaru, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyказuje na podstawie schematu związek między szerokością geograficzną a rozkładem temperatury powietrza na Ziemi, wyjaśnia mechanizm cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej i wyższych szerokościach geograficznych, podaje przyczyny występowania strefy podwyższonego i obniżonego ciśnienia na kuli ziemskiej, wyjaśnia przyczyny występowania dużych sum opadów atmosferycznych w strefie klimatów
--	--	--	--	---

<p>najmniejszych i największych rocznych sumach opadów na Ziemi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda</i>, <i>prognoza pogody</i>, • wymienia elementy pogody, • ustala warunki pogodowe na podstawie mapy synoptycznej, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>klimat</i>, <i>strefa klimatyczna</i>, • wskazuje na mapie strefy klimatyczne na Ziemi, • opisuje na podstawie map tematycznych dowolną strefę klimatyczną na Ziemi. 	<p>mapy zróżnicowanie opadów na Ziemi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby pozyskiwania danych meteorologicznych, • charakteryzuje pogodę panującą na wybranym obszarze na podstawie mapy synoptycznej, • podaje różnicę między pogodą a klimatem. 	<p>występują zmienne warunki pogodowe w ciągu całego roku,</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje uproszczoną mapę pogody z mapą synoptyczną, • omawia czynniki klimatotwórcze, • opisuje na podstawie klimatogramów i mapy stref klimatycznych typy klimatów, • wykazuje różnicę między klimatem morskim i kontynentalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia znaczenie prognozowania pogody w działalności człowieka na podstawie dostępnych źródeł informacji, • charakteryzuje i porównuje strefy klimatyczne i typy klimatów na Ziemi oraz uzasadnia ich zasięgi, • opisuje cechy klimatu lokalnego w miejscu zamieszkania. 	<p>równikowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia na przykładach dynamikę zmian zachodzących w atmosferze, wyjaśnia ich przyczyny oraz ukazuje ich skutki, • wyjaśnia, na czym polega strefowość i astrefowość klimatów na Ziemi, • wyjaśnia wpływ lokalnych czynników na klimat wybranych regionów.
--	---	---	---	---

IV. Hydrosfera

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>hydrosfera</i>, • podaje charakterystyczne cechy hydrosfery, • przedstawia podział wszechoceanu na mapie świata, • wskazuje na mapie wybrane morza i zatoki oraz podaje ich nazwy, • odczytuje z mapy zasolenie powierzchniowej warstwy wód oceanicznych, • wymienia rodzaje prądów morskich, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rzeka</i>, <i>dorzecze</i>, <i>system rzeczny</i>, <i>zlewisko</i>, • wymienia rodzaje rzek, • wskazuje na mapie świata przykładowe rzeki główne, systemy rzeczne i zlewiska, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lodowiec górski</i>, <i>lądolód</i>, <i>granica wiecznego śniegu</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy fizykochemiczne wód morskich, • wyjaśnia, czym są prądy morskie, • przedstawia rozkład prądów morskich na świecie na podstawie mapy, • opisuje na podstawie schematu system rzeczny wraz z dorzeczem, • charakteryzuje na podstawie mapy sieć rzeczna na poszczególnych kontynentach, • wyjaśnia różnicę między lodowcem górskim i lądolodem, • wymienia części składowe lodowca górskiego, • wskazuje na mapie świata obszary występowania lodowców górskich i lądolodów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje rodzaje i wielkość zasobów wodnych na Ziemi, • podaje przyczyny zróżnicowania zasolenia wód morskich, • omawia problem zanieczyszczenia wód morskich, • uzasadnia zależność gęstości sieci rzecznej na Ziemi od warunków klimatycznych, • przedstawia sposoby zasilania najdłuższych rzek Europy, Azji, Afryki i Ameryki Północnej i Ameryki Południowej, • opisuje warunki powstawania lodowców, • omawia wpływ zaniku pokrywy lodowej na życie zwierząt w Arktyce. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje rodzaj i wielkość zasobów we własnym regionie, • objaśnia mechanizm powstawania i układ powierzchniowych prądów morskich, • omawia na wybranym przykładzie ze świata znaczenie przyrodnicze i gospodarcze wielkich rzek, • wyjaśnia przyczyny występowania granicy wiecznego śniegu na różnej wysokości, • omawia etapy powstawania lodowca górskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie wody dla funkcjonowania systemu przyrodniczego Ziemi, • omawia wpływ prądów morskich na życie i gospodarkę człowieka, • przedstawia podstawowy podział jezior ze względu na genezę masy jeziornej, • omawia wpływ zanikania pokrywy lodowej w obszarach okołobiegunowych na gospodarkę, życie mieszkańców oraz ich tożsamość kulturową.
--	---	--	--	---

V. Litosfera. Procesy wewnętrzne				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>litosfera</i>, <i>skorupa ziemska</i>, • wymienia warstwy Ziemi, • wymienia główne minerały budujące skorupę ziemską, • wymienia podstawowe rodzaje skał występujących na Ziemi, • wyjaśnia, czym są procesy endogeniczne i je klasyfikuje, • wskazuje na mapie największe płyty litosfery i ich granice, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plutonizm</i>, <i>wulkanizm</i>, <i>trzęsienia Ziemi</i>, • omawia budowę stożka wulkanicznego na podstawie schematu, • podaje na podstawie źródeł informacji przykłady wybranych trzęsień ziemi występujących na świecie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy budowy wnętrza Ziemi, • wymienia powierzchnie nieciągłości we wnętrzu Ziemi, • opisuje warunki powstawania różnych rodzajów skał, • podaje przykłady skał o różnej genezie, • omawia podstawowe założenia teorii tektoniki płyt litosfery, • odróżnia ruchy górotwórcze od ruchów epejrogenicznych, • wskazuje na mapie obszary występowania ruchów epejrogenicznych, • wymienia produkty wulkaniczne, • wyjaśnia różnicę między magmą i lawą, • wskazuje na mapie obszary sejsmiczne i asejsmiczne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje właściwości fizyczne poszczególnych warstw Ziemi, • wyjaśnia różnice między skorupą oceaniczną a skorupą kontynentalną, • charakteryzuje wybrane skały o różnej genezie, • rozpoznaje wybrane skały, • omawia przyczyny przemieszczania się płyt litosfery, • wskazuje na mapie świata przykłady gór powstałych w wyniku kolizji płyt litosfery, • podaje przyczyny ruchów epejrogenicznych, • charakteryzuje formy powstałe wskutek plutonizmu, • opisuje rodzaje wulkanów ze względu na przebieg erupcji i rodzaj wydobywających się produktów wulkanicznych, • wskazuje na mapie ważniejsze wulkany i określa ich położenie w stosunku do granic płyt litosfery, • opisuje przyczyny i przebieg trzęsienia ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany temperatury, ciśnienia i gęstości zachodzące we wnętrzu Ziemi wraz ze wzrostem głębokości, • omawia zastosowanie skał w gospodarce, • rozróżnia góry fałdowe, góry zrębowe i góry wulkaniczne, • opisuje na podstawie schematu powstawanie gór w wyniku kolizji płyt litosfery, • podaje przykłady świadczące o ruchach pionowych na lądach, • wyjaśnia wpływ ruchu płyt litosfery na genezę procesów endogenicznych, • wykazuje zależność między ruchami płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień Ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery, • podaje przykłady występowania i wykorzystania skał we własnym regionie, • wskazuje różnice w procesach powstawania wybranych gór, na przykład Himalajów i Andów, • wymienia przykłady wpływu wulkanicznych na środowisko przyrodnicze i działalność człowieka.
V. Litosfera. Procesy zewnętrzne				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje procesy egzogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wietrzenie</i>, <i>zwietrzelina</i>, • wyróżnia rodzaje wietrzenia, • wyjaśnia znaczenie terminu <i>kras</i>, • wymienia skały, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki rzeźbotwórcze, • podaje czynniki wpływające na intensywność wietrzenia na kuli ziemskiej, • omawia warunki, w jakich zachodzą procesy krasowe, • odróżnia formy krasu powierzchniowego i krasu podziemnego, • rozróżnia erozję 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja), • wyjaśnia, na czym polega wietrzenie fizyczne, wietrzenie chemiczne i wietrzenie biologiczne, • przedstawia czynniki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnice między wietrzeniem mrozowym a wietrzeniem termicznym, • omawia genezę wybranych form krasowych powierzchniowych i podziemnych, • opisuje przebieg oraz skutki erozji, transportu i akumulacji w różnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania intensywności procesów rzeźbotwórczych rzek, wiatru, lodowców i lądolodów, mórz oraz wietrzenia, • porównuje skutki rzeźbotwórczej działalności rzek, wiatru, lodowców

<p>które są rozpuszczane przez wodę,</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe formy krasowe, wymienia rodzaje erozji rzecznej, wymienia typy ujść rzecznych, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lodowiec górski, lądolód</i>, wymienia rodzaje moren, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>abrazja, klif, plaża, mierzeja</i>, wymienia czynniki kształtujące wybrzeża morskie, podaje czynnik wpływający na siłę transportową wiatru, wymienia rodzaje wydm, wymienia rodzaje pustyń, podaje nazwy największych pustyń na Ziemi i wskazuje je na mapie. 	<p>wgłębną, erozję wsteczną i erozję boczną,</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje na podstawie infografiki cechy rzeki w biegu górnym, środkowym i dolnym, wskazuje na mapie największe delty i ujścia lejkowate, wymienia formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności lodowców, omawia proces powstawania różnych typów moren, rozdziela na podstawie fotografii formy rzeźby terenu powstałe wskutek działalności lodowców górskich i lądolodów, wymienia przykłady niszczącej i budującej działalności morza, rozdziela typy wybrzeży na podstawie map i fotografii, wymienia formy terenu powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności wiatru, wyjaśnia na podstawie ilustracji różnice między wydmą paraboliczną a barchanem. 	<p>wpływające na przebieg zjawisk krasowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie znane na świecie, w Europie i w Polsce obszary krasowe, wyjaśnia, na czym polega rzeźbotwórcza działalność rzek, rozpoznaje na rysunkach i fotografiach formy powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności rzek, charakteryzuje typy ujść rzecznych na podstawie schematu, dokonuje podziału form rzeźby polodowcowej na formy erozyjne i akumulacyjne, charakteryzuje formy rzeźby terenu powstałe wskutek działalności lodowców górskich i lądolodów, charakteryzuje formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności morza (klif, mierzeja) na podstawie schematu i zdjęć, omawia czynniki warunkujące procesy eoliczne, omawia warunki powstawania różnego rodzaju wydm. 	<p>odcinkach biegu rzeki,</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje na podstawie schematu etapy powstawania meandrów, opisuje niszczącą, transportową i akumulacyjną działalność lodowca górskiego i lądolodu, porównuje typy wybrzeży morskich, podaje ich podobieństwa i różnice, opisuje niszczącą, transportującą i budującą działalność wiatru, rozdziela na podstawie zdjęć formy rzeźby erozyjnej i akumulacyjnej działalności wiatru. 	<p>i lądolodów, mórz oraz wietrzeń.</p>
---	---	--	---	---

VI. Pedosfera i biosfera

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porządkuje etapy procesu glebotwórczego, wymienia czynniki glebotwórcze, rozdziela gleby strefowe i niestrefowe, podaje nazwy stref roślinnych, wskazuje na mapie zasięg występowania głównych stref 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje najważniejsze poziomy glebowe na podstawie schematu profilu glebowego, prezentuje na mapie rozmieszczenie głównych typów gleb strefowych i niestrefowych, podaje cechy głównych stref roślinnych na świecie, porównuje na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy głównych typów gleb strefowych i niestrefowych, charakteryzuje główne typy gleb, opisuje rozmieszczenie i warunki występowania głównych stref roślinnych na świecie, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje procesy i czynniki glebotwórcze, w tym zachodzące na obszarze, na którym jest zlokalizowana szkoła, opisuje czynniki wpływające na piętrowe zróżnicowanie roślinności na Ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje zależność między klimatem a występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym, wykazuje zależność szaty roślinnej od wysokości nad poziomem morza.
--	---	---	---	--

roślinnych, • wymienia gatunki roślin charakterystyczne dla poszczególnych stref roślinnych, • wymienia piętra roślinne na przykładzie Alp.	podstawie schematu piętrowość w wybranych górach świata.	• charakteryzuje piętra roślinne na wybranych obszarach górskich, • podaje wspólne cechy piętrowości na przykładzie wybranych gór świata.		
---	--	--	--	--

część 2

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
I. Zmiany na mapie politycznej				
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>państwo, eksklawa, terytorium zależne</i> • wymienia elementy państwa • wymienia wielkie państwa i minipaństwa • określa różnice w powierzchni państw • podaje powierzchnię Polski • podaje aktualną liczbę państw świata • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolonializm, dekolonizacja</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>integracja, dezintegracja</i> • wymienia przyczyny procesów integracyjnych na świecie • wymienia państwa w Europie powstałe po 1989 r. • podaje przykłady organizacji międzynarodowych • wymienia przyczyny 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady eksklaw i wskazuje je na mapie • wskazuje na mapie wielkie państwa i minipaństwa • określa pozycję Polski w Europie pod względem powierzchni • wskazuje na mapie świata obszary kolonialne krajów europejskich z połowy XX w. • wyjaśnia różnicę między integracją a dezintegracją państw • podaje przykłady procesów integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. • określa główne cele ONZ • wskazuje na mapie świata miejsca ważniejszych konfliktów zbrojnych i ataków terrorystycznych w wybranych regionach w XXI w. • podaje definicje wskaźników rozwoju 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady terytoriów zależnych w XXI w. na świecie • odczytuje na mapach aktualny podział polityczny • wyjaśnia przyczyny zmian na mapie politycznej świata • omawia na przykładach procesy integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. • podaje przykłady organizacji międzyrządowych i pozarządowych • podaje przykłady organizacji międzynarodowych, których członkiem jest Polska • omawia przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie • charakteryzuje wybrane konflikty na świecie w latach 90. XX w. i na początku XXI w. • omawia przyczyny dysproporcji w rozwoju 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady krajów nieuznawanych na arenie międzynarodowej • wymienia skutki kolonializmu • omawia wpływ kolonializmu na współczesny podział polityczny świata • opisuje zmiany, które zaszły na mapie politycznej świata po II wojnie światowej • analizuje przyczyny integracji politycznej, gospodarczej i militarnej na świecie na przykładzie Unii Europejskiej • omawia skutki konfliktów zbrojnych i ataków terrorystycznych na świecie • ocenia strukturę PKB Polski na tle innych krajów • porównuje strukturę PKB państw 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i skutki dekolonizacji • wykazuje związek między zasięgiem kolonii a językiem urzędowym w państwach Ameryki Południowej • analizuje wpływ kolonizacji na dysproporcje w rozwoju państw • omawia pozytywne i negatywne skutki integracji politycznej i gospodarczej na świecie • przedstawia wpływ mediów na społeczny odbiór przyczyn i skutków konfliktów na świecie na wybranych przykładach • omawia konsekwencje zróżnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów i regionów

<p>konfliktów zbrojnych na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między terroryzmem a konfliktem zbrojnym • wymienia wskaźniki rozwoju gospodarczego i społecznego państw 	<p>krajów: PKB, HDI, MPI</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia na wybranych przykładach cechy krajów o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego 	<p>społeczno-gospodarczym państw świata</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia składowe wskaźnika HDI na przykładzie Polski • opisuje zróżnicowanie przestrzenne państw świata według wskaźników HDI i MPI 	<p>znajdujących się na różnych poziomach rozwoju społeczno-gospodarczego</p>	<p>na świecie</p>
---	---	---	--	-------------------

II. Ludność i urbanizacja

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje aktualną liczbę ludności świata i prognozy zmian • porównuje kontynenty pod względem liczby ludności • wymienia najludniejsze państwa na świecie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów, współczynnik przyrostu naturalnego</i> • opisuje model przejścia demograficznego • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksplozja demograficzna, regres demograficzny</i> • wymienia typy demograficzne społeczeństw • wymienia dominujące na świecie modele rodziny • wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik dzietności</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekumena, subekumena, anekumena</i> • wymienia czynniki rozmieszczenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny zmian liczby ludności świata • podaje różnice w przyroście naturalnym w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • oblicza współczynniki urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego • opisuje fazy rozwoju demograficznego • podaje przykłady państw, w których występują eksplozja demograficzna i regres demograficzny • porównuje piramidy wieku i płci w wybranych krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • wymienia przyczyny starzenia się społeczeństw • podaje przykłady państw starzejących się • wymienia modele rodziny i omawia ich występowanie na świecie • podaje wybrane czynniki rozmieszczenia ludności na świecie • opisuje ograniczenia w rozmieszczeniu ludności • oblicza wskaźnik 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje dynamikę zmian liczby ludności świata • wyjaśnia przyczyny różnic między wartością przyrostu naturalnego w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • opisuje przyczyny występowania eksplozji demograficznej i regresu demograficznego na świecie • omawia zróżnicowanie struktury wieku na świecie • wymienia czynniki kształtujące strukturę wieku • omawia zróżnicowanie współczynnika dzietności • analizuje wpływ wybranych czynników na rozmieszczenie ludności na świecie • opisuje bariery osadnicze • omawia cechy rozmieszczenia ludności na świecie • analizuje zróżnicowanie gęstości zaludnienia na świecie • omawia obszary zamieszkane i niezamieszkane na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian tempa wzrostu liczby ludności na świecie • analizuje przestrzenne różnice w wielkości wskaźników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego na świecie • analizuje przyczyny kształtujące przyrost naturalny w poszczególnych fazach przejścia demograficznego • analizuje i porównuje piramidy wieku i płci w wybranych krajach świata • omawia przyczyny i skutki starzenia się ludności oraz jego zróżnicowanie na świecie • określa społeczno-kulturowe uwarunkowania zróżnicowania modelu rodziny • porównuje współczynnik dzietności w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • przedstawia prawidłowości w rozmieszczeniu ludności świata • opisuje problemy uchodźców w wybranych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki zmian tempa wzrostu liczby ludności na świecie • ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej i regresu demograficznego w wybranych państwach • analizuje i ocenia zróżnicowanie ludności świata pod względem dzietności w różnych regionach świata • przedstawia społeczno-ekonomiczne i ekologiczne skutki nadmiernej koncentracji ludności • omawia skutki ruchów migracyjnych dla społeczeństw i gospodarki wybranych państw świata • podaje przykłady działań, które mogą ograniczyć negatywne przejawy zróżnicowania rasowego, narodowościowego i etnicznego ludności świata • analizuje wpływ religii na życie człowieka i na gospodarkę
--	--	---	--	--

<p>ludności w podziale na przyrodnicze, społeczno-gospodarcze i polityczne</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia bariery osadnicze wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i> wymienia najgęściej zaludnione kraje na świecie wyjaśnia znaczenie terminów: <i>imigracja, emigracja, reemigracja, saldo migracji</i> przedstawia podział migracji podaje główne kierunki współczesnych migracji ludności na świecie wymienia odmiany ludzkie – główne i mieszane wyjaśnia znaczenie terminów: <i>narod, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna</i> wymienia mniejszości narodowe w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>religia</i> wymienia religie uniwersalne wymienia i wskazuje na mapie główne kręgi kulturowe na świecie wymienia rodzaje jednostek osadniczych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wieś</i> wymienia czynniki lokalizacji jednostek osadniczych i rozwoju sieci osadniczej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> wymienia 	<p>gęstości zaludnienia dla wybranego obszaru</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje obszary słabo zaludnione i bezludne podaje główne przyczyny migracji na świecie wskazuje na mapie kraje emigracyjne i imigracyjne odróżnia uchodźstwo od migracji ekonomicznej charakteryzuje główne i mieszane odmiany ludzkie wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróżnicowanych pod względem narodowościowym opisuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne w Polsce charakteryzuje wielkie religie i wskazuje na mapie obszary ich występowania podaje cechy wybranych kręgów kulturowych ludności świata przedstawia strukturę wyznaniową w Polsce charakteryzuje osadnictwo wiejskie omawia czynniki kształtujące sieć miejską omawia płaszczyzny procesu urbanizacji przedstawia wskaźnik urbanizacji i jego zróżnicowanie w Polsce i na świecie opisuje fazy urbanizacji wymienia typy aglomeracji i podaje przykłady w Polsce i na świecie wymienia czynniki wpływające na rozwój obszarów wiejskich 	<p>świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia współczesne migracje zagraniczne analizuje saldo migracji zagranicznych na świecie wyjaśnia przyczyny dodatniego lub ujemnego salda migracji na świecie opisuje zróżnicowanie narodowościowe wybranych krajów omawia zróżnicowanie etniczne wybranych krajów omawia strukturę religijną w wybranych krajach przedstawia zróżnicowanie religijne w Polsce charakteryzuje kręgi kulturowe ludności świata i wskazuje je na mapie omawia zróżnicowanie typów wsi na przykładzie Europy opisuje zróżnicowanie sieci osadniczej na świecie wymienia przyczyny urbanizacji wybranych regionów świata charakteryzuje typy zespołów miejskich, podaje ich przykłady w Polsce i na świecie oraz wskazuje je na mapie charakteryzuje obszary wiejskie na świecie omawia zmiany funkcji współczesnych wsi 	<p>państwach</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje zróżnicowania narodowościowego i etnicznego ludności na wybranych przykładach przedstawia konsekwencje zróżnicowania religijnego i kulturowego ludności na świecie analizuje sieć osadniczą wybranych regionów świata na podstawie map cyfrowych przedstawia gęstość zaludnienia obszarów miejskich na wybranych etapach urbanizacji wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania poziomu urbanizacji na świecie wymienia skutki urbanizacji wybranych regionów świata podaje przyczyny zacierania się granic między miastem a wsią wyjaśnia przyczyny depopulacji niektórych wsi w Polsce i w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wkład kręgów kulturowych w dziedzictwo kulturowe ludzkości opisuje wpływ środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozwoju społeczno-gospodarczego na zróżnicowanie poziomu rozwoju sieci osadniczej na świecie analizuje przyczyny i skutki urbanizacji wybranych regionów świata przedstawia zależność między udziałem ludności wiejskiej w ogólnej liczbie ludności a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju
--	--	---	--	--

<p>płaszczyzny urbanizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje fazy urbanizacji • podaje typy zespołów miejskich • podaje różnicę między wsią a obszarem wiejskim • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wieś</i>, <i>obszar wiejski</i> • wymienia kryteria podziału jednostek osadniczych • podaje na wybranych przykładach funkcje wsi				
---	--	--	--	--

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Historia i teraźniejszość	Klasa: 3TI
Nauczyciel: Marcin Gradowski	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze I i II
Program nauczania: Izabella Modzelewska – Rysak, Leszek Rysak: Historia i teraźniejszość. Program nauczania. Liceum i technikum. Zakres podstawowy.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: I. Świat i Polska w latach 1991 – 2001. 13.11.24, 05.02.25 II. Świat i Polska w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku., 26.03.25, 14.05.25	
Podręczniki obowiązkowe: Izabella Modzelewska- Rysak, Leszek Rysak, Adam Cisek, Karol Wilczyński, Marian Buczyński, Tomasz Grochowski, Witold Pelczar: Historia i teraźniejszość. Część 2.Liceum i technikum. Zakres podstawowy	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: Zeszyt, podręcznik	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Temat	Wymagania konieczne – ocena dopuszczająca. Uczeń:	Wymagania podstawowe – ocena dostateczna. Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające – ocena dobra. Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające – ocena bardzo dobra Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania wyczerpujące – ocena celująca Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
-------	--	---	--	---	--

III. ŚWIAT I POLSKA W LATACH 1991–2001					
20. Nowy ład światowy	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia działania Stanów Zjednoczonych zmierzające do utrzymania ładu na świecie w końcu XX w.; • przedstawia proces globalizacji w gospodarce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Pustynna Burza, globalizacja</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: George Bush, Saddam Husajn 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia koncepcje świata w końcu XX w. i ich autorów; • wyjaśnia, na czym polega proces globalizacji; • charakteryzuje politykę Stanów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>koniec historii, zderzenie cywilizacji, globalna wioska</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Francis Fukuyama, Samuel Huntington, Zbigniew Brzeziński 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice pomiędzy koncepcjami świata w końcu XX w.; • charakteryzuje proces globalizacji w różnych dziedzinach życia 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy można określić Stany Zjednoczone jako żandarma ładu na świecie w końcu XX w.; • wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS usiłował utrzymać wpływy na świecie; • wie, kim był Michaił Gorbaczow 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, która z koncepcji świata w końcu XX w. okazała się najbliższa rzeczywistości i uzasadnia swoje stanowisko
21. Blaski i cienie zmian na świecie na przełomie tysiącleci	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze konflikty zbrojne na przełomie XX i XXI w.; • wymienia różnice pomiędzy globalną Północą a globalnym Południem 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze przyczyny konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI w.; • przedstawia proces upadku apartheidu w RPA; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>apartheid, bantustany</i>; • wie, kim były wymienione po- 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI w.; • wyjaśnia przyczyny podziału świata na globalną Północ i globalne Południe; • wyjaśnia przyczyny konfliktu w Rwandzie; • zna i wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny konfliktów religijnych na świecie na przełomie XX i XXI w.; • charakteryzuje sytuację w Afryce na przełomie XX i XXI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i ocenia rolę wojsk ONZ w czasie konfliktu w Rwandzie

		stacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Nelson Mandela, Frederik de Klerk	pojęcie <i>konflikt Północ–Południe</i>		
22. Integracja europejska	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia dokumenty tworzące Unię Europejską i ich najważniejsze postanowienia; • wymienia organy Unii Europejskiej; • wymienia państwa strefy euro; • pokazuje na mapie proces rozszerzania się Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Jednolity Akt Europejski, traktat z Maastricht, Unia Europejska, traktat nicejski, traktat lizboński, strefa euro</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kryteria przyjmowania nowych państw do Unii Europejskiej; • wymienia płaszczyzny współpracy między krajami Unii Europejskiej; • wymienia państwa strefy Schengen; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kryteria kopenhaskie, strefa Schengen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zakres współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej; • wskazuje różnice pomiędzy poszczególnymi dokumentami tworzącymi podstawy prawne Unii Europejskiej; • wyjaśnia znaczenie strefy Schengen i strefy euro; • przedstawia współpracę Unii Europejskiej z Norwegią i wyjaśnia jej stosunek do Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego strefa Schengen i strefa euro nie pokrywa się z krajami Unii Europejskiej; • wyjaśnia przyczyny rozszerzania zakresu współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej; • przedstawia współpracę Unii Europejskiej ze Szwajcarią i wyjaśnia stosunek Szwajcarii do Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie Jednolitego Aktu Europejskiego i traktatu z Maastricht; • wyjaśnia, dlaczego został zawarty traktat lizboński; • wyjaśnia, dlaczego Finlandia starała się o członkostwo w Unii Europejskiej dopiero w latach 90. XX w.
23. Polska droga do demokracji 1991–2005	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze partie w Polsce po 1990 r.; • wymienia zmiany ustrojowe, które wprowadziła Mała Konstytucja; • wymienia reformy rządu Jerzego Buzka; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Sojusz Lewicy Demokratycznej, Unia Demokratyczna, Mała Konstytucja</i>; • wie, kim jest Jerzy Buzek 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia ruchy polityczne w Polsce po 1990 r.; • wyjaśnia przyczyny zmian na polskiej scenie politycznej po 1990 r.; • wyjaśnia, jak chciano zapobiec rozdrobnieniu politycznemu w Polsce; • wymienia podstawy prawne, na których opierają się relacje między państwem polskim a kościołami i związkami wy- 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian rządów po 1990 r.; • przedstawia przebieg prac nad nową konstytucją; • charakteryzuje reformy rządu Jerzego Buzka; • przedstawia stosunki wyznaniowe w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>recesja, lustracja</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Jan K. Bielecki, 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy reformy rządu Jerzego Buzka spełniły oczekiwania Polaków; • przedstawia proces podpisania i ratyfikowania konkordatu; • ocenia stabilność polskiej sceny politycznej i jej wpływ na funkcjonowanie państwa; • wie, kim jest Hanna Suchocka 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia relacje między rządem a Prezydentem w Polsce w latach 1991–2005; • ocenia funkcjonowanie rządów w Polsce w latach 1991–2005, przywołując ich sukcesy i porażki

		znaniowymi; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Bezpartyjny Blok Wspierania Reform, konkordat, próg wyborczy</i>	Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller, Jan Olszewski, Antoni Macierewicz		
24. III Rzeczpospolita – konstytucyjne zasady ustrojowe	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wymienia prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia organy władzy ustawodawczej i ich dwie kompetencje; • wymienia organy władzy wykonawczej i ich dwie kompetencje; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>zasada suwerenności narodu, zasada trójpodziału władzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia przykładowe kompetencje organów władzy ustawodawczej; • wymienia podstawowe kompetencje organów władzy wykonawczej; • wymienia przykładowe zasady sadownictwa w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>zasada demokratycznego państwa prawa, zasada pluralizmu politycznego, zasada niezawisłości sędziów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje uprawnienia władzy ustawodawczej i wykonawczej w Polsce z zastosowaniem podziału tych uprawnień; • wymienia etapy procesu legislacyjnego; • przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce; • wymienia zasady sadownictwa w Polsce; • wymienia przykładowe uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>preambuła, proces legislacyjny, Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wzajemne zależności między organami władzy wykonawczej i ustawodawczej oraz podaje przykłady ich zastosowania; • wyjaśnia zasady sądownictwa w Polsce; • charakteryzuje pozycję Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu w polskim systemie ustrojowym; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>konstruktywne votum nieufności</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice w procesie legislacyjnym w zależności od typu ustawy (np. ustawa zwykła i ustawa budżetowa); • ocenia skuteczność funkcjonowania Trybunału Stanu
25. Rzeczpospolita samorządna	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia organy władzy samorządu gminnego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu gminnego; • zna i wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia organy władzy samorządu powiatowego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu powiatowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia organy władzy samorządu wojewódzkiego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu wojewódzkiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia podstawy prawne i zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego; • wyjaśnia, na jakie zadania jednostki samorządu terytorialnego mogą mieć 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces odwoławczy od decyzji jednostek samorządu terytorialnego; • przedstawia działania podejmowane przez samorząd swojej gminy, powiatu i

	<p>pojęcia: <i>samo-rząd terytorialny, domniemanie kompetencji, zadania własne, zadania zlecone, gmina, burmistrz, wójt</i></p>	<p>wego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>powiat, starosta</i> 	<p>wódzkiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>subwencja, dotacja, marszałek sejmiku wojewódzkiego, sejmik województwa</i> 	<p>różne źródła finansowania;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>decentralizacja, zasada pomocniczości</i> 	<p>województwa</p>
<p>26. System prawny współczesnej Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • wymienia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>norma prawna, osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice pomiędzy prawem naturalnym a prawem stanowionym; • charakteryzuje podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • wymienia najważniejsze zapisy prawa karnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>własność, służebność, hipoteka, wykroczenie, występki, zbrodnia, odpowiedzialność karna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podstawowe terminy związane z naukami prawnymi; • przedstawia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • omawia najważniejsze zapisy prawa karnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>przysposobienie, obowiązki alimentacyjny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje relacje między organami władzy albo organami władzy a obywatelami, które reguluje prawo administracyjne; • wyjaśnia różnicę między wykroczeniem, występkiem i zbrodnią; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>odwołanie, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między prawem materialnym a procesowym; • analizuje przykładowe pisma z zakresu prawa cywilnego, karnego i administracyjnego (np. pozew, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, decyzję administracyjną)
<p>27. Prawa człowieka oraz ich ochrona w Polsce i na świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje prawa człowieka, wymieniając ich cechy; • wymienia przykładowe prawa człowieka, przyporządkowując je do odpowiednich generacji; • wymienia polskie dokumenty, w których zawarte są prawa człowieka; • wymienia polskie instytucje zajmujące się 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy praw człowieka; • charakteryzuje trzy generacje praw człowieka; • wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka w Europie; • wymienia europejskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się praw człowieka po II wojnie światowej; • wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka na świecie; • wymienia organy ONZ, zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się praw człowieka do II wojny światowej; • porównuje zawartość i rolę dokumentów chroniących prawa człowieka; • przedstawia proces postępowania obywatela polskiego, który oskarża instytucje państwowe o złamanie praw 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, które prawa człowieka są negatywne, a które pozytywne; • wyjaśnia, w przypadku których praw człowieka obywatel może dochodzić swych praw; • ocenia skuteczność decyzji lub wyroków różnych instytucji chroniących prawa człowieka

	<p>ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>prawa człowieka, trzy generacje praw człowieka, Rzecznik Praw Obywatelskich</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Europejski Trybunał Praw Człowieka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Rada Praw Człowieka, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka, Międzynarodowy Trybunał Karny;</i> • wie, kim była Eleanor Roosevelt 	<p>człowieka (rozpatruje wszystkie możliwości odwoławcze);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, które prawa człowieka i w jakich okolicznościach mogą być ograniczone 	
28. Rozliczenie dziedzictwa PRL po 1989 r.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby upamiętnienia żołnierzy podziemia niepodległościowego i osób represjonowanych w okresie PRL-u; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>rehabilitacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania podejmowane przez polskie władze w celu rozliczenia postępowania władz PRL-u; • wyjaśnia, dlaczego było trudno uzyskać wyroki skazujące w procesach autorów stanu wojennego i w sprawie użycia broni w kopalni „Wujek” 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różne formy działalności Instytutu Pamięci Narodowej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Instytut Pamięci Narodowej, Rzecznik Interesu Publicznego, status osoby pokrzywdzonej</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia problemy związane z przeprowadzeniem procesu lustracji; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>klamstwo lustracyjne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje proces rozliczenia władz komunistycznych w Polsce z podobnymi procesami w innych państwach komunistycznych; • ocenia, czy można było proces dekomunizacji przeprowadzić lepiej i uzasadnia swoje stanowisko
29. Polska droga do NATO i Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; • podaje przykładowe przyczyny, dlaczego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>traktat akcesyjny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; • wyjaśnia, dlaczego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>Partnerstwo dla Pokoju</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia współpracę Polski z innymi krajami regionu w celu wstąpienia do NATO i Unii Europejskiej; • charakteryzuje relacje polsko-niemieckie w latach 90. XX w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Trójkąt Weimarski, Trójkąt Wyszehradzki / Grupa Wyszehradzka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-rosyjskiej w latach 90. XX w.; • przedstawia aktywność Polski w rejonie Europy Środkowej w latach 90. XX w.; • wyjaśnia, jakie czynniki wpływały na relacje Polski z innymi państwami 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Polaków w ramach Partnerstwa dla Pokoju; • porównuje argumenty euroentuzjastów i eurosceptyków w czasie starania się Polski o członkostwo w Unii Europejskiej
IV. ŚWIAT I POLSKA W PIERWSZYCH DWÓCH DEKADACH XXI W.					
30. Świat na początku	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki, które 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia pozycję Chin na 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację w Korei 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki kryzysu 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki pandemii COVID-

XXI w.	wpływają na pozycję Chin na początku XXI w.; • wymienia przykładowe skutki globalizacji	początku XXI w.; • przedstawia skutki globalizacji; • wymienia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>COVID-19, SARS-CoV-2, pandemia</i>	Północnej na początku XXI w.; • przedstawia skutki Arabskiej Wiosny; • przedstawia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>Arabska Wiosna</i>	finansowego z początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny Arabskiej Wiosny	19 dla życia społecznego; • ocenia wpływ Arabskiej Wiosny na stabilizację w rejonie Bliskiego Wschodu
31. Wojna z terroryzmem w XXI w.	• wymienia różne nurty terroryzmu w XXI w. • wymienia przykładowe zamachy terrorystyczne w XXI w. i ich konsekwencje; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm, World Trade Center</i>	• charakteryzuje różne nurty terroryzmu w XXI w. • omawia interwencję wojsk koalicji w Afganistanie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Al-Kaida, talibowie</i> , • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Osama bin Laden, George W. Bush	• omawia interwencję wojsk koalicji w Iraku; • charakteryzuje działalność Państwa Islamskiego; • przedstawia znaczenie Stanów Zjednoczonych w wojnie z terroryzmem; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>szariat, Państwo Islamskie</i>	• przedstawia udział Polaków w walkach w Afganistanie i Iraku; • wyjaśnia związek między zamachami terrorystycznymi w Europie a wojną z terroryzmem na Bliskim Wschodzie; • wymienia skutki wojny z terroryzmem dla państw muzułmańskich, Stanów Zjednoczonych i Europy	• ocenia skuteczność interwencji wojsk koalicji w Afganistanie i Iraku; • przedstawia rolę i dążenia Kurdów w trakcie wojny z terroryzmem
32. Unia Europejska w XXI w.	• wymienia organy władzy Unii Europejskiej i ich przykładowe uprawnienia; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej; • wymienia przykładowe działania Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Przewodniczący Rady Europejskiej</i> ,	• wymienia dokumenty unijne zawarte na początku XXI w. i ich główne założenia; • wyjaśnia przyczyny kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej; • charakteryzuje politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Karta Praw Podstawowych Unii Euro-</i>	• przedstawia koncepcje integracji Europy; • przedstawia postawy państw Unii Europejskiej wobec kryzysu migracyjnego; • wymienia przyczyny i skutki wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Stany Zjednoczone Europy, Europa Ojczyzn, Europa wielu prędkości</i>	• porównuje koncepcje integracji Europy; • charakteryzuje przyczyny i skutki wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; • ocenia politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; • wyjaśnia wpływ problemów, z którymi mierzy się Unia Europejska, na jej funkcjonowanie i pozycję w niej	• ocenia koncepcje integracji europejskiej pod kątem korzyści, które niosą one ze sobą dla poszczególnych grup państw członkowskich; • przedstawia możliwości działania obywateli państw członkowskich w ramach Unii Europejskiej

	<i>Wysoki Przedstawiciel Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, lockdown</i>	<i>pejskiej, traktat nicejski, traktat lizboński, tarcza antykryzysowa</i>		poszczególnych państw	
33. Rosja i jej ekspansja w XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki wojny w Czeczenii; • wymienia przyczyny i skutki konfliktu w Gruzji; • wymienia przyczyny wojny w Ukrainie; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>Euro-majdan</i>; • wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Władimir Putin, Wołodymyr Zełenski 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację w Gruzji; • przedstawia przebieg wojny w Ukrainie; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Dżochar Dudajew, Achmat Kadyrow, Ramzan Kadyrow 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, w jaki sposób przywódcy Rosji dążą do wzmocnienia władzy; • przedstawia proces aneksji Krymu; • przedstawia stosunek państw środkowoeuropejskich do polityki rosyjskiej na Kaukazie i Ukrainie; • charakteryzuje różne formy prowadzenia wojny przez Rosję; • zna i wyjaśnia pojęcia; „<i>zielone ludziki</i>”, <i>wojna hybrydowa, szantaż gazowy</i>; • wie, kim był Borys Jelcyn 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia możliwości działania opozycji w Rosji; • wyjaśnia wpływ różnych form prowadzenia wojny przez Rosję na sytuację w Europie; • wyjaśnia, od czego zależy polityka Rosji wobec Ukrainy; • przedstawia stosunek państw zachodnioeuropejskich i Stanów Zjednoczonych do polityki rosyjskiej na Kaukazie i Ukrainie; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>kolonia karna</i>; • wie, kim jest Wiktor Janukowycz 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działalność „<i>Memoriału</i>” jako organizacji opozycyjnej w Rosji
34. Polska na początku XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe sukcesy i porażki poszczególnych rządów na początku XXI w.; • wymienia główne partie polityczne działające w Polsce na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Platforma Obywatelska, Prawo i Sprawiedliwość, Zjednoczona Prawica</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne założenia poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej; • wymienia przyczyny zmian rządów na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>postkomunizm, kohabitacja polityczna, dług publiczny</i>; • wie, kim są wymienione postacie, oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje polską scenę polityczną na początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny zmian rządów na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Liga Polskich Rodzin, Samoobrona, katastrofa smoleńska</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, jak afery, do których dochodziło za poszczególnych rządów, wpływały na ich ocenę przez społeczeństwo; • ocenia realizację założeń poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania wybranego przez siebie rządu z początku XXI w. w polityce wewnętrznej i zagranicznej oraz ocenia je pod kątem rozwoju wewnętrznego Polski i jej racji stanu

		przedstawia ich polityczną rolę: Kazimierz Marcinkiewicz, Bronisław Komorowski, Andrzej Duda	polityczną rolę: Donald Tusk, Andrzej Lepper		
35. Polonia i Polacy na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie skupiska Polaków i Polonii po II wojnie światowej; • wymienia przyczyny emigracji z Polski po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe instytucje polskie działające na emigracji; • przedstawia znaczenie organizacji tworzonych przez Polaków na emigracji dla podtrzymywania polskości i rozwoju kultury polskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego</i>, <i>Instytut Józefa Piłsudskiego</i>, <i>Maisons-Laffitte</i>, <i>Rozgłoszenia Polska Radia Wolna Europa</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jerzy Giedroyc, Jan Nowak Jeziorański 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę, jaką odgrywały instytucje emigracyjne po II wojnie światowej; • przedstawia podstawy prawne i możliwości działania polskich władz emigracyjnych; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>depozytariusz</i>, <i>miejszczanin</i> „Kultura”; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Edward Raczyński, August Zaleski, Ryszard Kaczorowski, Władysław Anders 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację Polaków w ZSRS i byłych republikach radzieckich; • wyjaśnia, w jaki sposób rząd polski wspiera Polaków na terenie byłego ZSRS; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>Karta Polaka</i>; • wie, jest Andżelika Borys 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania organizacji polonijnych funkcjonujących w różnych państwach (np. Kongres Polonii Amerykańskiej w Stanach Zjednoczonych czy Związek Polaków w Niemczech)
36. Zmiany kulturowe w świecie końca XX w. i początku XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zalety i wady polityki wielokulturowości; • wymienia główne płaszczyzny współczesnych sporów światopoglądowych; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>polityka wielokulturowo-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zalety i wady polityki wielokulturowości; • przedstawia znaczenie dziedzictwa kulturalnego dla współczesnej kultury; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>segregacja rasowa</i>, <i>dziedzictwo kulturo-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia założenia polityki wielokulturowości; • wyjaśnia, jakie znaczenie ma obecnie postawa tolerancji i w czym się ona przejawia; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>poprawność polityczna</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia korzyści i zagrożenia płynące z polityki wielokulturowości; • porównuje główne argumenty współczesnych sporów światopoglądowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób zmiany kulturowe końca XX i początku XXI w. znajdują odzwierciedlenie w tekstach kultury z tego okresu

	<i>ści</i>	<i>we</i>	<i>asymilacja, tolerancja, dyskryminacja</i>		
37. Społeczeństwo cyfrowe	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicję społeczeństwa cyfrowego / społeczeństwa informacyjnego; • wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla jednostki; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo cyfrowe, społeczeństwo informacyjne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny rozwoju komunikacji cyfrowej; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla jednostki; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>siecioholizm, fake newsy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na gospodarkę, edukację; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla społeczeństwa; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>wykluczenie cyfrowe, dezinformacja, bańka filtrująca</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na kulturę; • wyjaśnia, w jaki sposób można nadużywać wolności słowa w Internecie, i przedstawia działania zapobiegające temu zjawisku; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>netykieta</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy we współczesnym świecie można funkcjonować bez korzystania z mediów społecznościowych
38. Media jako czwarta władza	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy komunikacji społecznej; • wymienia środki masowego przekazu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>komunikacja społeczna, mass media</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady, na których opiera się komunikacja społeczna; • wymienia funkcje środków masowego przekazu; • wymienia prawa mediów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zasady, na których opiera się komunikacja społeczna; • charakteryzuje funkcje środków masowego przekazu; • wymienia obowiązki mediów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego środki masowego przekazu określa się jako czwartą władzę; • wymienia prawa i obowiązki pracowników mediów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady pełnienia przez media funkcji czwartej władzy na podstawie publicystyki, literatury czy filmu
39. Nasza przyszłość	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe działania Polski w polityce zagranicznej; • wymienia przykładowe działania wojsk polskich w ramach NATO; • wymienia przyczyny kryzysu demograficznego; • wymienia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kryzys</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Polski w polityce zagranicznej; • przedstawia działania wojsk polskich w ramach NATO; • przedstawia sposoby przeciwdziałania kryzysu demograficznego; • przedstawia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny kryzysu demograficznego; • przedstawia podejmowane przez państwa próby zahamowania zachodzących zmian klimatycznych; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>geopolityka, protokół z Kioto</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • charakteryzuje działania podjęte przez Polskę w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego; • ocenia skuteczność podejmowanych przez państwa prób zahamowania zachodzących zmian klimatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania zmierzające do rozwiązania problemów przedstawionych w rozdziale (demografia, zmiany klimatyczne) w swoim regionie

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

	<i>demograficzny, ocieplenie klima- tu</i>				
--	--	--	--	--	--

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Język angielski	Klasa: 3TI
Nauczyciel: Krystyna Jakubowicz	Poziom: rozszerzony
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4	Półroczne I i II
<p>Program nauczania: Program nauczania języka angielskiego dla III etapu edukacyjnego (4-letnie liceum ogólnokształcące i 5-letnie technikum) zgodny z nową podstawą programową.</p>	
<p>Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:</p> <p>IMPULSE 3.</p> <p>6. Crimes and consequences: Przemoc, przestępcy i kary. Organizacje międzynarodowe, system sprawiedliwości, urzędy – słownictwo; second and third conditionals (drugi i trzeci tryb warunkowy), konstrukcje: I wish, if only – gramatyka; problemy i rozwiązania – mówienie; artykuł prasowy o zwierzętach, które popełniły przestępstwo – czytanie; audycja radiowa z udziałem słuchaczy na temat cyberprzemocy – słuchanie; rozprawka typu za i przeciw – pisanie, powtórzenie materiału. Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 6.</p> <p>7. Time flies!: Czynności życia codziennego, styl życia. Czasowniki wprowadzające mowę zależną – słownictwo; Reported speech (mowa zależna), quantifiers (określniki ilościowe) – gramatyka; rozmowa w oparciu o materiał stymulujący – mówienie, sposoby spędzania czasu wolnego opisane w porządku chronologicznym – czytanie; radiowy quiz o czasie – słuchanie, artykuł – pisanie, powtórzenie materiału. Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 7.</p> <p>8. Sport: Sport, sprzęt sportowy, obiekty sportowe i problemy współczesnego sportu – słownictwo; gerunds and infinitives (składnia czasowników), quantifiers (określniki ilościowe) – gramatyka; opisywanie wydarzeń i uczuć – mówienie; artykuł o drużynie olimpijskiej uchodźców – czytanie; podcast o korzyściach wynikających z uprawiania sportu – słuchanie; rozprawka opiniująca – pisanie; powtórzenie materiału. Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 8</p> <p>IMPULSE 4</p> <p>1. Destinations: Doświadczenia i czynności związane z podróżowaniem. Awarie i wypadki w podróży – słownictwo; czasy przeszłe: Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, zwyczaje z przeszłości i teraźniejszości (Present Simple, Past Simple, used to, would) – gramatyka; składanie zażalenia – mówienie; artykuł o pracy i studiach za granicą – czytanie; program radiowy o dobrych i złych doświadczeniach wakacyjnych – słuchanie; list z zażaleniem – pisanie; powtórzenie materiału. Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 1.</p> <p>2. Future solutions: Technologia. Wygląd zewnętrzny, części ciała, organy – słownictwo; sposoby wyrażania przyszłości (Present Simple, Present Continuous, Future Simple, Future Continuous, Future Perfect, Future Perfect Continuous), konstrukcja be going to, be about to, be due to, be + infinitive, Future in the past – gramatyka; przedstawianie prezentacji – mówienie; internetowy artykuł o technologii przyszłości – czytanie; podcast o kreatywności ludzi – słuchanie; artykuł – pisanie; powtórzenie materiału. Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 2.</p> <p>3. Consumerism: Społeczeństwo konsumpcyjne. Odpowiedzialne zakupy i odżywianie – słownictwo; czasowniki modalne (teraźniejszość i przeszłość), wyrażanie żalu i życzenia w przeszłości i teraźniejszości – gramatyka; podejmowanie decyzji – mówienie; artykuł o problemach dotyczących środowiska – czytanie; wywiad radiowy o kopalni koltanu – słuchanie; formalny list zapytaniem – pisanie; powtórzenie materiału. Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 3.</p> <p>4. Health and fitness: Uprawianie sportu, imprezy sportowe, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu. Uzależnienia i zaburzenia odżywiania – słownictwo; relative clauses (zdania względne), determiners (określniki) – gramatyka; parafrazowanie i przypuszczanie – mówienie; artykuł o inspirującym sportowcu – czytanie; wykład na temat szkolenia medycznego – słuchanie; email z poradą – pisanie; powtórzenie materiału. Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 4.</p> <p>Sprawdzian po każdym rozdziale (1 na miesiąc).</p>	
<p>Podręczniki obowiązkowe: IMPULSE 3 wyd. Macmillan - dokończenie IMPULSE 4 wyd. Macmillan</p> <p>Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:</p>	
<p>Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt ćwiczeń, zeszyt przedmiotowy</p>	
<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <ol style="list-style-type: none"> Sprawdzian - zapowiedziany z tygodniowym wyprzedzeniem, obejmuje materiał z 1 rozdziału/ zagadnienia. Niesatysfakcjonującą ocenę można poprawić. Kartkówka – niezapowiedziana; obejmuje materiał z 1-3 ostatnich lekcji. Ocenę nie można poprawiać. Kartkówka – zapowiedziana, z całego słownictwa z działu; niesatysfakcjonującą ocenę można poprawić. Praca na lekcji, aktywność, udział w dyskusji; Dodatkowa praca domowa 	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń trzy razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),
- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- kartkówki niezapowiedziane nie podlegają poprawie.

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocena celująca:

- Uczeń potrafi operować strukturami gramatycznymi wykraczającymi poza program nauczania danego etapu.
- Uczeń potrafi operować słownictwem złożonym, abstrakcyjnym. Uczeń potrafi z powodzeniem przekazywać swoje myśli i idee. Uczeń nie ma żadnych problemów ze zrozumieniem ogólnego sensu i kluczowych informacji zawartych w tekstach i dialogach.
- Uczeń bierze udział w szkolnych i pozaszkolnych konkursach przedmiotowych i zajmuje wysokie lokaty
- uczeń pisze sprawdziany na 100%.

Ocena bardzo dobra:

- Uczeń poprawnie potrafi operować prostymi strukturami.
- Uczeń używa poprawnie elementów słownictwa o charakterze bardziej złożonym / abstrakcyjnym.
- Uczeń potrafi z powodzeniem przekazać wiadomość, można go zrozumieć bez trudności.
- Uczeń potrafi w spójny sposób zorganizować tekst.
- Uczeń używa poprawnej pisowni i interpunkcji.
- Uczeń potrafi zrozumieć kluczowe informacje w różnych tekstach i rozmowach.
- Uczeń potrafi z łatwością zrozumieć polecenia nauczyciela.
- Uczeń zawsze jest przygotowany do lekcji i ma prace domowe.

Ocena dobra:

- Uczeń potrafi poprawnie operować większością prostych struktur.
- Uczeń na ogół używa szerokiego zakresu słownictwa odpowiedniego do zadania.
- Uczeń przeważnie potrafi z powodzeniem przekazać wiadomość, można go zazwyczaj zrozumieć bez trudności.
- Uczeń pisze teksty na ogół dobrze zorganizowane i spójne.
- Uczeń używa przeważnie prawidłowej pisowni i interpunkcji.
- Uczeń potrafi zrozumieć większość kluczowych informacji w różnych tekstach i rozmowach
- Uczeń potrafi zrozumieć polecenia nauczyciela.
- Uczeń na ogół jest przygotowany do lekcji i często ma prace domowe.

Ocena dostateczna:

- Uczeń potrafi poprawnie operować kilkoma prostymi strukturami
- Uczeń czasami używa zakresu słownictwa odpowiedniego do zadania.
- Uczeń czasem potrafi z powodzeniem przekazać wiadomość, można go zazwyczaj zrozumieć.
- Uczeń próbuje napisać zadanie zawierające pełne zdania, proste struktury i słownictwo.
- Uczeń potrafi zazwyczaj zrozumieć ogólny sens prostych tekstów i rozmów oraz część kluczowych informacji w nich zawartych.
- Uczeń potrafi zazwyczaj zrozumieć polecenia nauczyciela.
- Uczeń czasami jest przygotowany do lekcji i ma prace domowe.

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń potrafi poprawnie operować niedużą ilością prostych struktur
- Uczeń dysponuje niewielkim zakresem słownictwa odpowiedniego do zadania.
- Uczeń posługuje się czasami poprawnym językiem, ale popełnia wiele zauważalnych błędów, można go zazwyczaj zrozumieć, ale z pewną trudnością.
- Uczeń ma trudności z napisaniem zadania zawierającego pełne zdania, proste struktury i słownictwo, używa w większości nieprawidłowej pisowni i interpunkcji.
- Uczeń potrafi zrozumieć kilka kluczowych informacji w tekstach i rozmowach, od czasu do czasu potrafi zrozumieć ogólny sens prostych tekstów i rozmów.
- Uczeń potrafi zazwyczaj zrozumieć polecenia nauczyciela, ale może potrzebować pomocy lub podpowiedzi.
- Uczeń rzadko jest przygotowany do lekcji i ma prace domowe.

Ocena niedostateczna

- Uczeń nie odpowiada powyższym kryteriom oceny dopuszczającej.

Wymagania szczegółowe:

IMPULSE 3: https://docs.google.com/document/d/1uv2QB_1HzJlxYtx48zrg74SzOBEMDcCf/edit

IMPULSE 4: https://docs.google.com/document/d/1SPr2D8vBKJOFmGtzxb9uo_Bt7bKPsms/edit

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Język angielski	Klasa: 3 TI
Nauczyciel: Magdalena Czyścińska	Poziom: III.1.R
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4h	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania dla III etapu edukacyjnego (4-letnie liceum i 5-letnie technikum) zgodny z nową podstawą programową.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
1. What next? Słownictwo: etapy życia, kariera; gramatyka: Future Continuous, Future Perfect, zdania okolicznikowe czasu przyszłego, czasowniki modalne; mówienie: odgrywanie ról, czytanie: dobieranie zdań do luk, słuchanie: zdania z lukami, środki językowe: tłumaczenie fragmentów zdań, pisanie: list formalny Sprawdzian: październik	
2. Environment Słownictwo:ochrona środowiska, klęski naturalne, zagrożenia ekologiczne; gramatyka: strona bierna, have/get sth done; mówienie: rozmowa na podstawie materiału stymulującego; czytanie: uzupełnianie streszczenia; słuchanie: odpowiedzi na pytania; środki językowe: transformacje zdań, słowotwórstwo; pisanie: wpis na blogu Sprawdzian: listopad	
3. Crimes and consequences Słownictwo: zbrodnie, kryminaliści, kary, sądownictwo; gramatyka: drugi i trzeci okres warunkowy, wish/if only; mówienie: odgrywanie ról; czytanie: dobieranie nagłówków do akapitów, wybór wielokrotny; słuchanie: dobieranie zdań do wypowiedzi; środki językowe: wybór wielokrotny, tłumaczenie zdań; pisanie: rozprawka typu za i przeciw Sprawdzian:grudzień	
4. Time flies! Słownictwo: czynności dnia codziennego, styl życia, czasowniki relacjonujące wydarzenia; gramatyka: mowa zależna, mówienie: rozmowa na podstawie materiału stymulującego; czytanie: uzupełnianie streszczenia; słuchanie: zdania z lukami; środki językowe: sety leksykalne; pisanie: artykuł Sprawdzian: styczeń	
5. Sport Słownictwo: dyscypliny sportowe. Sprzęt sportowy, obiekty sportowe, problemy związane z uprawianiem sportu; gramatyka: czasownik z końcówką ing, bezokolicznik z to, określniki ilości; mówienie: rozmowa na podstawie ilustracji, czytanie: dobieranie zdań do luk; słuchanie: tekst z lukami, środki językowe: wybór wielokrotny, pisanie: rozprawka Sprawdzian: marzec	
6. Destinations Słownictwo: wakacje, podróżowanie, wypadki, pierwsza pomoc; gramatyka: czasy przeszłe, obecne i przeszłe przyzwyczajenia; mówienie: odgrywanie ról, czytanie: dobieranie zdań do tekstów, uzupełnianie streszczenia; słuchanie: tekst z lukami, dobieranie zdań do wypowiedzi; środki językowe: transformacje zdań, uzupełnianie luk, pisanie: list formalny Sprawdzian: kwiecień	
7. Future solutions Słownictwo: technologia, wygląd zewnętrzny; gramatyka: wyrażanie przyszłości; mówienie: prezentacja; czytanie: wybór wielokrotny, odpowiedzi na pytania; słuchanie: zdania z lukami; środki językowe: transformacje, słowotwórstwo; pisanie: artykuł Sprawdzian: czerwiec	
Podręczniki obowiązkowe: Impulse 3, autorzy: James Savery, Joanna Sobierska-Paczesny Impulse 4, autorzy: Anna Cole, Karolina Kotowicz-Jasińska; wyd. Macmillan Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: zeszyt podręcznik zeszyt ćwiczeń	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – udział w projektach,
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny: https://docs.google.com/document/d/1uv2QB_1HzllxYtx48zrg74SzOBEMDcCf https://docs.google.com/document/d/1SPr2D8vBKJOFmGtzxb9uo_Bt7bKPsms	

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: JĘZYK NIEMIECKI	Klasa: 3TI grupa 2
Nauczyciel: Sylwia Kościelniak-Rychlik	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania języka niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum na podbudowie nauki w ośmioletniej szkole podstawowej. Zakres podstawowy. Wariant III.2. Anna Abramczyk. Pearson – aneksowany	
PERFEKT 2	
KAPITEL 2 Stopniowanie przymiotników i przysłówków, środki transportu i korzystanie z nich, zdania okolicznikowe przyczyny z <i>weil</i> , wpis na blogu na temat jazdy rowerem, trasy turystyczne w Niemczech, tekst reklamowy o ciekawej trasie turystycznej lub rowerowej, ankieta w klasie na temat korzystania ze środków transportu. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – październik/ listopad	
KAPITEL 3 Przyimki lokalne z celownikiem; nazwy produktów spożywczych bez rodzajnika, rodzaje sklepów, robienie zakupów, artykuły spożywcze; określenia ilości i wagi, towary i ich cechy, lista produktów spożywczych, które są potrzebne do przygotowania wybranej potrawy, wyprzedaż zimowa, zaimek osobowy w celowniku, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, polecanie produktów, zakupy przez Internet. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – listopad/ grudzień	
KAPITEL 4 Na stołówce, potrawy w menu szkolnym, posiłki i ich przygotowywanie, nasz piknik, wyrażanie opinii o jedzeniu i potrawach, tryb rozkazujący, zasady zachowania przy stole, zastawa stołowa, zdania okolicznikowe przyczyny z <i>weil</i> (z czasownikiem modalnym), opis posiłków, lokale gastronomiczne, jedzenie na mieście, przyzwyczajenia związane ze spożywaniem posiłków w Niemczech, sposób spożywania posiłków w Niemczech, porównanie z przyzwyczajeniami w Polsce. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – grudzień/ styczeń	
KAPITEL 5 Jak się czujesz? Samopoczucie i dolegliwości, wizyta u lekarza, dialogi u lekarza, opis choroby, słownictwo związane z zachorowaniami, objawy i leczenie, czasownik modalny <i>sollen</i> , wiadomość z zaleceniami dla chorego kolegi, rodzaje lekarstw, częstotliwość i sposób ich zażywania, w aptece, w szpitalu, czas przeszły <i>Präteritum</i> czasowników modalnych (<i>können, müssen, wollen</i>), przyczyny nieobecności w szkole. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – luty/ marzec	
KAPITEL 6 Festiwałe, nazwy geograficzne w roli przydawki, uczestnictwo w kulturze, informacje radiowe i rozmowy telefoniczne na temat wydarzeń kulturalnych, wyrażanie opinii o sztuce; partykuły stopniujące, wypowiedzi na temat sztuki wizualnej, zdania okolicznikowe warunku z <i>wenn</i> , muzyka, gatunki muzyczne, upodobania muzyczne i kulturalne, rodzaje książek i ich opis, biografie twórców z krajów niemieckojęzycznych, twórcy i ich dzieła. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – marzec/ kwiecień	
KAPITEL 7 Technika, nauka. Czym robisz zdjęcia? Korzystanie z urządzeń technicznych, przysłówki <i>womit</i> , obsługa urządzeń technicznych, instrukcja obsługi urządzenia technicznego, czynności związane z obsługą komputera, budowa komputera, wynalazki i wynalazcy, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych, twój własny wynalazek. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – kwiecień/ maj	
KAPITEL 8 Zawody i czynności z nimi związane, popularne zawody, nowoczesne zawody, zdania dopełniowe z „ <i>dass</i> ”, cechy charakteru, pozytywne i negatywne określenia osobowości, opis swoich mocnych i słabych stron oraz charakterystyka innych osób, czasownik modalny <i>dürfen</i> , praca dorywcza, określanie pozwolenia lub zakazu, ogłoszenie o pracę, poszukiwanie pracy dla młodzieży, ciekawe miejsca w krajach niemieckojęzycznych do pracy i zwiedzania. Powtórzenie wiadomości, sprawdzian – maj/ czerwiec	
UWAGA: Terminy sprawdzianów mogą ulec zmianie. Jest to uzależnione od ilości przerobionej partii materiału oraz od specyfiki zespołu klasowego, od poziomu rozwoju społeczno – emocjonalnego uczniów i od stopnia trudności danego tematu.	
Podręczniki obowiązkowe: PERFEKT 2 (podręcznik i zeszyt ćwiczeń)	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Płyta cd, Gramatyka języka niemieckiego z ćwiczeniami	
Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik z zeszytem ćwiczeń	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - test sprawdzający poprzedzony lekcją powtórzeniową, zapowiadany z tygodniowym wyprzedzeniem, - sprawdzian leksykalny (obejmujący 1 blok tematyczny), - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - odpowiedź ustna, - wypowiedzi pisemne (redagowane przez ucznia na lekcji), - praca domowa, - obecność i aktywność na lekcji, - wysoka frekwencja.	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych i kołach zainteresowań, - wykonywanie pomocy szkolnych.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń 1 raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (kolejna lekcja języka niemieckiego) - w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną, - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie, - aktywność ucznia na lekcji: 5 plusów to ocena bardzo dobra, - brak pracy domowej (po wykorzystaniu nieprzygotowania) – ocena niedostateczna.	

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny znajdują się w pliku pod poniższym linkiem:

<https://drive.google.com/file/d/1hCjWpw1JPXcqhkhy1YxWc4imDOdimhA/view?usp=sharing>

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język polski	Klasa: 3TI
Nauczyciel: Monika Juzala	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4	Półroczce I i II
Program nauczania: Program nauczania języka polskiego w liceum ogólnokształcącym i technikum zgodny z nową podstawą programową, <i>Oblicza epok</i> , WSiP.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Pozytywizm Bolesław Prus, <i>Lalka</i> Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i> Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty) Henryk Sienkiewicz, <i>Listy z podróży do Ameryki</i> Sprawdzian: listopad/grudzień Młoda Polska Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i> Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i> Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (fragmenty) Wybrane wiersze: Kazimierza Przerwy Tetmajera, Leopolda Staffa Sprawdzian: marzec Ponadto: kartkówki ze znajomości treści lektury na lekcji rozpoczynającej omawianie utworu; sprawdzenie umiejętności tworzenia dłuższej pracy pisemnej oraz czytania tekstu ze zrozumieniem.	
Podręczniki obowiązkowe: Adam Kalbarczyk, Dariusz Chemperek, Dariusz Trzeźniowski, <i>Oblicza epok</i> , Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne. Język polski. Podręcznik. Liceum i technikum. Klasa 2, część 2, klasa 3, cz. 1 Zakres podstawowy i rozszerzony. Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: lektury	
Wymagania formalne: Podręcznik, lektury, zeszyty	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny:	

Ogólne kryteria oceniania dla klasy III szkoły średniej

ZAKRES PODSTAWOWY

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> nie przyswoił podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego, co nie pozwala na kontynuację nauki w klasie wyższej; nie rozumie większości wiadomości z zakresu programu nauczania; nie umie stosować nabytej wiedzy; nie potrafi zaprezentować zdobytej wiedzy; nie utrwała 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje pewne braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; nie rozumie niektórych zagadnień materiału programowego; stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela; często popełnia błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; ma trudności w utrwalaniu 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; rozumie zdobytą wiedzę; stara się samodzielnie zastosować zdobytą wiedzę; popełnia nieliczne błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; przejawia braki w trwałym opanowaniu materiału 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; rozumie zdobytą wiedzę; stosuje zdobytą wiedzę; popełnia drobne usterki językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; w każdej sytuacji wykazuje się dobrą znajomością zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; samodzielnie interpretuje posiadane wiadomości; swobodnie stosuje zdobytą wiedzę; wdrożony do autokorekty stara się nie popełniać błędów językowych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych; swobodnie operuje wiedzą z zakresu 	<ul style="list-style-type: none"> biegle opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego lub dodatkowo przyswoił wiadomości wykraczające poza zakres programu nauczania; interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny; twórczo wykorzystuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych; prezentuje wiedzę, posługując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem; swobodnie operuje

zdobytej wiedzy.	zdobytej wiedzy.	programowego.		podstawowego.	wiedzą pochodzącą z różnych źródeł.
Szczegółowe kryteria oceniania dla klasy III szkoły średniej					
ZAKRES PODSTAWOWY					
Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.					
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:	
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich					
<ul style="list-style-type: none"> rozumie podstawy podziału literatury na epoki; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; z pomocą nauczyciela sytuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie podstawy podziału literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; sytuje utwory literackie 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie podział literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; sytuje utwory literackie 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; sytuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w pozytywizmie i Młodej Polsce oraz w pozostałych (dotyczy nawiązań i kontekstów); używa też terminów: <i>modernizm, fin</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; trafnie sytuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w 	

<p>w pozytywizmie i Młodej Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na ogół trafnie rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną i fantastyczną; • rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne (np. balladę), w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, hymn, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; satyrę; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej 	<p>w poszczególnych okresach, w szczególności w pozytywizmie i Młodej Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną, fantastyczną, symboliczną; • poprawnie rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, hymn, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; satyrę; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane 	<p>w poszczególnych okresach, w szczególności w pozytywizmie i Młodej Polsce; używa też terminów: modernizm, neoromantyzm, <i>fin de siècle</i>, międzywojnie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje konwencje literackie (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną, mimetyczną) i określa ich cechy w utworach; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, hymn, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; 	<p><i>de siècle</i>, neoromantyzm;</p> <ul style="list-style-type: none"> • właściwie rozpoznaje konwencje literackie (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną i mimetyczną) i precyzyjnie określa ich cechy w utworach; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, hymn, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; satyrę; wymienia cechy gatunkowe; • trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki 	<p>szczegółności w pozytywizmie i Młodej Polsce oraz w pozostałych (dotyczy nawiązań i kontekstów); używa też terminów: modernizm, neoromantyzm, <i>fin de siècle</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • właściwie rozpoznaje konwencje literackie (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową naturalistyczną i mimetyczną) i precyzyjnie określa ich cechy w utworach; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, hymn, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat symboliczny, dramat realistyczny; poemat
--	--	---	--	--

<p>oraz niektóre środki znaczeniowe, leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. wyliczenie), i wersyfikacyjne (np. przerzutnię);</p> <ul style="list-style-type: none"> ● przy pomocy nauczyciela interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● na ogół trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: komizm, humor, tragizm, patos; ● na poziomie ogólnym rozumie pojęcie groteski; ● zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>; Henryk Sienkiewicz, 	<p>w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. powtórzenie, wyliczenie), wersyfikacyjne (np. przerzutnię); próbuje określić ich funkcje w utworze literackim;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● rozpoznaje w tekstach literackich: ironię, komizm, tragizm, humor, patos; ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok; ● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie 	<p>satyrę;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę, hiperbolę); leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe (anaforę, epiforę, paralelizm, wyliczenie); wersyfikacyjne (w tym przerzutnię); określa ich funkcje; ● interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście; rozumie ich wartościujący charakter; ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy (m.in.: zerwanie z realizmem, prowadzenie 	<p>wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje (np. ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia użycie ironii; ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w 	<p>satyryczno-katastroficzny; satyrę; trafnie i szybko wymienia ich cechy gatunkowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje (np. ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu, przedstawia dowody na poparcie swojego stanowiska; ● samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: ironię
--	--	---	---	--

<p><i>Potop</i> (fragmenty), Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> • na poziomie ogólnym rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów modernistycznych, międzywojnia oraz literatury wojny i okupacji; • na poziomie ogólnym i przy pomocy nauczyciela rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje 	<p>programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty), Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz ich związek z programami i ideami epoki literackiej; • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; podejmuje próbę ich interpretacji i wartościowania; • rozumie pojęcie 	<p>absurdalnych sytuacji i zdarzeń, naruszenie zasad logiki i prawdopodobieństwa; łączenie przeciwieństw w organizacji świata przedstawionego, stosowanie deformacji, wyolbrzymienia, parodii); rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz w tekstach będących nawiązaniem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty), Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>); • rozpoznaje 	<p>tekstach omawianych epok oraz w tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty), Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>); • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz ich związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. realizm, naturalizm, empiryzm, 	<p>i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia, interpretuje ich użycie, stawia hipotezy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty), Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański,
---	--	---	---	---

<p>podstawowe motywy i toposy (np. praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania);</p> <ul style="list-style-type: none"> • z pomocą nauczyciela odwołuje się do wybranych tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza; • podejmuje próbę porównywania utworów literackich lub ich fragmentów; • przedstawia z 	<p>motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np. praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania);</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi odwołać się do wiedzy o tekstach poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza; • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych 	<p>tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz ich związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw, symbolizm, naturalizm, antyestetyzm, parnasizm; korespondencja sztuk; dekadentyzm, franciszkanizm, katastrofizm; Tatry, chłopomania, status artysty, spleen; cyganeria krakowska, bohema francuska; kontrkultura, „poeci przekłęci”; sztuka poetycka; koncepcja sztuki; nirwana; koncepcja nadczłowieka; klasycyzm;</p>	<p>utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw; symbolizm, naturalizm, antyestetyzm, parnasizm; korespondencja sztuk; dekadentyzm, franciszkanizm, katastrofizm; Tatry, chłopomania, status artysty, artysta a filister, spleen; cyganeria krakowska, bohema francuska; kontrkultura, „poeci przekłęci”; sztuka poetycka; koncepcja sztuki; nirwana; koncepcja nadczłowieka; klasycyzm; impresjonizm; ekspresjonizm) i poddaje je refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje, np. rozpoznaje 	<p><i>Wesele</i>;);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz ich związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw; symbolizm, naturalizm, antyestetyzm, parnasizm; korespondencja sztuk; dekadentyzm, franciszkanizm, katastrofizm; Tatry, chłopomania, status artysty, artysta a filister, spleen; cyganeria krakowska, bohema francuska; kontrkultura, „poeci przekłęci”; sztuka poetycka; koncepcja sztuki; nirwana; koncepcja nadczłowieka;
---	--	--	--	---

<p>pomocą nauczyciela propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym;</p> <ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny; rozpoznaje obecne w utworach literackich wybrane wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność; rodzina) i wybrane wartości narodowe, np. tradycja. 	<p>utworach;</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki, biograficzny, kulturowy; rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność, odwaga, altruizm, tolerancja, odpowiedzialność, szacunek; rodzina) i wybrane wartości narodowe (np. tradycja, patriotyzm). 	<p>impresjonizm; ekspresjonizm); poddaje je refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. rozpoznaje różne sposoby narracji: realistycznego obserwatora, wsiowego gadułę, stylizatora młodopolskiego; definiuje nowy typ narratora; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera uzależnionego od relacji rodzinnych, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; rozpoznaje różne typy bohaterów literackich: prostego człowieka; bohatera pełnego sprzeczności i wewnętrznych dylematów, bohatera 	<p>sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. rozpoznaje różne sposoby narracji: realistycznego obserwatora, wsiowego gadułę, stylizatora młodopolskiego; definiuje nowy typ narratora; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera uzależnionego od relacji rodzinnych, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; rozpoznaje różne typy bohaterów literackich: prostego człowieka; bohatera pełnego sprzeczności i wewnętrznych dylematów, bohatera poszukującego swojego „ja”; analizuje proces dojrzewania bohatera; dostrzega: retrospekcję; mowę pozornie zależną);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie motywu literackiego i 	<p>klasycyzm; impresjonizm; ekspresjonizm) i poddaje je refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje, np. rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. rozpoznaje różne sposoby narracji: realistycznego obserwatora, wsiowego gadułę, stylizatora młodopolskiego; definiuje nowy typ narratora; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera uzależnionego od relacji rodzinnych, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; rozpoznaje różne typy bohaterów literackich: prostego człowieka;
---	---	---	--	--

		<p>poszukującego swojego „ja”; analizuje proces dojrzewania bohatera; dostrzega retrospekcję; mowę pozornie zależną);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza;	<p>toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza; • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega	<p>bohatera pełnego sprzeczności i wewnętrznych dylematów, bohatera poszukującego swojego „ja”; analizuje proces dojrzewania bohatera; dostrzega retrospekcję; mowę pozornie zależną);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana
--	--	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historyczny, historycznoliteracki, polityczny, filozoficzny, społeczny, biograficzny, kulturowy, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny • rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość,	<p>kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historyczny, polityczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny, biograficzny, biblijny, mitologiczny, egzystencjalny i inne; • trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości	<p>Kochanowskiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, biblijny,
--	--	--	--	---

		wolność, odwaga, altruizm, tolerancja, odpowiedzialność, szacunek; rodzina) i narodowe (np. symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, co to etyka conradowska.	uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność, odwaga, altruizm, odpowiedzialność, tolerancja, szacunek; rodzina) i narodowe (np. symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, co to etyka conradowska.	filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, społeczny egzystencjalny i inne; <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność, odwaga, altruizm, odpowiedzialność, tolerancja, szacunek; rodzina) i narodowe (np. symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, co to etyka conradowska.
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi przetwarzać i układać pod względem 	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów (np. z publicystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. 	<ul style="list-style-type: none"> • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje dzieła sztuki z różnych dziedzin na poziomie dosłownym

<p>ważności proste informacje z tekstów (np. z publicystyki młodopolskiej);</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje niektóre teksty publicystyczne (artykuł), retoryczne (przemówienie) i popularnonaukowe (definicja, notatka encyklopedyczna); • wie, że starożytny teatr grecki wpłynął na rozwój sztuki teatralnej; • z pomocą nauczyciela rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; • zazwyczaj potrafi odczytać na poziomie dosłownym 	<p>młodopolskiej) w stopniu umożliwiającym ich funkcjonalne wykorzystanie zarówno podczas lekcji, jak i w trakcie samodzielnej pracy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje sens utworu, jego główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie) i popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); wśród tekstów prasowych zazwyczaj rozróżnia wiadomość i komentarz; dostrzega zastosowane w tekstach środki językowe; • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że 	<p>publicystycznych (z publicystyki młodopolskiej), popularnonaukowych, naukowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe zastosowane w tekstach; • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że przełom XIX i XX w. to czas wielkich przemian w teatrze, 	<p>publicystycznych, (z publicystyki młodopolskiej), popularnonaukowych, naukowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; • odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru 	<p>i przenośnym, porównuje ze sobą dzieła z różnych dziedzin sztuki i różnych epok;</p> <ul style="list-style-type: none"> • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki młodopolskiej), popularnonaukowych, naukowych; • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; szybko i trafnie rozpoznaje
---	---	---	--	--

<p>pozaliterackie teksty kultury;</p> <ul style="list-style-type: none"> • z reguły odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	<p>przełom XIX i XX w. to czas wielkich przemian w teatrze, nazwany Wielką Reformą Teatru;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; • odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	<p>nazwany Wielką Reformą Teatru; definiuje musical jako gatunek teatralny i filmowy; rozpoznaje specyfikę Teatru Telewizji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.	<p>greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że przełom XIX i XX w. to czas wielkich przemian w teatrze, nazwany Wielką Reformą Teatru; definiuje musical jako gatunek teatralny i filmowy; rozpoznaje specyfikę Teatru Telewizji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • na poziomie dosłownym i przenośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.	<p>środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje jawne i ukryte; • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że przełom XIX i XX w. to czas wielkich przemian w teatrze, nazwany Wielką Reformą Teatru; definiuje musical jako gatunek teatralny i filmowy; rozpoznaje specyfikę Teatru Telewizji; • posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym
--	--	---	---	--

				<p>odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; • z pomocą 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje ich funkcje w tekście; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je do budowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady zróżnicowania językowego; • samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku; • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych

<p>nauczyciela rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu ma wpływ na znaczenie wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wykorzystać zdania złożone podrzędnie do budowania wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym; rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu może zmieniać znaczenie wypowiedzi. 	<p>o różnym charakterze;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<p>wypowiedzi o różnym charakterze;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<p>wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
<p>Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:</p>
<ul style="list-style-type: none"> rozdziela pojęcie stylu i stylizacji; 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela pojęcie stylu i stylizacji; 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje i rozdziela pojęcie stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie

<ul style="list-style-type: none"> ● na poziomie ogólnym potrafi określić podstawowe znaczenie zapożyczeń w tekście; ● zna wybrane biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy wywodzące się z mitologii, Biblii oraz polskiej tradycji kulturowej; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (np. biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja); ● dostrzega słownictwo o charakterze wartościującym. 	<ul style="list-style-type: none"> ● określa rodzaje zapożyczeń w języku polskim; ● zna i rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w literaturze na przestrzeni epok; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja) oraz określa ich funkcje w tekście; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym/ nacechowanym. 	<p>w tekście; rozpoznaje styl młodopolski</p> <ul style="list-style-type: none"> ● poprawnie określa rodzaje zapożyczeń i próbuje określić sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; ● zna, rozumie i wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; ● poprawnie rozpoznaje i nazywa rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, dialektyzacja/ stylizacja gwarowa) oraz określa ich funkcje w tekście; odróżnia dialekt od gwary, zna rodzaje dialektyzmów; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia 	<p>tekście; rozpoznaje styl młodopolski (upoetyzowanie, oryginalne słownictwo, skomplikowana składnia, popularność sonetu)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● dokładnie określa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; ● zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja/ stylizacja gwarowa); trafnie określa ich funkcje w tekście; odróżnia dialekt od gwary, zna rodzaje dialektyzmów (fonetyczny, leksykalny, 	<p>ich znaczenie w tekście; rozpoznaje styl młodopolski</p> <ul style="list-style-type: none"> ● dokładnie określa i nazywa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; ● zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja, środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja/ stylizacja gwarowa) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście; odróżnia dialekt od gwary, zna rodzaje dialektyzmów; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia
---	---	--	--	---

		słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	fleksyjny); <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego. 	słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie znaku językowego; wie, że język to system znaków; zna pojęcie aktu komunikacji językowej; potrafi wymienić funkcje tekstu; rozpoznaje z pomocą nauczyciela niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. przemilczenia, 	<ul style="list-style-type: none"> zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); rozpoznaje i zazwyczaj określa funkcje tekstu (informatywną, 	<ul style="list-style-type: none"> zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; zna i rozumie pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, 	<ul style="list-style-type: none"> zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady komunikacji wypowiedzi i kultury języka; zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; sprawnie posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca,

<p>niedopowiedzenia);</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje niektóre zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wybrane wypowiedzi językowe, stosując przejrzyste (jednoznaczne) kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • na ogół stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; • z pomocą nauczyciela dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, grę słów, niedopowiedzenia, homonimie); • stara się posługiwać różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; • dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej 	<p>metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy/ wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, używając kryteriów: prawda – fałsz, poprawność – 	<p>metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy/ wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, używając kryteriów: prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność itp.; • stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do 	<p>odbiorca, kod, kontekst, kontakt);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy/ wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie); dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, używając kryteriów: prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność itp.;
--	---	---	--	---

	form (np. komunikacji internetowej).	niepoprawność itp.;	sytuacji;	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; • rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu; charakteryzuje je; • wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje podstawowe zasady ortografii poznane w szkole podstawowej (np. pisownię zakończeń rzeczowników żeńskich z końcówką <i>-ja, -ia</i> w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku; pisownię 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje zasady ortograficzne poznane w szkole podstawowej (np. pisownię zakończeń rzeczowników żeńskich z końcówką <i>-ja, -ia</i> w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku; pisownię przedrostków <i>wz-, weź-</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej (np. pisownię zakończeń rzeczowników żeńskich z końcówką <i>-ja, -ja</i> w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku; pisownię przedrostków <i>wz-, weź-</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej (np. pisownię zakończeń rzeczowników żeńskich z końcówką <i>-ja, -ia</i> w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku; pisownię przedrostków <i>wz-, weź-, ws-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji; • dostrzega wariantywność zasad ortograficznych; • bardzo dobrze zna

<p>przedrostków <i>wz-</i>, <i>weź-</i>, <i>ws-</i>, <i>wes-</i>, <i>roz-</i>, <i>bez-</i>; pisownię przyimków złożonych; pisownię samogłosek <i>q</i>, <i>ę</i> oraz połączeń <i>om</i>, <i>on</i>, <i>em</i>, <i>en</i>; pisownia skrótów i skrótowców)</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach złożonych (oddzielanie przecinkiem zdań składowych) wie, że w tekstach mogą pojawić się zamierzone błędy ortograficzne. 	<p><i>ws-</i>, <i>wes-</i>, <i>roz-</i>, <i>bez-</i>; pisownię przyimków złożonych; pisownię samogłosek <i>q</i>, <i>ę</i> oraz połączeń <i>om</i>, <i>on</i>, <i>em</i>, <i>en</i>; pisownia skrótów i skrótowców)</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji w różnorodnych typach wypowiedzeń; wie, że w tekstach mogą pojawić się zamierzone błędy ortograficzne (np. w postulatach polskich futurystów). 	<p><i>ws-</i>, <i>wes-</i>, <i>roz-</i>, <i>bez-</i>; pisownię przyimków złożonych; pisownię samogłosek <i>q</i>, <i>ę</i> oraz połączeń <i>om</i>, <i>on</i>, <i>em</i>, <i>en</i>; pisownia skrótów i skrótowców)</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji (np. funkcje wykrzyknika, wielokropka, myślnika, nawiasu, dwukropka); wie, że w tekstach mogą pojawić się zamierzone błędy ortograficzne (np. w postulatach polskich futurystów) i zna funkcje błędu ortograficznego w tekście artystycznym. 	<p>, <i>wes-</i>, <i>roz-</i>, <i>bez-</i>; pisownię przyimków złożonych; pisownię samogłosek <i>q</i>, <i>ę</i> oraz połączeń <i>om</i>, <i>on</i>, <i>em</i>, <i>en</i>; pisownia skrótów i skrótowców)</p> <ul style="list-style-type: none"> zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji; wie, że w tekstach mogą się pojawić zamierzone błędy ortograficzne (np. w postulatach polskich futurystów) i zna funkcje błędu ortograficznego w tekście artystycznym (m.in.: szokowanie, podkreślenie językowej oryginalności, zwrócenie uwagi; wyraz niezgody na zastane reguły; stylizacja środowiskowa; efekt 	<p>zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji; wie, że w tekstach mogą się pojawić zamierzone błędy ortograficzne (np. w postulatach polskich futurystów) i zna funkcje błędu ortograficznego w tekście artystycznym (m.in.: szokowanie, podkreślenie językowej oryginalności, zwrócenie uwagi; wyraz niezgody na zastane reguły; stylizacja środowiskowa; efekt humorystyczny).
---	--	--	---	---

			humorystyczny).	
III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● przy pomocy nauczyciela formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej; ● próbuje określać cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● przy pomocy nauczyciela potrafi wskazać użyte w tekście środki retoryczne (np. pytania retoryczne, powtórzenia, 	<ul style="list-style-type: none"> ● formułuje tezy i argumenty w samodzielnie tworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i na ogół stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenia i ich rodzaje: anafory, epifory, paralelizmy, pytania retoryczne, apostrofy, 	<ul style="list-style-type: none"> ● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia i ich rodzaje: anafory, 	<ul style="list-style-type: none"> ● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia 	<ul style="list-style-type: none"> ● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, powtórzenia i ich rodzaje: anafory,

<p>apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia);</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyróżnić argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej; • zazwyczaj rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych; • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji. 	<p>wyliczenia, wykrzyknienia, inwersje);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne – pozamerytoryczne); • jest świadomy tego, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji. 	<p>epifory, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • rozpoznaje 	<p>i ich rodzaje: anafory, epifory, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; 	<p>epifory, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy;
--	--	---	---	---

		elementy erystyki w dyskusji i ocenia je pod względem etycznym.	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różnorodne elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> zajmuje stanowisko w danej sprawie, ale nie zawsze potrafi uzasadnić własne zdanie; zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata; na ogół potrafi dostrzec przejawy agresji językowej; przy pomocy nauczyciela formułuje oceny, pytania, odpowiedzi; redaguje proste informacje, 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź, określa jej cel i adresata, zna funkcję, którą ma spełnić; dostrzega przejawy agresji językowej i reaguje na nią; zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością oraz wartościami artystycznymi; rozwija swoją twórczość (próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej, warsztaty pisarstwa i inne); zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji

<p>uzasadnienia, komentarze;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● z pomocą nauczyciela tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; ● z pomocą nauczyciela odróżnia streszczenie od parafrazy; ● z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny 	<p>w dyskusji;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; ● odróżnia streszczenie od parafrazy; ● tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; ● stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego 	<p>wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; ● sprawnie tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● tworzy etykietę językową; ● tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; ● sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je 	<p>wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; ● sprawnie tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● tworzy etykietę językową; ● tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; ● sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je 	<p>językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; ● zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; ● bezbłędnie tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka,
--	--	--	---	--

<p>i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłaszając mowę, popełnia błędy, jednakże nie zakłócają one komunikatywności wypowiedzi, wyводу; • z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • zna zasady poprawności językowej i stylistycznej; próbuje je stosować podczas tworzenia 	<p>tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych; • podczas interpretowania tekstu formułuje argumenty na jego podstawie oraz odwołując się do znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia; przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i stosuje je w tworzeniu własnego tekstu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>w zależności od celu wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków pozajęzykowych (gesty, mimika, modulacja głosu); • samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • potrafi dokonać 	<p>w zależności od celu wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację); • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje 	<p>szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. parodystycznego, patetycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę,
--	--	---	--	--

<p>własnego tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym.		<p>reinterpretacji, np. motywu;</p> <ul style="list-style-type: none"> właściwie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje autokorekty, stosuje kryteria poprawności językowej.	<p>argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;</p> <ul style="list-style-type: none"> potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; właściwie stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.	<p>gestykulację);</p> <ul style="list-style-type: none"> w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; właściwie stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje
---	--	--	--	---

				kryteria poprawności językowej.
IV. Samokształcenie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● potrafi uczyć się samodzielnie; ● próbuje porządkować informacje; ● w niewielkim stopniu potrafi syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia; ● sporadycznie korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; ● próbuje stosować w swoich wypowiedziach odpowiednie cytaty ● próbuje wzbogacić swoją wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> ● pracuje samodzielnie; ● przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. realizując projekt: <i>Pokaż mi swój język. Odmiany języka w naszym regionie</i>; ● porządkuje informacje w problemowe całości, np. według epoki literackiej, autora, utworu, motywu lub innego zagadnienia; ● korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; ● wybiera z tekstu odpowiednie cytaty 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. realizując projekt: <i>Pokaż mi swój język. Odmiany języka w naszym regionie</i>; ● porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; ● w celu poszerzenia swojej wiedzy korzysta z literatury naukowej lub 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. realizując projekt: <i>Pokaż mi swój język. Odmiany języka w naszym regionie</i>; ● porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; ● w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozwija swoje zainteresowania językiem i literaturą na różnych zajęciach pozaszkolnych; ● szerzy wśród rówieśników zainteresowanie językiem polskim, literaturą i kulturą; ● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja, plakat, gazetka), np. realizując projekt: <i>Pokaż mi swój język. Odmiany języka w naszym regionie</i>; ● porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie;

<p>pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w niewielkim stopniu wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe) do przygotowania samodzielnych zadań; • w niewielkim stopniu posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; • z pomocą nauczyciela prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; • gromadzi informacje potrzebne do napisania sprawdzianu lub wykonania zadania domowego. 	<p>i stosuje je w wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja); • wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe); • posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; • prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; • gromadzi i na ogół trafnie przetwarza informacje w celu wykorzystywania ich podczas lekcji, zajęć pozalekcyjnych oraz pracy w domu. 	<p>popularnonaukowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; • dokonuje selekcji źródeł; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty, poprawnie je zapisać i zastosować w wypowiedzi; wyjaśnia funkcje cudzośćowu; • wzbogaca swoją wypowiedź trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty, modulacja głosu); • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz 	<p>i popularnonaukowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; trafnie się do nich odwołuje, udowadniając postawioną tezę; określa, jaką funkcję pełnią przytoczone cytaty; • wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, 	<p>syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; • wzbogaca swoją
---	---	---	---	--

		<p>słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznym, frazeologicznym, skrótów, gwarowym, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowując się do zajęć, wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich oceny; • gromadzi i przetwarza informacje; • w sposób funkcjonalny korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • dba o rozwój 	<p>modulacja głosu);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznym, frazeologicznym, skrótów, gwarowym, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium 	<p>wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznym, frazeologicznym, skrótów, gwarowym, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-
--	--	--	---	---

		swoich zainteresowań oraz popularyzację osiągnięć, wykorzystując formę projektu.	poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć. 	line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; <ul style="list-style-type: none"> chętnie i twórczo wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie, sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie, wnikliwie i nieszablonowo odczytuje tekst w jego warstwie

<p>i semiotycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach; • na ogół rozpoznaje w utworach wybrane cechy prądów literackich i artystycznych (kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>); • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich; • z pomocą nauczyciela rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach pozytywistycznych i 	<p>i semiotycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>) oraz odczytuje ich funkcje; • rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • na ogół rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach 	<p>i semiotycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>) oraz odczytuje ich funkcje; • poprawnie rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • poprawnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach 	<p>i semiotycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i określa elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • sprawnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>) oraz odczytuje ich funkcje; • trafnie rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • bezbłędnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach pozytywistycznych i 	<p>semantycznej i semiotycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i w sposób wyczerpujący określa elementy tradycji w utworach, rozumie i określa ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • samodzielnie, bezbłędnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>) oraz bezbłędnie odczytuje ich funkcje; • trafnie, biegle rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, dokładnie rozumie i omawia ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;
--	--	--	---	---

<p>modernistycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • na ogół rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wybrane wzorce tekstowe; • przy pomocy nauczyciela porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • na ogół rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie 	<p>pozytywistycznych i modernistycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; określa ich funkcje; • rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • rozumie pojęcia parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • rozumie pojęcie aluzji literackiej, 	<p>pozytywistycznych i modernistycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawnie rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji; paronomazję, aliterację; określa ich funkcje; • rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • rozumie pojęcia parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • poprawnie porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; 	<p>modernistycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawnie i poprawnie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; określa ich funkcje; • dokładnie rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcia parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • samodzielnie, wyczerpująco porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • dokładnie rozumie 	<ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach pozytywistycznych i modernistycznych, • trafnie i właściwie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; wyczerpująco określa ich funkcje; • dokładnie rozumie pojęcie archetypu, bezbłędnie rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz wyczerpująco określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • dokładnie rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcia parafrazy, parodii i trawestacji; omawia je; sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu
--	---	--	---	--

<p>w interpretacji utworów;</p> <ul style="list-style-type: none"> na ogół rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>. 	<p>rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; wykazuje się dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>. 	<p>pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;</p> <ul style="list-style-type: none"> dokładnie rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; wykazuje się bardzo dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>. 	<p>literackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyczerpująco i w sposób twórczy porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i wyczerpująco określa ich znaczenie w interpretacji utworów; rozumie i trafnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; wykazuje się bardzo dobrą znajomością i wieloaspektowym zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub
---	---	---	--	--

				Charles Dickens, <i>Klub Pickwick</i> , lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i> .
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● na ogół poprawnie analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; ● przy pomocy nauczyciela rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w 	<ul style="list-style-type: none"> ● analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; ● rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; ● porównuje teksty kultury, uwzględniając 	<ul style="list-style-type: none"> ● analizuje strukturę eseju: poprawnie odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● w dużym stopniu wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; ● poprawnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; ● sprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> ● samodzielnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; ● trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, 	<ul style="list-style-type: none"> ● wyczerpująco i oryginalnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; ● trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej,

<p>kulturze współczesnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • na ogół rozpoznaje i poprawnie charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • przy pomocy nauczyciela odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka; bergsonizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>); • przy pomocy nauczyciela definiuje 	<p>różnorodne konteksty;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i charakteryzuje główne style w architekturze; • odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka; bergsonizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>); • zna pojęcie syntezy sztuk. 	<p>porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje główne style w architekturze; • poprawnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka); • zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy. 	<p>podając ich źródło;</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i wyczerpująco porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje główne style w architekturze; • trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka; bergsonizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>) oraz wymienia ich założenia; • zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu poprzez pozytywizm i modernizm. 	<p>podając ich źródło oraz wyjaśniając, na czym polega nawiązanie lub reinterpretacja;</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie, wyczerpująco i oryginalnie porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • trafnie rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka; bergsonizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>) oraz wymienia ich założenia i przedstawicieli; • dobrze zna pojęcie syntezy sztuk, sprawnie
---	---	--	--	---

pojęcie syntezy sztuk.				rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu poprzez pozytywizm i modernizm.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> na ogół rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego wybrane elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego wybrane elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> dokładnie rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> dokładnie rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi bezbłędnie wskazać jego elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela rozumie i wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; z pomocą nauczyciela rozpoznaje 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, 	<ul style="list-style-type: none"> dobrze rozumie i poprawnie wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; poprawnie rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, 	<ul style="list-style-type: none"> bardzo dobrze rozumie i wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; bezbłędnie rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie rozumie i wyczerpująco wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; trafnie rozpoznaje i nazywa prozodyczne elementy stylu: dynamikę,

<p>prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● na ogół określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; ● na ogół poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora); ● na ogół określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; ● z pomocą nauczyciela definiuje pojęcie socjolektu. 	<p>rytmizację i określa ich funkcje w tekście;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; ● rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; ● określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; ● rozumie pojęcie socjolektu. 	<p>rytmizację i określa ich funkcje w tekście;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● poprawnie określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; ● poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; ● poprawnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; ● rozumie pojęcie socjolektu; rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne. 	<p>rytmizację i określa ich funkcje w tekście;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● obszernie określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; ● trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; ● trafnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; ● rozumie pojęcie socjolektu; dobrze rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne. 	<p>rytmizację i określa ich funkcje w tekście;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● obszernie i wnikliwie określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; ● rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; ● trafnie określa i charakteryzuje rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; ● rozumie pojęcie socjolektu; bezbłędnie rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne.
---	---	--	---	---

II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • przy pomocy nauczyciela określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; • przy pomocy nauczyciela określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • zazwyczaj poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; • zazwyczaj poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; • poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • bezbłędnie określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; • bezbłędnie określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie rozpoznaje i wyczerpująco określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • bezbłędnie i wyczerpująco określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; • bezbłędnie i wyczerpująco określa rolę języka w budowaniu świata.
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • na ogół stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje wszystkie podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje wszystkie zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje wszystkie zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną)

historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.	historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.	i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.	w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.	w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi; potrafi modyfikować zapis w zamierzonym celu i uzasadnić podjętą decyzję.
III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● na ogół odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; ● na ogół rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu; ● na ogół rozróżnia ironię w zależności od celu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień. ● rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście; ● rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● poprawnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; ● rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście oraz przedstawia propozycję odczytania; ● rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● bezbłędnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; ● rozumie i wyjaśnia pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście; ● bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● bezbłędnie odróżnia i omawia elementy stałe i fakultatywne przemówień; ● bezbłędnie rozumie i wyczerpująco wyjaśnia pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście; ● bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				
Ocenę dopuszczającą	Ocenę dostateczną	Ocenę dobrą	Ocenę bardzo dobrą	Ocenę celującą

otrzymuje uczeń, który:	otrzymuje uczeń, który:	otrzymuje uczeń, który:	otrzymuje uczeń, który:	otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza.
IV. Samokształcenie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> zachęcany przez nauczyciela, sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; ukierunkowany przez nauczyciela, włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele). 	<ul style="list-style-type: none"> sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele). 	<ul style="list-style-type: none"> często sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; często włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele). 	<ul style="list-style-type: none"> często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; często i chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego innych. 	<ul style="list-style-type: none"> często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; wykorzystuje ją w sposób typowy i nietypowy; często, chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego

*Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2023/24*

				innych; promuje kulturę szkoły i regionu.
--	--	--	--	---

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: matematyka	Klasa: 3 TI
Nauczyciel: Izabela Kacprzak	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3h	Semestr I i II
Program nauczania: Nowa Era. MATeMATyka. Technikum. Zakres podstawowy (od 2024)	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: I. Wielomiany – 16h II. Funkcje wymierne – 17h III. Trygonometria – 24h IV. Planimetria – 14h	
Podręczniki obowiązkowe: „MATeMATyka” 2. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres podstawowy	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: kalkulator prosty, Wybrane wzory matematyczne.	
Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik, przybory geometryczne	
Formy sprawdzania wiadomości: – praca klasowa podsumowująca dział, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału (zapowiadany), może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania, – odpowiedź (może mieć formę pisemną), – praca domowa, – aktywność na lekcji, – test on-line	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach, – „premia za frekwencję”
Uwagi o ocenianiu: – uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela, – kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny:	

1. WIELOMIANY

Poziom (K) lub (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą** lub **dostateczną**, jeśli:

• podaje przykład wielomianu, określa jego stopień i podaje wartości jego współczynników
• zapisuje wielomian określonego stopnia o danych współczynnikach
• zapisuje wielomian w sposób uporządkowany
• oblicza wartość wielomianu dla danego argumentu; sprawdza, czy dany punkt należy do wykresu danego wielomianu
• wyznacza sumę, różnicę, iloczyn wielomianów i określa ich stopień
• szkicuje wykres wielomianu będącego sumą jednomianów stopnia pierwszego i drugiego
• określa stopień iloczynu wielomianów bez wykonywania mnożenia
• podaje współczynnik przy najwyższej potędze oraz wyraz wolny iloczynu wielomianów bez wykonywania mnożenia wielomianów
• oblicza wartość wielomianu dwóch (trzech) zmiennych dla danych argumentów
• rozkłada w prostych przypadkach wielomian na czynniki, stosując metodę wyłączania wspólnego czynnika poza nawias
• przekształca wyrażenie algebraiczne, stosując wzory skróconego mnożenia
• rozwiązuje proste równanie wielomianowe
• podaje w prostych przypadkach przykład wielomianu, znając jego stopień i pierwiastek
• wyznacza punkty przecięcia wykresu wielomianu i prostej w prostych przypadkach

• zapisuje wielomian w postaci $w(x) = p(x)q(x) + r$
• sprawdza podzielność wielomianu przez dwumian $x - a$ bez wykonywania dzielenia
• wyznacza resztę z dzielenia wielomianu przez dwumian $x - a$
• określa, które liczby mogą być pierwiastkami całkowitymi wielomianu o współczynnikach całkowitych
• sprawdza, czy dana liczba jest pierwiastkiem wielomianu, i wyznacza pozostałe pierwiastki
• opisuje wielomianem zależności dane w zadaniu i wyznacza jego dziedzinę w prostych przypadkach

Poziom (R) lub (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** lub **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• wyznacza współczynniki wielomianu spełniającego dane warunki
• stosuje wielomiany wielu zmiennych w zadaniach różnych typów
• rozkłada wielomian na czynniki możliwie najniższego stopnia
• rozkłada wielomian na czynniki w zadaniach różnych typów
• sprawdza podzielność wielomianu przez wielomian $(x - p)(x - q)$ bez wykonywania dzielenia
• dzieli wielomian przez dwumian $x - a$, stosując schemat Hornera
• rozwiązuje zadania z parametrem dotyczące podzielności wielomianu
• rozwiązuje zadania tekstowe, wykorzystując działania na wielomianach i równania wielomianowe

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów (K)–(D) oraz:

• przeprowadza dowody twierdzeń dotyczących wielomianów, np. twierdzenia Bézouta, twierdzenia o pierwiastkach całkowitych wielomianu
• przeprowadza dowód twierdzenia o dzieleniu z resztą wielomianu przez dwumian postaci $x - a$ (algorytm Hornera) w szczególnym przypadku
• rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności dotyczące wielomianów

2. FUNKCJE WYMIERNE

Poziom (K) lub (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą** lub **dostateczną**, jeśli:

• szkicuje wykres funkcji $f(x) = \frac{a}{x}$ (w prostych przypadkach także w podanym zbiorze), gdzie $a \neq 0$, i podaje jej własności (dziedzinę, zbiór wartości, przedziały monotoniczności)
• przesuwa wykres funkcji $f(x) = \frac{a}{x}$, gdzie $a \neq 0$, wzdłuż osi OX albo wzdłuż osi OY , podaje jej własności oraz wyznacza równania asymptot jej wykresu
• dobiera wzór funkcji do jej wykresu
• wyznacza dziedzinę prostego wyrażenia wymiernego
• oblicza wartość wyrażenia wymiernego dla danej wartości zmiennej
• upraszcza wyrażenia wymierne w prostych przypadkach
• wykonuje działania na wyrażeniach wymiernych w prostych przypadkach i podaje odpowiednie założenia
• rozwiązuje równania wymierne w prostych przypadkach, podaje i uwzględnia założenia
• wykorzystuje wyrażenia wymierne do rozwiązywania zadań tekstowych w prostych przypadkach
• stosuje własności wartości bezwzględnej do rozwiązywania prostych równań i nierówności wymiernych w prostych przypadkach
• wykorzystuje wyrażenia wymierne do rozwiązywania zadań tekstowych

Poziom (R) lub (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** lub **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• szkicuje wykres funkcji $f(x) = \frac{a}{x}$, gdzie $a \neq 0$, w podanym zbiorze w trudniejszych przypadkach
• wyznacza współczynnik a tak, aby funkcja $f(x) = \frac{a}{x}$ spełniała podane warunki
• szkicuje wykres funkcji $f(x) = \frac{a}{x-p} + q$, gdzie $x \in \mathbf{R} \setminus \{p\}$ i $a \neq 0$, i wyznacza równania jej asymptot
• wyznacza równanie hiperboli na podstawie informacji podanych na rysunku
• wykonuje działania na wyrażeniach wymiernych w trudniejszych przypadkach i podaje odpowiednie założenia
• określa dziedzinę funkcji, w której wzorze występuje ułamek lub pierwiastek
• przekształca wzory, stosując działania na wyrażeniach wymiernych, wyznacza z danego wzoru wskazaną zmienną
• rozwiązuje równania wymierne w trudniejszych przypadkach
• podaje interpretację geometryczną rozwiązania równania wymiernego
• wykorzystuje wyrażenia wymierne do rozwiązywania trudniejszych zadań tekstowych
• stosuje własności wartości bezwzględnej do rozwiązywania równań i nierówności

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę celującą, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów (K)–(D) oraz:

- przekształca wzór funkcji danej w postaci $f(x) = \frac{ax+b}{cx+d}$ do postaci $f(x) = \frac{r}{x-p} + q$ oraz szkicuje jej wykres
- stosuje funkcje i wyrażenia wymierne do rozwiązywania zadań o podwyższonym stopniu trudności

3. TRYGNOMETRIA

Poziom (K) lub (P)

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą lub dostateczną, jeśli:

- stosuje twierdzenie Pitagorasa i twierdzenie odwrotne do twierdzenia Pitagorasa w prostych przypadkach
- wykorzystuje wzory na długość przekątnej kwadratu i wysokość trójkąta równobocznego
- oblicza wartości funkcji trygonometrycznych kąta ostrego w trójkącie prostokątnym o danych długościach boków
- podaje wartości funkcji trygonometrycznych kątów: 30° , 45° , 60°
- odczytuje z tablic wartości funkcji trygonometrycznych danego kąta ostrego
- odczytuje z tablic miarę kąta ostrego, gdy zna wartość jego funkcji trygonometrycznej
- podaje związki między funkcjami trygonometrycznymi tego samego kąta
- oblicza wartości pozostałych funkcji trygonometrycznych, gdy dany jest sinus lub cosinus kąta
- rozwiązuje trójkąty prostokątne w prostych przypadkach
- stosuje funkcje trygonometryczne do rozwiązywania prostych zadań praktycznych
- oblicza wartości funkcji trygonometrycznych kąta wypukłego, gdy dane są współrzędne punktu leżącego na jego końcowym ramieniu; przedstawia ten kąt na rysunku
- stosuje wzory: $\sin(180^\circ - \alpha) = \sin \alpha$, $\cos(180^\circ - \alpha) = -\cos \alpha$, $\operatorname{tg}(180^\circ - \alpha) = -\operatorname{tg} \alpha$ do obliczania wartości wyrażenia
- oblicza wartości funkcji trygonometrycznych kątów rozwartych, korzystając z tablic wartości funkcji trygonometrycznych
- stosuje w zadaniach wzór na pole trójkąta: $P = \frac{1}{2} ah$ oraz wzór na pole trójkąta równobocznego o boku a : $P = \frac{a^2\sqrt{3}}{4}$
- rozróżnia czworokąty: kwadrat, prostokąt, romb, równoległobok, trapez oraz zna ich własności
- oblicza pola czworokątów
- wykorzystuje funkcje trygonometryczne do obliczania obwodów i pól podstawowych figur płaskich w prostych przypadkach

Poziom (R) lub (D)

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą lub bardzo dobrą, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

- wyznacza długości odcinków w trójkącie, korzystając z twierdzenia Pitagorasa
- wyprowadza zależności ogólne, np. dotyczące długości przekątnej kwadratu i wysokości trójkąta równobocznego
- wyznacza wartości funkcji trygonometrycznych kątów ostrych w bardziej złożonych sytuacjach
- uzasadnia proste zależności, korzystając z własności funkcji trygonometrycznych
- stosuje funkcje trygonometryczne do rozwiązywania trójkątów w zadaniach praktycznych
- stosuje poznane związki do upraszczania wyrażeń zawierających funkcje trygonometryczne
- uzasadnia związki między funkcjami trygonometrycznymi kątów ostrych α i $90^\circ - \alpha$
- wyprowadza wzór na jedynkę trygonometryczną oraz pozostałe związki między funkcjami trygonometrycznymi tego samego kąta
- przekształca wyrażenia trygonometryczne, stosując związki między funkcjami trygonometrycznymi tego samego kąta
- oblicza wartości pozostałych funkcji trygonometrycznych, gdy dany jest tangens kąta; znając wartość tangensa kąta wypukłego, rysuje ten kąt w układzie współrzędnych
- stosuje w zadaniach o podwyższonym stopniu trudności wzór na pole trójkąta:
 $P = \frac{1}{2} ab \sin \gamma$
- stosuje wzór Herona do obliczania pola trójkąta
- oblicza pola czworokątów w trudniejszych przypadkach
- wykorzystuje umiejętność wyznaczania pól trójkątów do obliczania pól innych wielokątów
- uzasadnia związki miarowe w czworokątach
- dowodzi prawdziwości wzoru $P = \frac{1}{2} ab \sin \gamma$

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę celującą, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów (K)–(D) oraz:

- przeprowadza dowód twierdzenia Pitagorasa i twierdzenia odwrotnego do twierdzenia Pitagorasa
- rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności z zastosowaniem trygonometrii, w tym zadania na dowodzenie związków miarowych w trójkątach i czworokątach

4. PLANIMETRIA

Poziom (K) lub (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą** lub **dostateczną**, jeśli:

• rozpoznaje kąty środkowe w okręgu
• oblicza długość okręgu i długość łuku okręgu w prostych przypadkach
• określa wzajemne położenie dwóch okręgów, gdy dane są promienie tych okręgów oraz odległość między ich środkami
• wykorzystuje styczność okręgów do rozwiązywania zadań w prostych przypadkach
• oblicza pole koła i pole wycinka koła
• oblicza pole figury, stosując wzór na pole koła, i pole wycinka koła w prostych sytuacjach
• określa wzajemne położenie okręgu i prostej, porównując odległość jego środka od prostej z promieniem okręgu
• rozpoznaje kąty wpisane w okrąg oraz wskazuje łuki, na których są one oparte
• stosuje twierdzenie o kącie środkowym i wpisanym, opartych na tym samym łuku oraz wnioski z tego twierdzenia w prostych przypadkach
• rozwiązuje zadania dotyczące okręgu opisanego na trójkącie równobocznym lub prostokątnym
• rozwiązuje zadania dotyczące okręgu opisanego na dowolnym trójkącie w zadaniach z planimetrii w prostych przypadkach
• rozwiązuje zadania dotyczące okręgu wpisanego w trójkąt równoboczny lub prostokątny
• rozwiązuje zadania dotyczące okręgu wpisanego w dowolny trójkąt w prostych przypadkach
• opisuje własności wielokątów foremnych
• oblicza miarę kąta wewnętrznego danego wielokąta foremnego
• wyznacza liczbę boków wielokąta foremnego, znając sumę miar jego kątów wewnętrznych
• oblicza promień okręgu opisanego na wielokącie foremnym i wpisanego w wielokąt foremny w prostych przypadkach
• stosuje twierdzenie sinusów do rozwiązywania trójkątów w prostych przypadkach, także osadzonych w kontekście praktycznym
• stosuje twierdzenie cosinusów do rozwiązywania trójkątów w prostych przypadkach, także osadzonych w kontekście praktycznym
• wskazuje najmniejszy (największy) kąt w trójkącie, znając długości boków trójkąta

Poziom (R) lub (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** lub **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• wykorzystuje styczność okręgów do rozwiązywania zadań w trudniejszych przypadkach
• oblicza pole figury, stosując wzory na pole koła i pole wycinka kołowego
• wykorzystuje twierdzenie o odcinkach stycznych do rozwiązywania zadań
• stosuje twierdzenie o kątach środkowym i wpisanym, opartych na tym samym łuku oraz wnioski z tego twierdzenia w trudniejszych przypadkach
• stosuje twierdzenie o kącie między styczną a cięciwą okręgu do rozwiązywania zadań w trudniejszych przypadkach
• stosuje twierdzenie o cięciwach do wyznaczania długości odcinków w okręgach
• stosuje wzory $P = \frac{abc}{4R}$ i $P = \frac{a+b+c}{2} \cdot r$ do obliczania pola trójkąta
• uzasadnia wzory $P = \frac{abc}{4R}$ i $P = \frac{a+b+c}{2} \cdot r$
• bada, czy trójkąt jest ostrokątny, prostokątny, rozwartokątny
• rozwiązuje zadania dotyczące okręgu opisanego na trójkącie
• rozwiązuje zadania dotyczące okręgu wpisanego w trójkąt
• stosuje twierdzenie sinusów i cosinusów do rozwiązywania trójkątów oraz do rozwiązywania zadań osadzonych w kontekście praktycznym

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów (K)–(D) oraz:

• udowadnia zależności w wielokątach foremnym o podwyższonym stopniu trudności
• zna i potrafi wykonać konstrukcję pięciokąta foremnego
• przeprowadza dowód twierdzenia o kątach środkowym i wpisanym w okręgu oraz o kątach wpisanych, opartych na tym samym łuku
• przeprowadza dowód twierdzenia o cięciwach w okręgu
• uzasadnia zależność między długością boku a promieniem okręgu opisanego na wielokącie foremnym lub wpisanego w wielokąt foremny
• przeprowadza dowód twierdzenia sinusów i dowód twierdzenia cosinusów
• rozwiązuje zadania z planimetrii z zastosowaniem trygonometrii o podwyższonym stopniu trudności
• udowadnia, że symetralne boków trójkąta przecinają się w jednym punkcie
• udowadnia, że dwusieczne kątów wewnętrznych trójkąta przecinają się w jednym punkcie

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/2025

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Religia	Klasa: 3 TI
Nauczyciel: Karolina Sienkiewicz	Poziom: Podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze: I i II
Program nauczania: Z Bogiem w dorosłe życie	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ul style="list-style-type: none"> - zagadnienia dotyczące sztuki słuchania i umiejętności dawania Bogu odpowiedzi, - tematyka związana z koniecznością wglądu we własne sumienie i odnalezienia w nim kierunku działania, - problematyka grzechu jako niewłaściwej odpowiedzi na miłość Boga, - sztuka budowania dobrych relacji z Bogiem i ludźmi, - Kościół jako wspólnota wierzących prowadzona przez Ducha Świętego, - tematyka związana z praktykowaniem miłości bliźniego oparta na Dekalogu, - miłosierdzie jako przymiot i dar Boga, odpowiedź człowieka na Boże miłosierdzie, - tematyka obecności Kościoła w świecie, ukazanie wyższości prawa Bożego nad stanowionym, oficjalne nauczanie Kościoła, - zagadnienie końca świata – Paruzja, tematyka eschatologiczna, - sens dorosłości, kryteria dojrzałej oceny moralnej czynów ludzkich; - tematyka związana z przeżywaniem uroczystości i świąt w roku liturgicznym. Sprawdzanie wiadomości (odpowiedź ustna: wrzesień - czerwiec).	
Podręczniki obowiązkowe: Szukam nadziei Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: Zeszyt	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - odpowiedź ustna, - praca przy komputerze, - praca domowa, - prezentacje multimedialne, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Zasady oceniania (zgodne w wytycznymi Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z 2008 r.):

- Ocenianiu nie podlegają praktyki religijne.
- Oceny z religii są jawne dla ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów).
- Nauczyciele religii są zobowiązani do podania wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych z religii oraz sposobu sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
- Nauczyciele religii informują o warunkach i trybie uzyskania z religii oceny rocznej wyższej niż przewidywana.
- Nauczyciele religii są zobowiązani do dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych oraz edukacyjnych uczniów posiadających opinie wydane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.
- Oceny z religii ustala się w stopniach w zakresie skali od 1 do 6.

Ogólne kryteria ocen z religii:

Celujący:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą
- posiada wiedzę wykraczającą poza program oraz potrafi ją twórczo wprowadzać w życie
- aktywnie uczestniczy w zajęciach
- wykonuje dodatkowe zadania dla chętnych
- bierze udział w konkursach przedmiotowych
- uczestniczy w zajęciach dodatkowych o tematyce religijnej w szkole lub parafii
- wzorowo prowadzi zeszyt

Bardzo dobry

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania
- chętnie i systematycznie uczestniczy w zajęciach
- jest aktywny na zajęciach
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- wzorowo prowadzi zeszyt

Dobry

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania
- ma dobrą umiejętność zastosowania zdobytej wiedzy
- osiąga postępy podczas zajęć
- jest chętny do pracy
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- starannie prowadzi zeszyt

Dostateczny

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności umożliwiające dalsze zdobywanie wiedzy
- w jego wiadomościach są wyraźne luki
- wykazuje chęć do pracy na zajęciach
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- w zeszycie ucznia mogą występować braki

Dopuszczający:

Uczeń:

- zdobyte wiadomości nie są wystarczające do uzyskania podstawowej wiedzy religijnej
- niechętnie uczestniczy w zajęciach
- wymaga pomocy przy wykonywaniu prostych zadań
- prowadzi zeszyt

Niedostateczny:

Uczeń:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania
- notorycznie brak mu chęci do pracy i uczestniczenia w zajęciach
- nie posiada zeszytu lub dość często nie przynosi go do szkoły

Ponieważ religia jest przedmiotem nieobowiązkowym, należy przed ewentualnym wystawieniem oceny niedostatecznej, zbadać sytuację ucznia, podjąć próbę rozmowy z wychowawcą, pedagogiem, rodzicami (opiekunami prawnymi), etc. i spróbować udzielić uczniowi wszelkiej możliwej pomocy, aby podjął on próbę sprostania stawianym przed nim wymaganiom.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Tworzenie stron i aplikacji internetowych	Klasa: 1TP
Nauczyciel: Sławomir Szymczak	Poziom:
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania zawodu technik informatyk	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie stron internetowych w języku HTML część 1 – sprawdzian w październiku 2. Tworzenie stron internetowych w języku HTML część 2 – sprawdzian w listopadzie 3. Kaskadowe arkusze stylów CSS część 1 – sprawdzian w grudniu 4. Kaskadowe arkusze stylów CSS część 2 – sprawdzian w lutym 5. Projektowanie grafiki komputerowej – sprawdzian w marcu 6. Język JavaScript część 1 – sprawdzian w maju 7. Język JavaScript część 2 – sprawdzian w czerwcu 	
Podręczniki obowiązkowe:	
Wymagania formalne: Zeszyt, kalkulator	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń dwa razy w ciągu półrocza może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie. 	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się fachową terminologią zawodową,
- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania,
- umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów,
- precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi,
- umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski,
- wykazuje szczególną aktywność na zajęciach,
- bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania,
- sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski,
- jest aktywny na zajęciach,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- stosuje podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania,
- zna podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela,
- przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany,
- nie potrafi zastosować terminologii zawodowej,
- nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści,
- nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności,
- nie zna podstawowych pojęć zawodowych,
- nie jest aktywny na zajęciach,
- nie wykazuje chęci uzupełnienia braków,
- opuszcza zajęcia.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Aplikacje internetowe	Klasa: 3TI
Nauczyciel: Sławomir Szymczak	Poziom:
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania zawodu technik informatyk	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie stron internetowych w języku HTML część 1 – sprawdzian w październiku 2. Tworzenie stron internetowych w języku HTML część 2 – sprawdzian w listopadzie 3. Kaskadowe arkusze stylów CSS część 1 – sprawdzian w grudniu 4. Kaskadowe arkusze stylów CSS część 2 – sprawdzian w lutym 5. Projektowanie grafiki komputerowej – sprawdzian w marcu 6. Język JavaScript część 1 – sprawdzian w maju 7. Język JavaScript część 2 – sprawdzian w czerwcu 	
Podręczniki obowiązkowe:	
Wymagania formalne: Zeszyt, kalkulator	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń dwa razy w ciągu półrocza może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie. 	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się fachową terminologią zawodową,
- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania,
- umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów,
- precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi,
- umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski,
- wykazuje szczególną aktywność na zajęciach,
- bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania,
- sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski,
- jest aktywny na zajęciach,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- stosuje podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania,
- zna podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela,
- przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany,
- nie potrafi zastosować terminologii zawodowej,
- nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści,
- nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności,
- nie zna podstawowych pojęć zawodowych,
- nie jest aktywny na zajęciach,
- nie wykazuje chęci uzupełnienia braków,
- opuszcza zajęcia.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: wychowanie fizyczne	Klasa: 3 TI gr.2
Nauczyciel: Joanna Malak-Chmielewska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półroczcie I i II
Program nauczania: Program nauczania wychowania fizycznego dla liceum, technikum oraz branżowej szkoły I i II – Krzysztof Warchol	
Zakres materiału: Wymagania szczegółowe w klasie 3 liceum i technikum W klasie 3 kontrolujemy i oceniamy następujące obszary aktywności ucznia: 1) postawę ucznia i jego kompetencje społeczne, 2) systematyczny udział i aktywność w trakcie zajęć, 3) sprawność fizyczną (kontrola): - siła mięśni brzucha – siady z leżenia tyłem wykonywane w czasie 30 s [według MTSF], - gibkość – skłon tułowia w przód z podwyższenia [według MTSF], - skok w dal z miejsca [według MTSF], - bieg ze startu wysokiego na 50 m [według MTSF], - bieg wahadłowy na dystansie 4 x 10 m z przenoszeniem klocków [według MTSF], - pomiar siły względnej [według MTSF]: - zwis na ugiętych rękach – dziewczęta, - podciąganie w zwisie na drążku – chłopcy, - biegi przedłużone [według MTSF]: - na dystansie 800 m – dziewczęta, - na dystansie 1000 m – chłopcy, - pomiar tętna przed wysiłkiem i po jego zakończeniu – Test Coopera. 4) umiejętności ruchowe: - gimnastyka: - wymyk odmyk na niskim drążku, - przewroty łączone, - przewrót w tył do rozkroku, - piłka nożna: - uderzenie piłki zewnętrznym podbiciem, - prowadzenie piłki zewnętrznym podbiciem ze zmianą kierunku poruszania się i nogi prowadzącej, - koszykówka: - rzut do kosza z biegu, po kozłowaniu i po podaniu, po zwodzie pojedynczym - podania piłki jednorącz w parach - piłka ręczna: - rzut na bramkę po zwodzie pojedynczym - kozłowanie piłki w miejscu i w biegu, ze zmianą kierunku poruszania się - piłka siatkowa: - atak przez (plasowanie) piłki - zagrywka sposobem górnym. 5) wiadomości: - uczeń rozróżnia ćwiczenia wzmacniające od ćwiczeń rozciągających (odpowiedzi ustne), - uczeń zna techniki relaksacyjne 5a) wiadomości z edukacji zdrowotnej: - uczeń definiuje pojęcia asertywność, empatia - uczeń wie, co to jest tętno - Wskaźnik BMI	
Podręczniki obowiązkowe: -----	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: -----	

Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - Sprawdziany praktyczne, - Znajomość terminologii - aktywność i postawa i zaangażowanie na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w olimpiadach, - referaty, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela. Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: Założenia ogólne Ocenianie z wychowania fizycznego jest integralną częścią wewnątrzszkolnego systemu oceniania szkoły. Ocena na pierwsze półrocze lub roczna ustalana jest na podstawie ocen cząstkowych za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych w procesie szkolnego wychowania fizycznego. Ocena na półrocze lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych. Przy ustalaniu oceny półrocznej i rocznej uwzględnia się przede wszystkim wysiłek ucznia, wynikający z realizacji programu nauczania oraz systematyczny i aktywny udział w lekcjach wychowania fizycznego. Ocena z wychowania fizycznego może być podniesiona za dodatkową aktywność ucznia, np. udział w zajęciach rekreacyjno-sportowych, zawodach sportowych, turniejach i rozgrywkach pozaszkolnych, konkursach plastycznych i literackich o tematyce sportowej, zajęciach na basenie itp. Szkolne ocenianie z wychowania fizycznego ma być czynnikiem motywującym młodzież do aktywności fizycznej w wymiarze teraźniejszym i przyszłościowym. Obniżenie oceny z wychowania fizycznego na koniec półrocza lub roku szkolnego następuje wskutek negatywnej postawy ucznia, np. częste braki stroju, niesystematyczne ćwiczenie, sporadyczne uczestniczenie w sprawdzianach kontrolno-oceniających, brak właściwego zaangażowania w czasie poszczególnych lekcji, niski poziom kultury osobistej itp. Uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego decyzją administracyjną dyrektora szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.]. W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć wychowania na okres uniemożliwiający wystawienie oceny za pierwsze półrocze lub klasyfikacyjnej na koniec roku szkolnego, zamiast oceny nauczyciel wychowania fizycznego wpisuje „zwolniony” albo „zwolniona” [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.]. Rada pedagogiczna szkoły, w której uczeń opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, może ustalić dla ucznia egzamin klasyfikacyjny. Egzamin klasyfikacyjny obejmuje zadania praktyczne (umiejętności ruchowe), które były przedmiotem nauczania w trakcie półrocza lub roku szkolnego.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń dwa razy w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.	
Wymagania na poszczególne oceny: Ocena celująca Ocenę celującą na pierwsze półrocze lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie: a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 5 kryteriów): <ul style="list-style-type: none"> - jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, - nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych, - charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej, - używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela, czy innych pracowników szkoły, - bardzo chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej, - reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie powiatu, rejonu, województwa lub w zawodach ogólnopolskich, - systematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, - jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej, uprawia dyscypliny lub konkurencje sportowe w innych klubach lub sekcjach sportowych, podejmuje dowolne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym; b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 5 kryteriów): <ul style="list-style-type: none"> - w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 95–100% zajęć, - w sposób ponad bardzo dobry wykonuje wszystkie ćwiczenia w czasie lekcji, - wzorowo pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny, - pokazuje i demonstrowa większość umiejętności ruchowych, - prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bardzo poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym, - potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, - umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń, - w sposób bezwzględny stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, - poczuwa się do współodpowiedzialności za stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły; c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 5 kryteriów):	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

- zalicza wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- samodzielnie zabiega o poprawę lub uzupełnienie próby sprawnościowej, w której nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,

- uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- oblicza wskaźnik BMI,

- podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych bez jakichkolwiek błędów technicznych lub taktycznych,
- ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- wykonanie zadania ruchowego przez ucznia może być zawsze przykładem i wzorem do naśladowania dla innych ćwiczących,
- potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe nie tylko efektownie, ale i efektywnie, np. trafia do bramki, rzuca celnie do kosza,
- stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie zawodów i rozgrywek sportowych,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia w sposób znaczący wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się dużym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą na pierwsze półrocze lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnych powodów,
- nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,
- używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela, czy innych pracowników szkoły,
- chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie miejskim lub gminnym,
- niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,
- niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym,
- jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 85–94% zajęć,
- w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- bardzo dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- pokazuje i demonstrowa niektóre umiejętności ruchowe,
- prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
- stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- stara się dbać o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za namową nauczyciela,
- uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- oblicza wskaźnik BMI,

- czasami podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- potrafi wykonywać ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe efektownie, ale nie zawsze efektywnie, np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do kosza,
- stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie gry właściwej, w trakcie zajęć,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 2 kryteria):

- stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena dobra

Ocenę dobrą na pierwsze półrocze lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,
- nie ćwiczy na lekcjach tylko z ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,
- nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- sporadycznie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym,

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

- jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;
- b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 3 kryteria):
  - w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 75–84% zajęć,
  - w sposób dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
  - dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
  - nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
  - prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące w miarę poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
  - potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, ale często to przygotowanie wymaga dodatkowych uwag i zaleceń nauczyciela,
  - umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
  - nie zawsze stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
  - dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;
- c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 3 kryteria):
  - zalicza większość testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,
  - wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dobrą,
  - poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za wyraźną namową nauczyciela,
  - uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
  - dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
  - oblicza wskaźnik BMI,
  - raczej nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;
- d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 3 kryteria):
  - zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,
  - wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
  - potrafi wykonywać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności,
  - wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki czy nie rzuca celnie do kosza,
  - nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
  - stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;
- e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):
  - stosuje przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
  - posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
  - wykazuje się dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
  - ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena dostateczna

Ocenę dostateczną na pierwsze półrocze lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

- a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,
  - nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
  - charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej,
  - często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
  - nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
  - nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
  - nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
  - nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;
- b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 65–74% zajęć,
  - w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
  - nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
  - nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
  - nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
  - nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
  - umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
  - często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
  - dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga zawsze dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;
- c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
  - wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dostateczną,
  - nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
  - nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
  - nie oblicza wskaźnika BMI,
  - nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
  - nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;
- d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z dużymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
  - wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
  - potrafi wykonywać ćwiczenia o niskim stopniu trudności,
  - wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
  - nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
  - stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;
- e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):
  - stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
  - posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
  - wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena dopuszczająca

Ocenę dopuszczającą na pierwsze półrocze lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
- często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej,
- bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 55-64% zajęć,
- w sposób nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
- bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- nie oblicza wskaźnika BMI,
- nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- potrafi wykonywać ćwiczenia o bardzo niskim stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
- nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się niskim zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena niedostateczna

Ocenę niedostateczną na pierwsze półrocze lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych:

- prawie zawsze jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
- bardzo często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się bardzo niskim poziomem kultury osobistej,
- zachowuje się wulgarnie w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć:

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy poniżej 55% obowiązkowych zajęć,
- w sposób bardzo nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- nigdy nie przygotowuje miejsca ćwiczeń,
- nigdy nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, a zachowanie jego zagraża zdrowiu współćwiczących,
- nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, a nawet często je niszczy,

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego:

- nie zalicza większości testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,
- nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych np. w ciągu całego roku szkolnego,
- nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej:

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z bardzo rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- nie potrafi wykonywać ćwiczenia nawet o bardzo niskim stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
- nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada niedostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się niedostatecznym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: witryny i aplikacje internetowe	Klasa: 2TP
Nauczyciel: Jerzy Mijański	Poziom:
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	I i II półrocze
Program nauczania: program nauczania zawodu technik programista	
<p>Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zasady tworzenia grafiki na strony www 2. Edytor grafiki rastrowej 3. Edytor grafiki wektorowej 4. Projekt witryny internetowej z wykorzystaniem języka HTML oraz CSS. 5. Publikowanie witryny WWW 6. Podstawowe pojęcia dotyczące programowania (edytor, kompilator, translator, linker, debugger). 7. Pojęcia program, aplikacja, skrypt, aplet, algorytm. 8. Sposoby zapisu algorytmów. 9. Rodzaje języków programowania wykorzystywanych w aplikacjach internetowych. 10. Wbudowane typy danych (char, int, float, double). 11. Specyfikatory podstawowych wbudowanych typów danych. Deklaracja stałych i zmiennych. 12. Własne typy danych (typ wyliczeniowy, unie, klasy, tablice) w różnych językach programowania. 13. Operatory arytmetyczne, bitowe, logiczne oraz relacji. 14. Instrukcje, funkcje (metody), procedury i obiekty wybranych języków programowania. 15. Obiekty i klasy w różnych językach programowania. 16. Tworzenie prostych skryptów wykorzystywanych na stronach internetowych 17. Tworzenie systemu logowania do witryny internetowej. 18. Tworzenie apletu na stronę internetową. <p>I. Grafika – obróbka plików graficznych X 2024 II. Skrypty Javascript XII, I, II, III 2025, III. Skrypty PHP IV-VI 2025</p>	
<p>Podręczniki obowiązkowe:</p> <p>Kwalifikacje INF.03 Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych.</p> <p>Jolanta Pokorska -</p> <p>Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:</p>	
<p>Wymagania formalne:</p> <p>Zeszyt, podręcznik</p>	
<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, - sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - odpowiedź ustna, - praca przy komputerze, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),
- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- kartkówki nie podlegają poprawie.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: wychowanie fizyczne	Klasa: 3 TI
Nauczyciel: Radosław Wrześciński	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półroczce I i II
Program nauczania: Program nauczania z wychowania fizycznego Warchola	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
3 godziny zajęć w tygodniu. 2 godziny zajęć obowiązkowych, 1 godzina zajęć do wyboru.	
Zajęcia obowiązkowe:	
I SEMESTR	
- lekka atletyka i atletyka terenowa - 5 godzin (SPR – WRZESIEŃ/PAZDZIERNIK)	
- koszykówka – 10 godzin (SPR PAŹDZIERNIK/LISTOPAD)	
- rytm , taniec , muzyka – 3 godziny dziewczęta	
- piłka siatkowa – 5 godzin	
- piłka ręczna – 8 godziny	
- kształtowanie sprawności ogólnej – 4 godzin SPR LISTOPAD/GRUDZIEŃ)	
- gimnastyka – 4 godzin	
- nowe dyscypliny sportowe wg możliwości szkoły i zainteresowań uczniów – 4 godziny	
II SEMESTR	
- gimnastyka – 6 godzin (SPR LUTY/MARZEC	
- piłka nożna – 10 godzin chłopcy , 4 godziny dziewczęta	
- rytm , taniec , muzyka – 3 godziny dziewczęta	
- piłka siatkowa – 5 godzin (SPR LUTY/MARZEC)	
- kształtowanie sprawności ogólnej – 4 godzin	
- lekka atletyka i atletyka terenowa - 5 godzin (SPR MAJ/CZERWIEC)	
- nowe dyscypliny sportowe wg możliwości szkoły i zainteresowań uczniów – 4 godziny	
Podstawą wystawienia oceny jest aktywny udział w lekcji, który podlega ocenie. Czynny udział w „zajęciach do wyboru”, kształtowanie prozdrowotnego stylu życia, dbałość o higienę i zdrowie, jak również osiągnięcia w dyscyplinach zawartych na liście zajęć dodatkowych mogą wpłynąć na podwyższenie oceny.	
Podręczniki obowiązkowe:	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości:	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:
- sprawdziany praktyczne	- praca na lekcji,
- znajomość terminologii	- udział w zawodach,
	- referaty,
	- wykonywanie pomocy szkolnych,
	- inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),
- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

Wymagania na poszczególne oceny:

1) Ocena celująca

Ocenę celującą na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 5 kryteriów społecznych (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy,
- nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej,
- używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,

-bardzo chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,

- reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie powiatu, rejonu, województwa lub w zawodach ogólnopolskich,
- systematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,

-jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej, uprawia dyscypliny lub konkurencje sportowe w innych klubach lub sekcjach sportowych, podejmuje dowolne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 95–100% zajęć,
- w sposób ponad bardzo dobry wykonuje wszystkie ćwiczenia w czasie lekcji,
- wzorowo pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- pokazuje i demonstrowa większość umiejętności ruchowych,
- prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bardzo poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń,
- w sposób bezwzględny stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- poczuwa się do współodpowiedzialności za stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- zalicza wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- samodzielnie zabiega o poprawę lub uzupełnienie próby sprawnościowej, w której nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- oblicza wskaźnik BMI,
- podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych bez jakichkolwiek błędów technicznych lub taktycznych,
- ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- wykonanie zadania ruchowego przez ucznia może być zawsze przykładem i wzorem do naśladowania dla innych ćwiczących,
- potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe nie tylko efektywnie, ale i efektywnie, np. trafia do bramki, rzuca celnie do kosza,
- stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie zawodów i rozgrywek sportowych,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia w sposób znaczący wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę bardzo dobrą lub celującą,
- stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się dużym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

2) Ocena bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 4 kryteriów społecznych (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnych powodów,
- nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,

-używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,

-chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,

-reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie miejskim lub gminnym,

-niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,

-niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym,

-jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 4 kryteria):

-w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 90–94% zajęć,

-w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,

-bardzo dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,

-pokazuje i demonstruje niektóre umiejętności ruchowe,

-prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,

-potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,

-umie z pomocą nauczyciela lub współwiczających przygotować miejsce ćwiczeń,

-stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,

-stara się dbać o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 4 kryteria):

-zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,

-poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za namową nauczyciela,

-uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,

-dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,

-oblicza wskaźnik BMI,

-czasami podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 4 kryteria):

-zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,

-ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,

-potrafi wykonywać ćwiczenia o dużym stopniu trudności,

-wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale nie zawsze efektywnie, np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do ko-

np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do ko- np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do kosza,

-stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie gry właściwej w trakcie zajęć,

-stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 2 kryteria):

-zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę bardzo dobrą lub dobrą,

-stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,

-posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,

-wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,

-ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

3) Ocena dobra

Ocenę dobrą na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 3 kry- i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 3 kryteria):

-jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,

-nie ćwiczy na lekcjach tylko z ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,

-charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,

-nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,

-sporadycznie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,

-bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,

-nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,

-raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym,

-jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 3 kryteria):

-w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 85–89% zajęć,

-w sposób dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,

-dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,

-nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,

-prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące w miarę poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,

-potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, ale często to przygotowanie wymaga dodatkowych uwag i zaleceń nauczyciela,

-umie z pomocą nauczyciela lub współwiczających przygotować miejsce ćwiczeń,

-nie zawsze stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,

-dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 3 kryteria):

-zalicza większość testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,

-wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dobrą,

-poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za wyraźną namową nauczyciela,

-uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,

-dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,

-oblicza wskaźnik BMI,

-raczej nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 3 kryteria):

-zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,

-wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,

-potrafi wykonywać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności,

-wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki czy nie rzuca celnie do kosza,

-nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,

-stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

-zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę dobrą,

-stosuje przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,

-posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,

-wykazuje się dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,

-ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

4) Ocena dostateczna

Ocenę dostateczną na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego

otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 2 kry- i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 2 kry- (spełnia co najmniej 2 kryteria):

-jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,

-nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,

-charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej,

-często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,

-nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,

-nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,

-nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,

-nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 2 kryteria):

-w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 80–84% zajęć,

-w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,

-nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,

-nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,

-nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,

-nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,

-umie z pomocą nauczyciela lub współwiczających przygotować miejsce ćwiczeń,

-często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,

-dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga zawsze dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 2 kryteria):

-zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,

-wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dostateczną,

-nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,

-nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,

-nie oblicza wskaźnika BMI,

-nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,

-nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 2 kryteria):

-zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z dużymi błędami technicznymi lub taktycznymi,

-wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,

-potrafi wykonywać ćwiczenia o niskim stopniu trudności,

-wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
-nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
-stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

-zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę dostateczną,
-stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
-posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
-wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena dopuszczająca

Ocenę dopuszczającą na półroczcie lub ocenę roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
- często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej,
- bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 55-64% zajęć,
- w sposób nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- umie z pomocą nauczyciela lub współwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
- bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- nie oblicza wskaźnika BMI,

- nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z rażąco błędami technicznymi lub taktycznymi,
- wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- potrafi wykonywać ćwiczenia o bardzo niskim stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
- nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się niskim zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena niedostateczna

Ocenę niedostateczną na półroczcie lub ocenę roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych:

- prawie zawsze jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
-bardzo często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się bardzo niskim poziomem kultury osobistej,
- zachowuje się wulgarnie w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć:

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy poniżej 55% obowiązkowych zajęć,
- w sposób bardzo nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,

- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
  - nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
  - nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
  - nigdy nie przygotowuje miejsce ćwiczeń,
  - nigdy nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, a zachowanie jego zagraża zdrowiu współwiczających,
  - nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, a nawet często je niszczy,
- c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego:
- nie zalicza większości testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,
  - nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
  - nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych np. w ciągu całego roku szkolnego,
  - nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;
- d) aktywności fizycznej:
- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z bardzo rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
  - wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
  - nie potrafi wykonywać ćwiczenia nawet o bardzo niskim stopniu trudności,
  - wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
  - nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
  - stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;
- e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):
- stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
  - posiada niedostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
  - wykazuje się niedostatecznym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: JĘZYK NIEMIECKI	Klasa: 3Ti grupa 1
Nauczyciel: Renata Klauze-Moczyńska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półroczce: I i II
Program nauczania: Program nauczania j. niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum na podbudowie nauki w ośmiolletniej szkole podstawowej. Zakres podstawowy. Wariant III.2. Anna Abramczyk Pearson – aneksowany.	
<p style="text-align: center;">PERFEKT 2</p> <p>KAPITEL 4 Na stołówce, potrawy w menu szkolnym, posiłki i ich przygotowywanie, nasz piknik, wyrażanie opinii o jedzeniu i potrawach, tryb rozkazujący, zasady zachowania przy stole, zastawa stołowa, zdania okolicznikowe przyczyny z <i>weil</i> (z czasownikiem modalnym), opis posiłków, lokale gastronomiczne, jedzenie na mieście, przyzwyczajenia związane ze spożywaniem posiłków w Niemczech, sposób spożywania posiłków w Niemczech z przyzwyczajeniami w Polsce. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości – październik / listopad</p> <p>KAPITEL 5 Jak się czujesz? Samopoczucie i dolegliwości, wizyta u lekarza, dialogi u lekarza, opis choroby, słownictwo związane z zachorowaniami, objawy i leczenie, czasownik modalny <i>sollen</i>, wiadomość z zaleceniami dla chorego kolegi, rodzaje lekarstw, częstotliwość i sposób ich zażywania, w aptece, w szpitalu, czas przeszły <i>Präteritum</i> czasowników modalnych (<i>können, müssen, wollen</i>), przyczyny nieobecności w szkole. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości – listopad / grudzień</p> <p>KAPITEL 6 Festiwal, nazwy geograficzne w roli przydawki, uczestnictwo w kulturze, informacje radiowe i rozmowy telefoniczne na temat wydarzeń kulturalnych, wyrażanie opinii o sztuce; partykuły stopniujące, wypowiedzi na temat sztuki wizualnej, zdania okolicznikowe warunku z <i>wenn</i>, muzyka, gatunki muzyczne, upodobania muzyczne i kulturalne, rodzaje książek i ich opis, biografie twórców z krajów niemieckojęzycznych, twórcy i ich dzieła. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości – grudzień / styczeń</p> <p>KAPITEL 7 Technika, nauka. Czym robisz zdjęcia? Korzystanie z urządzeń technicznych, przysłówki <i>womit</i>, obsługa urządzeń technicznych, instrukcja obsługi urządzenia technicznego, czynności związane z obsługą komputera, budowa komputera, wynalazki i wynalazcy, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych, twój własny wynalazek. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości – luty</p>	<p>KAPITEL 8 Zawody i czynności z nimi związane, popularne zawody, nowoczesne zawody, zdania dopełniowe z <i>dass</i>, cechy charakteru, pozytywne i negatywne określenia osobowości, opis swoich mocnych i słabych stron oraz charakterystyka innych osób, czasownik modalny <i>dürfen</i>, praca dorywcza, określanie pozwolenia lub zakazu, ogłoszenie o pracę, poszukiwanie pracy dla młodzieży, ciekawe miejsca w krajach niemieckojęzycznych do pracy i zwiedzania. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości – luty / marzec</p> <p style="text-align: center;">PERFEKT 3</p> <p>KAPITEL 1 Słownictwo związane z funkcjonowaniem szkoły: nazwy przedmiotów i zajęć pozalekcyjnych, rozmowy nt. planów na nowy rok szkolny, opis problemów w szkole i ich przyczyn, oferta kursów językowych, nauka języków obcych na kursach językowych, historia szkoły i jej tradycje, system szkolnictwa w Polsce i w Niemczech, propozycje dla swojej szkoły w przyszłości; gramatyka: bezokolicznik z <i>zu</i>, czas przeszły <i>Präteritum</i>; Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości: marzec / kwiecień</p> <p>KAPITEL 2 Wyrażenia służące opisywaniu usług i transakcji bankowych, rozmowa z pracownikiem banku, warunki założenia konta bankowego dla młodzieży, słownictwo związane z opisem obsługi bankomatu, ankieta dotycząca finansów (kieszonkowe, wydatki, oszczędzanie, zarobkowanie), słownictwo dot. kupowania i płacenia w krajach niemieckojęzycznych; gramatyka: rzeczowniki odczasownikowe, zaimki nieokreślone: <i>jeder, keiner, einige, viele, alle</i>. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości – kwiecień / maj</p> <p>KAPITEL 3 Opis różnych typów osobowości, zwroty do opisywania aktywności w mediach społecznościowych, przymiotniki opisujące wygląd i charakter osób, opis wyglądu i charakteru innych osób, nazwy wybranych ubrań i akcesoriów, opis stylu ubierania się innych i własnego, zasady ubierania się w miejscu pracy, opis zjawisk mody i elementów kultury w różnych latach; gramatyka: przymiotnik po rodzajniku nieokreślonym i zaimku dzierżawczym, czas przeszły <i>Präteritum</i>. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości – maj / czerwiec</p>
UWAGA: Terminy sprawdzianów mogą ulec zmianie. Jest to uzależnione od ilości przerobionej partii materiału oraz od specyfikacji zespołu klasowego, od poziomu rozwoju społeczno – emocjonalnego uczniów i od stopnia trudności danego tematu.	
Podręczniki obowiązkowe: PERFEKT 2, PERFEKT 3	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: płyta Cd	
Wymagania formalne: zeszyt przedmiotowy, podręcznik z ćwiczeniem, które mogą podlegać sprawdzeniu przez nauczyciela.	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, - test sprawdzający poprzedzony lekcją powtórzeniową, zapowiadany z tygodniowym wyprzedzeniem, - sprawdzian leksykalny (obejmujący 1 blok tematyczny), - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - odpowiedź ustna, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - wykonywanie pomocy szkolnych, - krótkie formy użytkowe (e-maile, itp.), - rozumienie tekstu czytanego, - rozumienie ze słuchu.
<p>Uwagi o ocenianiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów i kartkówek), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (kolejna lekcja języka niemieckiego) - w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną, - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie, - aktywność ucznia na lekcji 5+ = ocena bardzo dobra, - brak pracy domowej (po wykorzystaniu nieprzygotowania) – ocena niedostateczna. 	

OBSZAR WYMAGAŃ	POZIOM PODSTAWOWY			POZIOM PONADPODSTAWOWY		
	NIEDOSTATECZNY	DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY	CELUJĄCY
		NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	
WIADOMOŚCI: gramatyka i leksyka, fonetyka i ortografia	<p>Uczeń nie spełnia większości kryteriów, by otrzymać ocenę dopuszczającą, tj. nie opanował podstawowej wiedzy i nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela. Braki w wiadomościach i umiejętnościach są na tyle rozległe, że uniemożliwiają mu naukę na kolejnych etapach.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna ograniczoną liczbę bardzo podstawowych słów i wyrażeń wprowadzonych przez nauczyciela; • popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie; • zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela; • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna część wprowadzonych słów i wyrażeń; • popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie; • zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych; • popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna większość wprowadzonych słów i wyrażeń, • zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia; • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne; • popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia; • poprawnie je zapisuje i wymawia; • zna i stosuje wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne; • popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić. 	<p>Uczeń spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi ponad te kryteria.</p>

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

RECEPCJA		<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie niektóre dłuższe wypowiedzi w standardowej odmianie języka; • z trudem nadąża za bardziej złożonymi wywodami w zakresie tematów zawartych w programie nauczania; • rozumie niektóre wiadomości telewizyjne; • rozumie ogólny sens filmów w standardowej odmianie języka; • rozumie krótkie wpisy na blogach; • ma problemy ze zrozumieniem artykułów i reportaży dotyczących problemów współczesnego świata; • rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie; • w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na czytanie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • częściowo rozumie dłuższe wypowiedzi w standardowej odmianie języka; • raczej nadąża za bardziej złożonymi wywodami w zakresie tematów zawartych w programie nauczania; • rozumie większość wiadomości telewizyjnych; • częściowo rozumie filmy w standardowej odmianie języka; • rozumie w części niektóre dłuższe artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata; • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie większość dłuższych wypowiedzi w standardowej odmianie języka; • nadąża za skomplikowanymi wywodami w zakresie większości tematów zawartych w programie nauczania; • rozumie większość wiadomości telewizyjnych i niektóre programy o sprawach bieżących; • rozumie większość filmów w standardowej odmianie języka; • na ogół czyta ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których piszący prezentują określone stanowiska i poglądy; • rozwiązuje poprawnie zadania na czytanie i słuchanie, na ogół potrafi krótko uzasadnić swoje odpowiedzi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie dłuższe wypowiedzi w standardowej odmianie języka; • nadąża nawet za skomplikowanymi wywodami w zakresie tematów zawartych w programie nauczania; • rozumie większość wiadomości telewizyjnych i programów o sprawach bieżących; • rozumie większość filmów w standardowej odmianie języka; • czyta ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których piszący prezentują określone stanowiska i poglądy; • rozumie współczesną prozę literacką; • rozwiązuje poprawnie zadania na czytanie i słuchanie, potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi.
-----------------	--	--	---	--	--

*Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25*

PRODUKCJA		<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • łączy wyrażenia w bardzo prosty i niezbyt spójny i logiczny sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje; • potrafi bardzo krótko objaśniać własne plany; • potrafi bardzo prostymi zdaniami przekazać ogólny sens książek czy filmów; • potrafi pisać bardzo proste i krótkie teksty na znane tematy np. SMS, życzenia, kartkę pocztową, e-mail i wpis na blogu; • dłuższe wypowiedzi pisemne są w dużym stopniu nielogiczne i niespójne; • stosuje niewielki zakres słownictwa i struktur; • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne, które mogą zakłócać komunikację. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi łączyć wyrażenia w dość prosty i nie zawsze spójny i logiczny sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje; • potrafi bardzo krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany; • potrafi bardzo krótko relacjonować wydarzenia i opowiadać przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne wrażenia; • potrafi pisać proste i krótkie teksty na znane tematy, np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, list prywatny, życiorys, CV, list motywacyjny, wpis na blogu; • popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych, które nie zakłócają jednak komunikacji; • nie zawsze stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi łączyć wyrażenia w prosty i na ogół spójny i logiczny sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje; • potrafi krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany; • potrafi krótko relacjonować wydarzenia i opowiadać przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne wrażenia; • potrafi pisać proste teksty na znane tematy np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, list prywatny, życiorys, CV, list motywacyjny, wpis na blogu; • popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne, które nie zakłócają jednak komunikacji; • najczęściej stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi łączyć wyrażenia w prosty, spójny i logiczny sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje; • potrafi krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany; • potrafi relacjonować wydarzenia i opowiadać przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne reakcje i wrażenia; • potrafi pisać proste teksty na tematy znane lub związane ze swoimi zainteresowaniami, np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, list prywatny, życiorys, CV, list motywacyjny, wpis na blogu; • popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne; • stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji. 	

*Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25*

INTERAKCJA		<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z trudem radzi sobie w niektórych sytuacjach, w jakich można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem; • bez uprzedniego przygotowania potrafi włączać się do rozmów na nieliczne znane tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np. rodziny, zainteresowań, pracy); • wypowiedź jest bardzo krótka – wyrazy lub równoważniki zdań; • sporadycznie reaguje w formie bardzo krótkiego, prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, formularz, komentarz, wpis na czacie / forum); • dłuższe reakcje pisemne są w znacznym stopniu nielogiczne i niespójne; • popełnia liczne błędy fonetyczne, leksykalne i gramatyczne, które zakłócają komunikację; • nie dostosowuje stylu wypowiedzi do sytuacji oraz odbiorcy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi sobie radzić w części sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem; • bez uprzedniego przygotowania potrafi włączać się do rozmów na znane tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np. rodziny, zainteresowań, pracy, podróżowania i wydarzeń bieżących); • wypowiedź jest krótka – równoważniki zdań lub zdania pojedyncze; • potrafi zareagować w formie bardzo krótkiego prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, formularz, e-mail, komentarz, wpis na czacie / forum); • dłuższe reakcje pisemne nie zawsze są logiczne i spójne; • popełnia sporo błędów, ale nie zakłócają one komunikacji; • podejmuje próby dostosowania stylu wypowiedzi do sytuacji oraz odbiorcy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi sobie radzić w większości sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem; • potrafi – bez uprzedniego przygotowania – włączać się do rozmów na większość znanych tematów prywatnych lub dotyczących życia codziennego (np. rodziny, zainteresowań, pracy, podróżowania i wydarzeń bieżących); • reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, list prywatny, formularz, e-mail, komentarz, wpis na czacie / forum); • wypowiedź jest w miarę spójna i logiczna; • popełnia nieliczne błędy, które jednak nie zakłócają komunikacji; • na ogół dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji oraz odbiorcy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi sobie radzić w większości sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem; • potrafi – bez uprzedniego przygotowania – włączać się do rozmów na znane tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np. rodziny, zainteresowań, pracy, podróżowania i wydarzeń bieżących); • spontanicznie reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, list prywatny, formularz, e-mail, komentarz, wpis na czacie / forum), a wypowiedzi są spójne i logiczne; • popełnia sporadyczne błędy, które jest w stanie samodzielnie skorygować; • dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji oraz odbiorcy. 	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

MEDIACJA		<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w ograniczonym stopniu potrafi przekazać w języku niemieckim informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach); • potrafi przekazać w języku niemieckim nieliczne proste informacje sformułowane w tym języku; • potrafi przekazać w języku niemieckim treść nielicznych bardzo prostych informacji sformułowanych w języku polskim; • potrafi przekazać w języku polskim niektóre informacje sformułowane w języku niemieckim; • w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na transformacje i tłumaczenie fragmentów zdań. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • częściowo poprawnie przekazuje w języku niemieckim informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach); • potrafi przekazać w języku niemieckim część informacji sformułowanych w tym języku; • potrafi krótko przekazać w języku niemieckim część informacji sformułowanych w języku polskim; • potrafi przekazać w języku polskim dość liczne informacje sformułowane w języku niemieckim; • potrafi przedstawić publicznie w języku niemieckim wcześniej przygotowany krótki, prosty materiał, np. prezentację - popelnia dość liczne błędy; • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na transformacje i tłumaczenie fragmentów zdań. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie przekazuje w języku niemieckim informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach); • potrafi przekazać w języku niemieckim większość informacji sformułowanych w tym języku; • potrafi przekazać w języku niemieckim większość informacji sformułowanych w języku polskim; • potrafi przekazać w języku polskim większość informacji sformułowanych w języku niemieckim; • potrafi przedstawić publicznie w języku niemieckim wcześniej przygotowany dłuższy materiał, np. prezentację, film • popelnia nieliczne błędy; • rozwiązuje poprawnie większość zadań na transformacje i tłumaczenie fragmentów zdań. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi przeprowadzić analizę materiałów wizualnych (np. wykresów, map, symboli, piktogramów) lub audiowizualnych (np. filmów, reklam) i przekazać w języku niemieckim informacje w nich zawarte; • potrafi streścić i przekazać w języku niemieckim informacje sformułowane w tym języku; • potrafi streścić i przekazać w języku niemieckim informacje sformułowane w języku polskim; • potrafi przekazać w języku polskim informacje sformułowane w języku niemieckim; • potrafi przedstawić publicznie w języku niemieckim wcześniej przygotowany materiał, np. prezentację, film; • rozwiązuje poprawnie zadania na transformacje i tłumaczenie fragmentów zdań.
-----------------	--	---	---	--	--

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Podstawy przedsiębiorczości	Klasa: 3TI
Nauczyciel: Marta Woźniak	Poziom:
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półroczce: I i II
Program nauczania: Program nauczania podstaw przedsiębiorczości w szkole ponadpodstawowej	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ol style="list-style-type: none"> 1. Praca – listopad 2024 r. 2. Przedsiębiorstwo – grudzień 2024 r. część 1; marzec 2025 r. część 2 3. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa w najbliższej okolicy – warsztaty.	
Podręczniki obowiązkowe: Zbigniew Makiela, Tomasz Rachwał; Krok w przedsiębiorczość; Wyd. Nowa Era	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Zestawy ćwiczeń z instrukcjami; prezentacje multimedialne; filmy edukacyjne; laptop z oprogramowaniem biurowym i dostępem do internetu; rzutnik multimedialny	
Wymagania formalne: <ul style="list-style-type: none"> • Zeszyt • Długopis • Kalkulator • Laptop wraz z oprogramowaniem biurowym i dostępem do internetu	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje trzy ostatnie jednostki lekcyjne, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 20 minut, – przygotowanie krótkiego projektu, referatu, wystąpienia w ramach sprawdzenia wiadomości z trzech ostatnich jednostek lekcyjnych – odpowiedź ustna z trzech ostatnich jednostek lekcyjnych, – praca domowa,	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – prezentacje, – projekty, – premia za wzorową frekwencję w półroczu/roku szkolnym – aktywność na lekcji oceniana jest za pomocą (+). Trzy plusy oznaczają ocenę bardzo dobrą. – postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, powinien uczynić to w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – poprawie sprawdzianu zapowiedzianego podlega jedynie ocena niedostateczna – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki i odpowiedzi ustne nie podlegają poprawie, – ocena klasyfikacyjna wystawiana jest na podstawie średniej ważonej otrzymanych ocen. Wagi ocen:<ul style="list-style-type: none"> - sprawdziany, duże projekty – waga 3 - kartkówki, odpowiedź ustna – waga 2 - aktywność, praca domowa, wystąpienia, referaty, prezentacje – waga 1	
Wymagania na poszczególne oceny: poniżej w tabeli	

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
Praca				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca, aktywność zawodowa, współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, Kodeks pracy, stosunek pracy, świadectwo pracy, płaca,</i> • wyjaśnia, czym jest rynek pracy, i wymienia jego podmioty • wyjaśnia, na czym polega aktywne poszukiwanie pracy • omawia, jak rozpoznać własne predyspozycje i możliwości zawodowe • wskazuje najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych • wymienia etapy procesu rekrutacji pracowników • wyjaśnia, czym jest rozmowa kwalifikacyjna • rozróżnia formy zatrudnienia • wymienia rodzaje umów o pracę • wymienia umowy cywilnoprawne (umowa-zlecenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia bodźce skłaniające człowieka do pracy • wymienia kompetencje miękkie, na które najczęściej zwracają uwagę pracodawcy • podaje sposoby zdobycia doświadczenia zawodowego • wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy • podaje źródła informacji o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy • wyjaśnia, czym jest Europass CV • wyjaśnia znaczenie rozmowy kwalifikacyjnej w procesie rekrutacji • wymienia zasady przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej • wyjaśnia znaczenie <i>Kodeksu pracy</i> jako podstawowego aktu prawnego regulującego prawa i obowiązki pracowników i pracodawców 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia motywy aktywności zawodowej człowieka • wymienia i charakteryzuje przyczyny i konsekwencje zjawiska nierównowagi na rynku pracy • wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (z uwzględnieniem zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz najczęstszych oczekiwań pracodawców) • uzasadnia konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy • omawia zasady pisania CV i listu motywacyjnego • wymienia i omawia elementy dokumentów aplikacyjnych (z uwzględnieniem Europass) • wymienia zasady dobrego prezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej • analizuje najczęstsze pytania pojawiające się w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje popyt na pracę i podaż pracy, uwzględniając czynniki wpływające na wielkość popytu na pracę i podaży pracy • wskazuje wiarygodne oferty pracy • wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje • tworzy dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy • stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska • uczestniczy w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych • analizuje formy zatrudnienia w oparciu o umowy cywilnoprawne, a następnie wskazuje podstawowe cechy odróżniające te umowy od umowy o pracę • analizuje poszczególne rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia bezrobocie w Polsce – jego poziom i metody pomiaru • dyskutuje na temat płacy minimalnej, analizuje argumenty za jej stosowaniem i przeciw jej stosowaniu • wyjaśnia, na czym polega molestowanie seksualne

<p>i umowa o dzieło)</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i omawia funkcje płacy przedstawia zasady dobrej organizacji pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy na przykładzie zawodowego kierowcy samochodu ciężarowego wymienia nazwy instytucji stojących na straży praw pracowniczych wyjaśnia, na czym polega etyka w pracy podaje przykłady etycznych i nieetycznych zachowań pracodawcy i pracownika wymienia przejawy mobbingu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia formy rozwiązania umowy o pracę wymienia i charakteryzuje rodzaje płacy (płaca minimalna, płaca netto, płaca brutto) wymienia i charakteryzuje rodzaje systemów płac wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika (w tym pracowników młodocianych) oraz pracodawcy wymienia wartości, którymi kieruje się etyczny pracodawca wymienia sposoby przeciwdziałania mobbingowi 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najczęściej popełniane błędy podczas rozmowy kwalifikacyjnej wymienia i omawia podstawowe zasady prawa pracy analizuje formy wynagrodzenia wynikające z systemu płac, a następnie wskazuje wady i zalety każdej z tych form z punktu widzenia pracownika i pracodawcy analizuje zapisy <i>Kodeksu pracy</i> dotyczące rodzajów urlopów przysługujących pracownikowi omawia prawa przysługujące rodzicom małych dzieci omawia rolę Państwowej Inspekcji Pracy oraz związków zawodowych w ochronie praw pracowniczych 	<p>umów o pracę, a następnie wskazuje ich wady i zalety z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza płacę netto oraz całkowite koszty pracy omawia specyfikę zatrudnienia osób niepełnosprawnych analizuje straty, jakie powoduje mobbing w firmie 	
<p>Przedsiębiorstwo</p>				
<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje ekonomiczne cele działalności gospodarczej podaje i omawia społeczne cele działalności gospodarczej wyjaśnia, kim jest przedsiębiorca wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zdolność prawna, osobowość</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia klasyfikację wielkością przedsiębiorstw wymienia i opisuje elementy biznesplanu wymienia i charakteryzuje podmioty przedsiębiorczości społecznej wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej dzia- 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje formy własności przedsiębiorstw uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa charakteryzuje formy organizacyjno-prawne działalności 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje rodzaje działalności gospodarczej omawia znaczenie mikroprzedsiębiorstw w polskiej gospodarce charakteryzuje innowacyjne modele biznesu, w tym start-upy 	<ul style="list-style-type: none"> określa rodzaj działalności gospodarczej według PKD określa rolę przedsiębiorstw z sektora MŚP w funkcjonowaniu polskiej gospodarki sporządza biznesplan firmy, którą chciałby założyć wymienia i charakteryzuje

<p><i>prawna, zdolność do czynności prawnych, analiza rynku, rynek potencjalny, styl kierowania, motywowanie, efekt synergii, aktywa przedsiębiorstwa, pasywa przedsiębiorstwa, bilans, amortyzacja, rachunek zysków i strat, próg rentowności, koszt całkowity, całkowity koszt jednostkowy, koszty uzyskania przychodu, etyka zawodowa, kodeks etyczny, korupcja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest biznesplan • wymienia formy organizacyjno-prawne działalności gospodarczej • wymienia elementy, które należy uwzględnić podczas opracowywania koncepcji własnego biznesu • podaje źródła finansowania działalności gospodarczej lub projektowanego przedsięwzięcia • definiuje makrooczenie i mikrooczenie przedsiębiorstwa • omawia zasady pracy zespołowej • wyjaśnia, czym jest marketing, oraz wymienia jego cele • wymienia rodzaje mediów 	<p>łałości gospodarczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstw • wyjaśnia, na czym polega analiza rynku • wymienia i omawia zasady organizacji pracy w firmie • wymienia cechy dobrego kierownika (lidera zespołu) • wyjaśnia, czym jest promocja, oraz charakteryzuje jej narzędzia • wyjaśnia, czym jest reklama, oraz omawia cele działań reklamowych • rozróżnia rodzaje kosztów w przedsiębiorstwie • wymienia elementy sprawozdań finansowych • wymienia i omawia funkcje rachunkowości • wymienia podstawowe dokumenty księgowe firmy • identyfikuje rodzaje korupcji • wymienia zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie • wyjaśnia istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw 	<p>gospodarczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia czynniki warunkujące sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa • określa funkcje inkubatorów przedsiębiorczości w powstawaniu i rozwoju małych firm, w tym start-upów • określa funkcje akceleratorów biznesu w powstawaniu i rozwoju małych firm • przeprowadza prostą analizę rynku, na którym ma działać projektowane przedsiębiorstwo • wyjaśnia, na czym polega analiza strategiczna SWOT • wymienia i charakteryzuje elementy oraz przebieg procesu zarządzania firmą • wymienia style kierowania i wyjaśnia, czym się one charakteryzują • wymienia i omawia cechy dobrego wykonawcy • wymienia zasady skutecznego zarządzania ludźmi oparte na koncepcji przywództwa • wyjaśnia znaczenie terminu <i>marketing mix</i> oraz opisuje jego elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zasady sporządzania biznesplanu • klasyfikuje rodzaje spółek • dostosowuje formę organizacyjno-prawną do profilu projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia • prezentuje pomysł na własną działalność gospodarczą lub własne przedsięwzięcie społeczne • analizuje mikro- i makrooczenie projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia • identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia, związane z lokalizacją • dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania podwładnych • wskazuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów • odczytuje informacje zawarte w reklamach i odróżnia je od elementów perswazyjnych • analizuje strukturę wyniku finansowego przedsiębiorstwa 	<p>formy związków spółek (korporacje, monopole, holdingi, koncerny)</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje argumenty za ingerencją państwa w fuzje i przejęcia przedsiębiorstw w celu niedopuszczenia do nadmiernej koncentracji oraz argumenty przeciw takiej ingerencji • wypełnia zintegrowany wniosek CEIDG-1 • przedstawia procedurę likwidacji działalności gospodarczej • ocenia zastosowanie różnych stylów kierowania w zależności od rodzaju przedsiębiorstwa i przedmiotu działalności • omawia zjawisko kreowania marki firmy z uwzględnieniem znaczenia barw firmowych • projektuje działania promocyjne planowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia • wyznacza próg rentowności na prostych przykładach • omawia zjawisko „szarej strefy” w Polsce • podczas zajęć terenowych przeprowadza wywiad z przedsiębiorcą w celu zebra-
---	--	--	--	--

<p>reklamowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega rachunkowość przedsiębiorstwa • wymienia podstawowe zasady księgowości • klasyfikuje i opisuje dowody księgowo • wymienia narzędzia realizacji zasad społecznej odpowiedzialności biznesu		<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wskaźników rentowności • uzasadnia konieczność prowadzenia rachunkowości w firmie • podaje różnice między księgowością pełną a księgowością uproszczoną • wymienia i omawia wady oraz zalety poszczególnych form opodatkowania przedsiębiorstwa podatkiem dochodowym oraz wymienia inne podatki, którymi może być objęty przedsiębiorca • wymienia przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji • przedstawia korzyści dla otoczenia i dla firmy wynikające ze stosowania zasad społecznej odpowiedzialności, • analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która odniosła sukces w życiu zawodowym, działając zgodnie z zasadami etyki	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnia fakturę VAT na podstawie dostarczonych danych • wypełnia książkę przychodów i rozchodów na potrzeby rozliczenia podatku dochodowego • wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie • określa przyczyny rozwoju „szarej strefy” i dowodzi jej negatywnego wpływu na gospodarkę • podaje przykłady sukcesów polskich przedsiębiorstw osiągniętych zgodnie z prawem i etyką biznesu • projektuje zajęcia terenowe mające na celu obserwację procesu funkcjonowania lokalnego przedsiębiorstwa	<p>nia informacji o podejmowanych przez niego działaniach innowacyjnych i działań w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu</p>
---	--	---	--	---

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: BIOLOGIA	Klasa: III TI
Nauczyciel: LESZEK HOPEN	Poziom: PODSTAWOWY
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półroczce: I i II
Program nauczania: Program nauczania biologii w technikum 5-letnim. Zakres podstawowy. „Biologia na czasie” Nowa Era. K. Kłosowska	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Badania przyrodnicze (2 h) 2. Chemiczne podstawy życia (8 h) 25.09.24 3. Komórka (10 h) 23.10.24<ol style="list-style-type: none"> a) Budowa komórki eukariotycznej b) Budowa i znaczenie błon biologicznych c) Budowa i rola jądra komórkowego d) Składniki cytoplazmy e) Cykl komórkowy f) Znaczenie mitozy, mejozy, i apoptozy g) Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości z cytologii 4. Metabolizm (10 h) 04.12.24<ol style="list-style-type: none"> a) Kierunki przemian metabolicznych b) Budowa i działanie enzymów c) Regulacja aktywności enzymów d) Oddychanie komórkowe. Oddychanie tlenowe e) Procesy beztlenowego uzyskiwania energii f) Inne procesy metaboliczne g) Powtórzenie wiadomości z metabolizmu 5. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość (5h) 15.01.25<ol style="list-style-type: none"> a) Hierarchiczna budowa organizmu człowieka b) Tkanki: nabłonkowa, mięśniowa i nerwowa c) Tkanka łączna 6. Skóra – powłoka ciała (3h) 12.02.25<ol style="list-style-type: none"> a) Budowa i funkcje skóry b) Choroby i higiena skóry c) Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziałów „Organizm człowieka jako funkcjonalna całość” i „Skóra – powłoka ciała” 7. Układ ruchu (5h) 12.03.25<ol style="list-style-type: none"> a) Ogólna budowa i funkcje szkieletu b) Rodzaje połączeń kości c) Szkielet osiowy i szkielet kończyn d) Budowa i funkcjonowanie mięśni szkieletowych e) Higiena i choroby układu ruchu f) Powtórzenie i sprawdzenie opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Układ ruchu” 8. Układ pokarmowy (5h) 16.04.25<ol style="list-style-type: none"> a) Organiczne składniki pokarmowe b) Rola witamin. Nieorganiczne składniki pokarmowe c) Budowa i funkcje układu pokarmowego d) Procesy trawienia i wchłaniania e) Zasady racjonalnego odżywiania się f) Choroby układu pokarmowego g) Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości i umiejętności z rozdziału „Układ pokarmowy” 9. Układ oddechowy (5h) 21.05.25<ol style="list-style-type: none"> a) Budowa i funkcjonowanie układu oddechowego b) Wentylacja i wymiana gazowa c) Zaburzenia funkcjonowania układu oddechowego 10. Układ krążenia (5h) 11.06.25<ol style="list-style-type: none"> a) Skład i funkcje krwi b) Budowa i funkcje układu krwionośnego c) Układ limfatyczny d) Choroby układu krążenia e) Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości „Układ oddechowy” i „Układ krążenia” 11. Powtórzenie wiadomości z klasy trzeciej (2h)	

Podręczniki obowiązkowe: „Biologia na czasie 1” – zakres podstawowy A. Helmin, J. Holeczek (Nowa Era) nr dop. 1221/1/2024 „Biologia na czasie 2” – zakres podstawowy A. Helmin, J. Holeczek (Nowa Era) nr dop. 1006/2/2020	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: „Biologia na czasie 1. Karty pracy ucznia dla liceum ogólnokształcącego i technikum”. Zakres podstawowy. B. Januszewska- Hasicc, J. Kobyłecka, J. Pawłowski, R. Stencel (Nowa Era) „ Biologia” Solomon, Berg, Martin, „Biologia” Claude Villee	
Wymagania formalne: Zeszyt przedmiotowy	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany, może mieć formę test, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – praca domowa, karty pracy ucznia – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, np. konkurs przyrodniczy w ramach Dni Przedmiotów Ścisłych, – udział w olimpiadach, np. „ Olimpiada Wiedzy Ekologicznej” – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – frekwencja na lekcjach (zgodnie ze Statutem ZSGE) – zaangażowanie w dodatkowych zajęciach szkolnych- koło biologiczne w ramach Klubu Twórczego Ucznia
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, 	

Wymagania na poszczególne oceny. Biologia na czasie 1 poziom podstawowy

Temat	Poziom wymagań				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Znaczenie nauk biologicznych					
1. Znaczenie nauk biologicznych	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie <i>biologia</i> • wskazuje cechy organizmów • wymienia dziedziny życia, w których mają znaczenie osiągnięcia biologiczne • wykorzystuje różnorodne źródła i metody do pozyskiwania informacji 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie cechy mają organizmy • podaje przykłady współczesnych osiągnięć biologicznych • wyjaśnia znaczenie nauk przyrodniczych w różnych dziedzinach życia • odróżnia wiedzę potoczną od wiedzy uzyskanej metodami naukowymi 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy organizmów • wyjaśnia cele, przedmiot i metody badań naukowych w biologii • omawia istotę kilku współczesnych odkryć biologicznych • analizuje różne źródła informacji pod względem ich wiarygodności 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegają współczesne odkrycia biologiczne • analizuje wpływ rozwoju nauk biologicznych na różne dziedziny życia • wyjaśnia, czym zajmują się różne dziedziny nauk biologicznych, np. bioinformatyka 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek współczesnych odkryć biologicznych z rozwojem metodologii badań biologicznych • wyjaśnia związek pomiędzy nabytą wiedzą biologiczną a przygotowaniem do wykonywania różnych współczesnych zawodów • odnosi się krytycznie do informacji pozyskanych z różnych źródeł, w tym internetowych

<p>2. Zasady prowadzenia badań biologicznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia metody poznawania świata definiuje pojęcia <i>doświadczenie, obserwacja, teoria naukowa, problem badawczy, hipoteza, próba badawcza, próba kontrolna, wniosek</i> wymienia etapy badań biologicznych wskazuje sposoby dokumentacji wyników badań biologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnicę między obserwacją a doświadczeniem rozróżnia problem badawczy od hipotezy rozróżnia próbę badawczą od próby kontrolnej odczytuje i analizuje informacje tekstowe, graficzne i liczbowe odróżnia fakty od opinii 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega różnica między obserwacją a doświadczeniem formułuje główne etapy badań do konkretnych obserwacji i doświadczeń biologicznych wyjaśnia i omawia zasady prowadzenia i dokumentowania badań planuje przykładową obserwację biologiczną wykonuje dokumentację przykładowej obserwacji 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje etapy prowadzenia badań biologicznych ocenia poprawność zastosowanych procedur badawczych planuje, przeprowadza i dokumentuje proste doświadczenie biologiczne interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne, liczbowe w typowych sytuacjach formułuje wnioski odnosi się do wyników uzyskanych przez innych badaczy 	<ul style="list-style-type: none"> określa warunki doświadczenia właściwie planuje obserwacje i doświadczenia oraz interpretuje ich wyniki stosuje dwa rodzaje prób kontrolnych w przeprowadzonych doświadczeniach wskazuje różnice między danymi ilościowymi a danymi jakościowymi
<p>3. Obserwacje biologiczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnicę między obserwacją makroskopową a obserwacją mikroskopową wymienia, jakie obiekty można zobaczyć gołym okiem, a jakie przy użyciu różnych rodzajów mikroskopów podaje nazwy elementów układu optycznego i układu mechanicznego mikroskopu optycznego wymienia cechy obrazu oglądanego pod mikroskopem optycznym obserwuje pod mikroskopem optycznym gotowe preparaty 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zasady mikroskopowania prowdzi samodzielnie obserwacje makro- i mikroskopowe oblicza powiększenie mikroskopu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposób działania mikroskopów: optycznego i elektronowego porównuje działanie mikroskopu optycznego z działaniem mikroskopu elektronowego wymienia zalety i wady mikroskopów optycznych oraz elektronowych definiuje i stosuje pojęcie <i>zdolność rozdzielcza</i> przy opisie działania różnych typów mikroskopów 	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje samodzielnie preparaty mikroskopowe przeprowadza obserwację przygotowanych preparatów mikroskopowych prawidłowo dokumentuje wyniki obserwacji preparatów mikroskopowych 	<ul style="list-style-type: none"> planuje i przeprowadza nietypowe obserwacje na podstawie różnych zdjęć, zamieszczonych w literaturze popularno-naukowej wskazuje, za pomocą jakiego mikroskopu uzyskano przedstawiony obraz oraz uzasadnia swój wybór na podstawie różnych źródeł wiedzy objaśnia zastosowanie mikroskopów w diagnostyce chorób człowieka
<p>2. Chemiczne podstawy życia</p>					
<p>1. Skład chemiczny organizmów. Makro- i mikroelementy</p>	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje związki chemiczne na organiczne i nieorganiczne wymienia związki budujące organizm klasyfikuje pierwiastki na makroelementy i mikroelementy wymienia pierwiastki biogenne 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie <i>pierwiastki biogenne</i> wyjaśnia pojęcia <i>makroelementy</i> i <i>mikroelementy</i> wymienia znaczenie wybranych makro- i mikroelementów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia hierarchiczność budowy organizmów na przykładzie człowieka omawia znaczenie wybranych makro- i mikroelementów 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia słuszność stwierdzenia, że pierwiastki są podstawowymi składnikami organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje kryterium podziału pierwiastków na podstawie różnych źródeł wiedzy wskazuje pokarmy, które są źródłem makro- i mikroelementów
<p>2. Zna-</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia właściwo- 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia właści- 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wła- 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza sa-

<p>czenie wody dla organizmów</p>	<p>ści wody</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje wody dla organizmów podaje znaczenie wody dla organizmów 	<p>wości wody</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie wody dla organizmów 	<p>ściwości fizykochemiczne wody i ich znaczenie dla organizmów</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia znaczenie wody dla organizmów określa, za jakie właściwości wody odpowiadają wskazane zjawiska, np. unoszenie lodu na powierzchni wody 	<p>między właściwościami wody a jej rolą w organizmie</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia i analizuje zawartość wody w różnych narządach ciała człowieka 	<p>modzielnie nietypowe doświadczenia dotyczące zmian napięcia powierzchniowego wody oraz właściwie interpretuje wyniki</p>
<p>3. Węglowodany – budowa i znaczenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje węglowodany na cukry proste, dwucukry i wielocukry podaje przykłady cukrów prostych, dwucukrów i wielocukrów nazywa wiązanie O-glikozydowe wymienia właściwości cukrów prostych, dwucukrów i wielocukrów 	<ul style="list-style-type: none"> określa kryterium klasyfikacji węglowodanów wyjaśnia, w jaki sposób powstaje wiązanie O-glikozydowe omawia występowanie i znaczenie cukrów prostych, dwucukrów i wielocukrów wskazuje sposoby wykrywania glukozy i skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice w budowie między poszczególnymi cukrami prostymi porównuje i charakteryzuje budowę wybranych cukrów prostych, dwucukrów i wielocukrów 	<ul style="list-style-type: none"> ilustruje powstawanie wiązania O-glikozydowego planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające wykryć glukozę w soku z winogron i skrobię w bulwie ziemniaka 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że wybrane węglowodany pełnią funkcję zapasową planuje doświadczenie mające na celu wykrycie glukozy i skrobi w materiale biologicznym
<p>4. Białka – budulec życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia budowę aminokwasów podaje nazwę wiązania między aminokwasami wyróżnia białka proste i złożone podaje przykłady białek prostych i złożonych wymienia funkcje białek w organizmie człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> podaje kryteria klasyfikacji białek wskazuje wiązanie peptydowe omawia funkcje przykładowych białek 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia białka proste od złożonych wskazuje grupy funkcyjne aminokwasów, które biorą udział w tworzeniu wiązania peptydowego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę podstawnika (R) w aminokwasie charakteryzuje przykładowe białka w pełnieniu określonej funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek budowy białek z ich funkcjami w organizmie człowieka
<p>5. Właściwości i wykrywanie białek</p>	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia <i>koagulacja</i> i <i>denaturacja</i> wymienia czynniki wywołujące koagulację i denaturację białka opisuje doświadczenie wpływu jednego z czynników fizykochemicznych na białko 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegają koagulacja białka i denaturacja białka określa warunki, w których zachodzą koagulacja białka i denaturacja białka klasyfikuje czynniki wywołujące denaturację, dzieląc je na czynniki fizyczne i chemiczne zgodnie z instrukcją przeprowadza doświadczenie wpływu wybranego czynnika na 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzieli koagulację białka od denaturacji białka planuje doświadczenie wpływu różnych czynników fizykochemicznych na białko 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje proces koagulacji białek z procesem denaturacji białek wskazuje znaczenie koagulacji i denaturacji białek dla organizmów przeprowadza doświadczenie dotyczące wpływu różnych czynników fizykochemicznych na białka 	<ul style="list-style-type: none"> planuje i przeprowadza doświadczenie wykrywające białka w materiale biologicznym

		białko			
6. Lipidy – budowa i znaczenie	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje lipidy ze względu na budowę cząsteczki • przedstawia budowę lipidów prostych i złożonych • nazywa wiązanie estrowe • wymienia znaczenie lipidów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między lipidami prostymi a lipidami złożonymi • odróżnia tłuszcze właściwe od wosków • klasyfikuje kwasy tłuszczowe na nasycone i nienasycone • przedstawia klasyfikację lipidów – wskazuje kryterium tego podziału (konsystencja, pochodzenie) 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje lipidy proste i lipidy złożone • przeprowadza doświadczenie dotyczące wykrywania obecności lipidów w nasionach słonecznika • wskazuje związek między obecnością wiązań podwójnych w kwasach tłuszczowych a właściwościami lipidów 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje poszczególne grupy lipidów • omawia budowę fosfolipidów i ich znaczenie w rozmieszczeniu w błonie biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek między budową poszczególnych lipidów a funkcjami, które pełnią w organizmach • planuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące wykrywania lipidów w materiale roślinnym
7. Budowa i funkcje kwasów nukleinowych	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia rodzaje kwasów nukleinowych • wymienia elementy budowy nukleotydu DNA i RNA • przedstawia znaczenie DNA i RNA • określa lokalizację DNA i RNA w komórkach • wymienia wiązania występujące w DNA • definiuje pojęcie <i>replikacja DNA</i> • wymienia rodzaje RNA 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje budowę DNA i RNA • wyjaśnia, na czym polega komplementarność zasad azotowych • wymienia inne rodzaje nukleotydów • wskazuje wiązania występujące w DNA • wyjaśnia, na czym polega proces replikacji DNA 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje budowę chemiczną i przestrzenną DNA i RNA • odróżnia nukleotydy budujące DNA od nukleotydów budujących RNA 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podobieństwa i różnice w budowie DNA i RNA • wyjaśnia znaczenie DNA jako nośnika informacji genetycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady innych nukleotydów niż nukleotydy budujące DNA i RNA • wskazuje ATP jako jeden z rodzajów nukleotydów
3. Komórka					
1. Budowa komórki eukariotycznej	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie <i>komórka</i> • wyróżnia komórki prokariotyczne i eukariotyczne • wymienia przykłady komórek prokariotycznych i eukariotycznych • wskazuje na rysunku i nazywa struktury komórki eukariotycznej • rozróżnia komórki: zwierzęcą, roślinną i grzybową • wymienia elementy budowy komórki eukariotycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i opisuje różnice między komórkami eukariotycznymi • podaje funkcje różnych komórek w zależności od miejsca ich występowania • rysuje wybraną komórkę eukariotyczną na podstawie obserwacji mikroskopowej • buduje model przestrzenny komórki eukariotycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje kryterium podziału komórek ze względu na występowanie jądra komórkowego • charakteryzuje funkcje struktur komórki eukariotycznej • porównuje komórki eukariotyczne • na podstawie schematów, rysunków, zdjęć i opisów wskazuje struktury komórkowe 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie mikrofotografii rozpoznaje, wskazuje i charakteryzuje struktury komórkowe • wykonuje samodzielnie i obserwuje nietrwały preparat mikroskopowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego komórki mają niewielkie rozmiary • argumentuje i wyjaśnia przyczyny różnic w budowie i funkcjonowaniu komórek • wykazuje związek między budową organelli a ich funkcją
2. Budowa i znaczenie błon	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i wskazuje składniki błon biologicznych • wymienia właściwo- 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia model budowy błony biologicznej • wyjaśnia funkcje błon 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia właściwości błon biologicznych • charakteryzuje rodzaje transportu przez 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje rozmieszczenie białek i lipidów w błonach biologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje i przeprowadza doświadczenie dotyczące transportu substancji przez błon-

<p>biologicznych</p>	<p>ści błon biologicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe funkcje błon biologicznych i krótko je opisuje wymienia rodzaje transportu przez błony (transport bierny: dyfuzja prosta i dyfuzja ułatwiona; transport czynny, endocytoza i egzocytoza) definiuje pojęcia <i>osmoza, dyfuzja, roztwór hipotoniczny, roztwór izotoniczny, roztwór hipertoniczny</i> 	<p>biologicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między transportem biernym a transportem czynnym odróżnia endocytozę od egzocytozy analizuje schematy transportu substancji przez błony biologiczne stosuje pojęcia <i>roztwór hipertoniczny, roztwór izotoniczny i roztwór hipotoniczny</i> konstruuje tabelę, w której porównuje rodzaje transportu przez błonę biologiczną 	<p>błony biologiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę błony komórkowej porównuje zjawiska osmozy i dyfuzji przedstawia skutki umieszczenia komórki roślinnej oraz komórki zwierzęcej w roztworach: hipotonicznym, izotonicznym i hipertonicznym wykazuje związek między budową błon a ich funkcjami 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę i właściwości błony komórkowej i tonoplastu w procesach osmotycznych wykazuje związek między budową błony biologicznej a pełnionymi przez nią funkcjami planuje doświadczenie mające na celu badanie wpływu roztworów o różnym stężeniu na zjawisko osmozy w komórkach roślinnych na wybranych przykładach wyjaśnia różnice między endocytozą a egzocytozą 	<p>ny biologiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego błona biologiczna jest selektywnie przepuszczalna i omawia, jakie to ma znaczenie dla komórki
<p>3. Budowa i rola jądra komórkowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia <i>chromatyna, chromosom</i> podaje budowę jądra komórkowego wymienia funkcje jądra komórkowego przedstawia budowę chromosomu 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje elementy budowy jądra komórkowego określa skład chemiczny chromatyny wyjaśnia funkcje poszczególnych elementów jądra komórkowego wymienia i identyfikuje kolejne etapy upakowania DNA w jądrze komórkowym rysuje skondensowany chromosom i wskazuje elementy jego budowy 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje elementy jądra komórkowego charakteryzuje budowę chromosomu wyjaśnia znaczenie spiralizacji chromatyny w chromosomie wykazuje związek między budową jądra komórkowego a jego funkcją w komórce 	<ul style="list-style-type: none"> dowodzi przyczyn zawartości różnej liczby jąder komórkowych w komórkach eukariotycznych uzasadnia stwierdzenie, że jądro komórkowe odgrywa w komórce rolę kierowniczą 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia znaczenie upakowania DNA w jądrze komórkowym wyjaśnia, jakie znaczenie ma obecność porów jądrowych
<p>4. Składniki cytoplazmy</p>	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie <i>cytozol</i> wymienia składniki cytozolu podaje funkcje cytozolu wymienia funkcje cytoszkieletu podaje budowę oraz funkcje mitochondriów, siateczki śródplazmatycznej, rybosomów, wakuoli, lizosomów, aparatu Golgiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcje cytoszkieletu charakteryzuje budowę i funkcje siateczki śródplazmatycznej, rybosomów, wakuoli, lizosomów, aparatu Golgiego, mitochondrium omawia funkcje systemu błon wewnętrzkomórkowych definiuje przedziałowość (kompartamentację) 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega funkcjonalne powiązanie między rybosomami, siateczką śródplazmatyczną, aparatem Golgiego a błoną komórkową omawia funkcje wakuoli wyjaśnia, od czego zależy liczba i rozmieszczenie mitochondriów w komórce porównuje siateczkę śródplazmatyczną szorstką z siateczką śródpla- 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między budową a funkcją składników cytoszkieletu przedstawia błony wewnętrzkomórkowe jako zintegrowany system strukturalno-funkcjonalny oraz określa jego rolę w kompartmentacji komórki wyjaśnia znaczenie lizosomów dla funkcjonowania komórek organizmu człowieka, np. układu odporno- 	<ul style="list-style-type: none"> określa zależność między aktywnością metaboliczną komórki a ilością i budową mitochondriów wyjaśnia rolę przedziałów komórkowych w wytwarzanych przez nie różnych substancjach, np. enzymach

			<p>zmatryczną gładką</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę rybosomów w syntezie białek • wyjaśnia rolę tonoplastu komórek roślinnych w procesach osmotycznych 	<p>ściowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje udział poszczególnych organelli w syntezie i transporcie białek poza komórkę 	
5. Cykl komórkowy	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia <i>cykl komórkowy, mitoza, cytokineza</i> • przedstawia i nazywa etapy cyklu komórkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę interfezy w cyklu życiowym komórki • analizuje schemat przedstawiający zmiany ilości DNA i chromosomów w poszczególnych etapach cyklu komórkowego • charakteryzuje cykl komórkowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przebieg cyklu komórkowego • wskazuje, w jaki sposób zmienia się ilość DNA w cyklu komórkowym 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia konieczność podwojenia ilości DNA przed podziałem komórki • określa liczbę cząsteczek DNA w komórkach różnych organizmów w poszczególnych fazach cyklu komórkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje zależność między występowaniem nowotworu a zaburzonym cyklem komórkowym
6. Znaczenie mitozy, mejozy i apoptozy	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia <i>mejoza, apoptoza</i> • przedstawia istotę mitozy i mejozy • przedstawia znaczenie mitozy i mejozy • wskazuje różnicę między komórką haploidalną a komórką diploidalną 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje efekty mejozy • omawia na schemacie przebieg procesu apoptozy • rozróżnia po liczbie powstających komórek mitozę od mejozy • wskazuje, który proces – mitoza czy mejoza – prowadzi do powstania gamet, uzasadnia swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje zmiany liczby chromosomów w przebiegu mitozy i mejozy • wyjaśnia, na czym polega apoptoza • przedstawia istotę różnicy między mitozą a mejozą • określa znaczenie apoptozy w prawidłowym rozwoju organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zmiany zawartości DNA podczas mejozy • wyjaśnia znaczenie mitozy i mejozy • wyjaśnia, dlaczego mejoza jest nazwana podziałem redukcyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • argumentuje konieczności zmian zawartości DNA podczas mejozy • wyjaśnia związek między rozmnażaniem płciowym a zachodzeniem procesu mejozy • argumentuje, że proces apoptozy jest ważny dla prawidłowego funkcjonowania organizmu
4. Metabolizm					
1. Kierunki przemian metabolicznych	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia <i>metabolizm, anabolizm, katabolizm</i> • wymienia nośniki energii i elektronów w komórce • przedstawia budowę ATP • podaje funkcje ATP • definiuje szlak metaboliczny i cykl metaboliczny 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy ATP i jego znaczenie w procesach metabolicznych • przedstawia rolę przenośników elektronów • odróżnia na ilustracji szlak metaboliczny od cyklu metabolicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między procesami katabolicznymi a procesami anabolicznymi • charakteryzuje szlak metaboliczny i cykl metaboliczny • omawia przemiany ATP w ADP 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek między budową ATP a jego rolą biologiczną • wykazuje, że procesy anaboliczne i kataboliczne są ze sobą powiązane • porównuje przebieg szlaków metabolicznych z przebiegiem cykli metabolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób ATP sprzęga procesy metaboliczne • definiuje i uzasadnia kryteria podziału przemian metabolicznych
2. Budowa i działanie enzymów	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: <i>enzym, katalizator, kataliza enzymatyczna, energia aktywacji, centrum aktywne, kompleks enzym-substrat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje budowę enzymów • omawia właściwości enzymów • przedstawia sposób działania enzymów • wymienia etapy katalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie kształtu centrum aktywnego enzymu dla przebiegu reakcji enzymatycznej • wyjaśnia mechanizm działania i właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia mechanizm katalizy enzymatycznej • rozróżnia właściwości enzymów 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje wyniki przeprowadzonego doświadczenia wykazującego wpływ enzymów z ananasa na białka zawarte w żelatynie

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia budowę enzymów • podaje rolę enzymów w komórce • wymienia właściwości enzymów 	<p>liza enzymatycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ enzymów z ananasa na białka zawarte w żelatynie 	<p>enzymów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób przyspieszania przebiegu reakcji chemicznej przez enzymy 		
3. Regulacja aktywności enzymów	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: <i>inhibitor, aktywator, ujemne sprzężenie zwrotne</i> • wymienia podstawowe czynniki wpływające na szybkość reakcji enzymatycznych • podaje rolę aktywatorów i inhibitorów enzymów • przedstawia sposoby regulacji aktywności enzymów 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, na czym polega inhibicja, aktywacja i ujemne sprzężenie zwrotne • opisuje wpływ aktywatorów i inhibitorów na przebieg reakcji enzymatycznej • omawia wpływ temperatury, wartości pH i stężenia substratu na działanie enzymów • przeprowadza doświadczenie badające wpływ temperatury na aktywność katalazy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ stężenia substratu, temperatury i wartości pH na przebieg reakcji metabolicznej • porównuje mechanizm działania inhibitorów odwracalnych z mechanizmem działania inhibitorów nieodwracalnych • interpretuje wyniki doświadczenia dotyczącego wpływu wysokiej temperatury na aktywność katalazy 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje i przeprowadza doświadczenie mające wykazać wpływ dowolnego czynnika na aktywność enzymu • wyjaśnia mechanizm ujemnego sprzężenia zwrotnego jako sposobu regulacji przebiegu szlaków metabolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje i przewiduje wyniki doświadczenia wpływu różnych czynników na aktywność enzymów
4. Oddychanie komórkowe. Oddychanie tlenowe	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie <i>oddychanie komórkowe</i> • wymienia rodzaje oddychania komórkowego • zapisuje reakcję oddychania tlenowego • określa znaczenie oddychania komórkowego dla funkcjonowania organizmu • wymienia etapy oddychania tlenowego • lokalizuje etapy oddychania tlenowego w komórce • wymienia czynniki wpływające na intensywność oddychania tlenowego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje na podstawie schematu przebieg glikolizy, reakcji pomocowej, cyklu Krebsa i łańcucha oddechowego • przedstawia rolę przenośników elektronów w procesie oddychania tlenowego • omawia czynniki wpływające na intensywność oddychania tlenowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje substraty i produkty poszczególnych etapów oddychania tlenowego • wykazuje związek między budową mitochondrium a przebiegiem procesu oddychania tlenowego • omawia przebieg poszczególnych etapów oddychania tlenowego 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że oddychanie komórkowe ma charakter kataboliczny • wskazuje miejsca syntezy ATP w procesie oddychania tlenowego • przedstawia zysk energetyczny z utleniania jednej cząsteczki glukozy w trakcie oddychania tlenowego • wykazuje związek między liczbą i budową mitochondriów a intensywnością oddychania tlenowego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje zysk energetyczny w poszczególnych etapach oddychania tlenowego • wyjaśnia, dlaczego łańcuch oddechowy zachodzi wyłącznie w warunkach tlenowych
5. Procesy bez-tlenowego uzyskiwania energii	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie <i>fermentacja</i> • wymienia rodzaje fermentacji • wymienia organizmy przeprowadzające fermentację • określa lokalizację fermentacji w komórce i ciele człowieka • nazywa etapy fermentacji 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia fermentację mleczanową od fermentacji alkoholowej • przedstawia przebieg poszczególnych etapów fermentacji mleczanowej • omawia wykorzystanie fermentacji mleczanowej i alkoholowej w życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przebieg poszczególnych etapów fermentacji mleczanowej • porównuje i wyjaśnia różnicę między zyskiem energetycznym w oddychaniu tlenowym a zyskiem energetycznym fermentacji mleczanowej 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje drogi przemian pirogronianu w fermentacji i w oddychaniu tlenowym • porównuje oddychanie tlenowe z fermentacją mleczanową • tworzy i omawia schemat przebiegu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego utlenianie tego samego substratu energetycznego w warunkach tlenowych dostarcza więcej energii niż w warunkach beztlenowych • wyjaśnia, dlaczego w erytrocytach zachodzi fermentacja

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje zastosowanie fermentacji w życiu codziennym 		<ul style="list-style-type: none"> • określa warunki zachodzenia fermentacji • przedstawia różnice w przebiegu fermentacji mleczanowej i alkoholowej • wskazuje miejsce i rolę przenośników elektronów w procesie fermentacji 	fermentacji	mleczanowa, a nie oddychanie tlenowe
6. Inne procesy metaboliczne	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia składniki pokarmowe jako źródła energii • definiuje pojęcia <i>glukoneogeneza, glikogenoliza</i> • wskazuje miejsce i zarys przebiegu przemian białek i tłuszczów w organizmie człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegają glukoneogeneza i glikogenoliza • przedstawia rolę składników pokarmowych jako źródła energii • określa warunki i potrzebę zachodzenia w organizmie człowieka glikogenolizy i glukoneogenezy • podaje znaczenie procesu utleniania kwasów tłuszczowych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie utleniania kwasów tłuszczowych • na podstawie schematów omawia przebieg utleniania kwasów tłuszczowych, przemian białek i glukoneogenezy • wyjaśnia, w jakich sytuacjach dochodzi do przemian tłuszczów i białek w komórkach człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między glikolizą a glukoneogenezą • wyjaśnia przebieg rozkładu białek, cukrów i tłuszczów • określa znaczenie acetylo-CoA w przebiegu różnych szlaków metabolicznych • wyjaśnia, w jaki sposób organizm pozyskuje energię ze składników pokarmowych • na podstawie schematu przemian metabolicznych określa powiązania między glukoneogenezą, glikogenolizą, oddychaniem tlenowym oraz utlenianiem kwasów tłuszczowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek między procesami metabolicznymi (utleniania kwasów tłuszczowych, glukoneogenezy, glikogenolizy) a pozyskiwaniem energii przez komórkę

Wymagania na poszczególne oceny „Biologia na czasie 2” poziom podstawowy (połowa materiału)

Temat	Poziom wymagań				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość					
1. Hierarchiczna budowa organizmu człowieka	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia hierarchiczną budowę organizmu • definiuje pojęcia: <i>komórka, tkanka, narząd, układ narządów, organizm</i> • wymienia nazwy układów narządów • rozpoznaje na ilustracjach poszczególne elementy organizmu • wymienia główne 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia główne funkcje poszczególnych układów narządów • przedstawia podstawowe powiązania funkcjonalne między narządami w obrębie poszczególnych układów • przedstawia podstawowe powiązania funkcjonalne między układami narządów w obrębie organizmu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek budowy narządów z pełnionymi przez nie funkcjami • przedstawia powiązania funkcjonalne między narządami w obrębie poszczególnych układów • przedstawia powiązania funkcjonalne między układami narządów w obrębie organizmu • wyjaśnia mechani- 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • dowodzi, że ciało człowieka stanowi wielopoziomą strukturę • podaje na podstawie różnych źródeł wiedzy przykłady narządów współpracujących ze sobą i wyjaśnia, na czym polega ich współpraca 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty potwierdzające tezę, że między narządami w obrębie poszczególnych układów istnieją powiązania funkcjonalne

	<p>funkcje poszczególnych układów narządów</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie <i>homeostaza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje poszczególne układy narządów wymienia parametry istotne w utrzymaniu homeostazy 	<p>zmy warunkujące homeostazę</p>		
2. Tkanki: nabłonkowa, mięśniowa i nerwowa	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje tkanki zwierzęce przedstawia budowę i rolę tkanek: nabłonkowej, mięśniowej i nerwowej rozpoznaje na schematach tkanki: nabłonkową, mięśniową i nerwową 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tkanki: nabłonkową, mięśniową, nerwową podczas obserwacji preparatów pod mikroskopem, na schematach, mikrofotografiach przedstawiających obraz spod mikroskopu oraz na podstawie opisu klasyfikuje tkanki na podstawie kształtu i liczby warstw komórek oraz pełnionych funkcji charakteryzuje tkankę mięśniową: przedstawia jej rodzaje, budowę, sposób funkcjonowania charakteryzuje tkankę nerwową 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wykonuje schematyczne rysunki tkanek zwierzęcych charakteryzuje nabłonki pod względem budowy, roli i miejsca występowania porównuje tkankę mięśniową gładką z tkanką poprzecznie prążkowaną serca oraz tkanką poprzecznie prążkowaną szkieletową pod względem budowy i sposobu funkcjonowania wskazuje różnice między tkankami: nerwową, mięśniową i nabłonkową dostrzega oraz omawia podobieństwa i różnice między neuronami a komórkami gwałowymi 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek między budową tkanek a pełnionymi przez nie funkcjami rozpoznaje na podstawie obserwacji mikroskopowych tkanki: nabłonkową, mięśniową i nerwową oraz porównuje je pod względem budowy i funkcji uzasadnia, że istnieje korelacja między funkcjonowaniem neuronów a funkcjonowaniem komórek gwałowych 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ustala, które elementy tkanek: nabłonkowej, mięśniowej i nerwowej świadczą o ich przystosowaniu do pełnionych funkcji, oraz potwierdza swoje zdanie argumentami
3. Tkanka łączna	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia budowę i rolę tkanki łącznej wymienia przykłady występowania tkanki łącznej w ciele człowieka wymienia nazwy rodzajów tkanki łącznej omawia budowę tkanki chrzęstnej i tkanki kostnej charakteryzuje budowę i funkcje osocza oraz elementów morfologicznych krwi 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> podaje kryteria podziału tkanki łącznej charakteryzuje tkankę łączną z uwzględnieniem kryteriów jej podziału wymienia przykłady tkanek łącznych: właściwych, podporowych i płynnych 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje tkanki łączne właściwe pod względem budowy, roli i występowania określa, z których tkanek właściwych są zbudowane narządy występujące w organizmie człowieka 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje rodzaje tkanki łącznej wykazuje związek między budową danego rodzaju tkanki łącznej a pełnioną przez tę tkankę funkcją charakteryzuje rodzaje tkanki łącznej właściwej omawia kryteria podziału tkanki łącznej płynnej 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ustala, które elementy tkanki łącznej świadczą o jej przystosowaniu do pełnionej funkcji, oraz potwierdza swoje zdanie argumentami
2. Skóra – powłoka ciała					
4. Budowa i funkcje skóry	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy warstw skóry podaje nazwy elementów skóry wymienia funkcje 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcje skóry charakteryzuje gruczoły skóry przedstawia znaczenie skóry w termore- 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka opisuje zależność między budową a 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek między budową a funkcjami skóry porównuje poszczególne war- 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm syntezy witaminy D₃ wyjaśnia, dlaczego osoby mieszkające

	<p>skóry</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy wytworów naskórka 	<p>gulacji</p>	<p>funkcjami skóry</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje rolę skóry jako narządu zmysłu 	<p>stwy skóry pod względem budowy i funkcji</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na rolę skóry w termoregulacji 	<p>na stałe w Polsce są narażone na niedobory witaminy D₃</p>
5. Choroby i higiena skóry	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym zajmuje się dermatologia wymienia rodzaje chorób skóry wymienia czynniki chorobotwórcze będące przyczynami wybranych chorób skóry przedstawia zasady profilaktyki wybranych chorób skóry 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia najważniejsze informacje dotyczące badań diagnostycznych chorób skóry wyjaśnia, dlaczego należy dbać o skórę wymienia zasady higieny skóry klasyfikuje i charakteryzuje wybrane choroby skóry 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są alergie skórne, grzybicze i oparzenia omawia zaburzenia funkcjonowania gruczołów łojowych omawia przyczyny zachorowań na czerniaka, a także diagnostykę, sposób leczenia i profilaktykę tej choroby 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ nadmiaru promieniowania UV na skórę uzasadnia stwierdzenie, że czerniak jest groźną chorobą współczesnego świata 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega fotostarzenie się skóry analizuje i przedstawia na podstawie literatury uzupełniającej wpływ stresu oraz ilości snu na prawidłowe funkcjonowanie skóry
6-7. Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziałów „Organizm człowieka jako funkcjonalna całość” i „Skóra – powłoka organizmu”					
3. Układ ruchu					
8. Ogólna budowa i funkcje szkieletu	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> rozdziela część czynną i część bierną aparatu ruchu wymienia funkcje szkieletu podaje nazwy głównych kości tworzących szkielet człowieka 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje elementy szkieletu osiowego, szkieletu obręczy i szkieletu kończyn rozdziela kości ze względu na ich kształt opisuje budowę kości długiej 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między budową kości a jej właściwościami mechanicznymi porównuje tkankę kostną z tkanką chrzęstną 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na przebudowę kości określa, które właściwości kości wynikają z ich budowy tkankowej wykazuje związek między budową kości a pełnionymi przez nie funkcjami 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego szkielet człowieka jest zbudowany przede wszystkim z tkanki kostnej
9. Rodzaje połączeń kości	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje połączeń ścisłych i ruchomych kości wymienia rodzaje stawów wskazuje na schemacie elementy stawu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje typy połączeń kości na schemacie przedstawiającym szkielet i podaje przykłady tych połączeń przedstawia rodzaje połączeń ścisłych omawia budowę stawu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje połączenia kości rozpoznaje rodzaje stawów omawia funkcje poszczególnych elementów stawu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje stawy ze względu na zakres wykonywanych ruchów i kształt powierzchni stawowych porównuje stawy pod względem zakresu wykonywanych ruchów i kształtu powierzchni stawowych 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje zakres ruchów, który można wykonywać w obrębie stawów: biodrowego, barkowego, kolannowego i obrotowego (między pierwszym a drugim kręgiem kręgosłupa) i wyjaśnia zaobserwowane różnice, odwołując się do budowy tych stawów
10. Szkielet osiowy i szkielet kończyn	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy elementów szkieletu osiowego i podaje ich funkcje 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na schemacie kości móżdżkowe i twarzoczaszki 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego wyjaśnia związek 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia argumenty potwierdzające tezę, że występowanie wielu

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy kości budujących klatkę piersiową dzieli kości czaszki na te, które tworzą mózgowiczaszkę, i na te, z których składa się twarzoczaszka podaje nazwy odcinków kręgosłupa wymienia nazwy kości obręczy barkowej i obręczy miednicznej wymienia nazwy kości kończyny górnej i kończyny dolnej podaje nazwy krzywizn kręgosłupa określa rolę krzywizn kręgosłupa 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na schemacie kości klatki piersiowej rozróżnia i charakteryzuje odcinki kręgosłupa wyjaśnia znaczenie naturalnych krzywizn kręgosłupa i wskazuje na schemacie, w których miejscach się one znajdują rozpoznaje na schemacie kości obręczy barkowej i obręczy miednicznej rozpoznaje na schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej 	<p>między budową a funkcjami czaszki</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między budową oraz funkcjami twarzoczaszki i mózgowiczaszki porównuje budowę kończyny górnej z budową kończyny dolnej wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnionymi przez nie funkcjami wykazuje związek budowy kończyn z pełnionymi przez nie funkcjami 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na schemacie i porównuje kręgi znajdujące się w różnych odcinkach kręgosłupa rozpoznaje na schemacie oraz klasyfikuje i charakteryzuje poszczególne żebra wyjaśnia znaczenie zatok 	<p>mniejszych kości jest korzystniejsze dla organizmu niż występowanie kilku kości dużych</p> <ul style="list-style-type: none"> i długich wyjaśnia znaczenie różnic w budowie miednicy u kobiet i u mężczyzn
11. Budowa i funkcjonowanie mięśni szkieletowych	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy podstawowych mięśni wymienia funkcje mięśni przedstawia budowę mięśnia szkieletowego definiuje pojęcie <i>sarkomer</i> wymienia rodzaje tkanek mięśniowych przedstawia budowę tkanek mięśniowych przedstawia antagonistyczne działanie mięśni wymienia źródła energii niezbędnej do skurczu mięśnia 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje rodzaje tkanek mięśniowych pod względem budowy i funkcji rozpoznaje najważniejsze mięśnie szkieletowe określa funkcje mięśni szkieletowych wynikające z ich położenia omawia budowę sarkomeru wyjaśnia, na czym polega mechanizm skurczu mięśnia szkieletowego określa, w jakich warunkach w mięśniach powstaje kwas mlekowy 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek budowy tkanki mięśniowej z funkcją pełnioną przez tę tkankę analizuje molekularny mechanizm skurczu mięśnia omawia warunki prawidłowej pracy mięśni omawia przemiany biochemiczne zachodzące podczas długotrwałej pracy mięśnia określa rolę mioglobiny 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje mięśnie ze względu na wykonywane czynności wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że mięśnie szkieletowe mają budowę hierarchiczną wykazuje związek między budową mięśnia a mechanizmem jego skurczu wyjaśnia mechanizm skurczu mięśnia na poziomie miofibrili oraz rolę jonów wapnia i ATP w tym procesie
12. Higiena i choroby układu ruchu	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki pokarmowe, które mają pozytywny wpływ na stan układu ruchu dostrzega znaczenie utrzymywania prawidłowej postawy ciała rozpoznaje wady postawy na schematach 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> rozróżnia urazy mechaniczne szkieletu wymienia cechy prawidłowej postawy ciała charakteryzuje choroby układu ruchu wykazuje, że codzienna aktywność fizyczna wpływa korzystnie na układ ruchu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny i skutki wad kręgosłupa omawia przyczyny i skutki płaskostopia omawia przyczyny oraz sposoby diagnozowania i leczenia osteoporozy wyjaśnia wpływ 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia sposoby zapobiegania osteoporozie wskazuje przyczyny zmian zachodzących w układzie ruchu na skutek osteoporozy przewiduje skutki niewłaściwego wykonywania ćwiczeń 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób transfuzja krwi u sportowców może wpłynąć na uzyskiwanie przez nich lepszych wyników oraz jakie skutki zdrowotne wywołuje ten rodzaj dopingu przedstawia argu-

	<p>tach lub na podstawie opisu</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny powstawania wad postawy przedstawia przyczyny płaskostopia wymienia podstawowe urazy mechaniczne układu ruchu wymienia choroby układu ruchu dowodzi korzystnego wpływu ćwiczeń fizycznych na zdrowie definiuje pojęcie <i>doping</i> 	<p>chu</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki diety niezbędne do prawidłowego funkcjonowania układu ruchu wyjaśnia, kiedy warto stosować suplementy diety przedstawia metody zapobiegania wadom postawy 	<p>dopingu na organizm człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje, że długotrwałe przebywanie w pozycji siedzącej jest niezdrowe dla układu ruchu 	<p>fizycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia działanie wybranych grup środków dopingujących 	<p>menty przemawiające za stosowaniem manipulacji genetycznych u sportowców w celu uzyskiwania przez nich lepszych wyników oraz argumenty przeciw stosowaniu takich manipulacji</p>
--	---	---	---	---	---

13-14. Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Układ ruchu”

4. Układ pokarmowy

15. Organiczne składniki pokarmowe	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy składników pokarmowych wymienia przykłady produktów spożywczych bogatych w poszczególne składniki pokarmowe wymienia podstawowe funkcje poszczególnych składników pokarmowych definiuje pojęcia <i> błonnik, NNKT</i> podaje funkcję błonnika 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> rozdzieli budulcowe i energetyczne składniki pokarmowe omawia rolę składników pokarmowych w organizmie podaje różnicę między białkami pełnowartościowymi a białkami niepełnowartościowym definiuje pojęcia: <i> aminokwasy egzogenne, aminokwasy endogenne</i> podaje przykłady aminokwasów endogennych i aminokwasów egzogennych wyjaśnia znaczenie NNKT dla zdrowia człowieka wymienia kryteria podziału węglowodanów wyjaśnia znaczenie błonnika pokarmowego w diecie 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje pokarmy pełnowartościowe z pokarmami niepełnowartościowymi wskazuje czynniki decydujące o wartości odżywczej pokarmów klasyfikuje węglowodany na przyswajalne i nieprzyswajalne 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przewiduje skutki diety wegańskiej porównuje zawartość białek w poszczególnych produktach przewiduje skutki niedoboru i nadmiaru poszczególnych składników odżywczych wyjaśnia, że w przypadku stosowania diety bez białka zwierzęcego bardzo ważne dla zdrowia jest spożywanie urozmaiconych posiłków bogatych w białko roślinne 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje wartość energetyczną białek z wartością energetyczną węglowodanów i tłuszczów wyjaśnia zależność między stosowaną dietą a zapotrzebowaniem organizmu na poszczególne składniki pokarmowe uzasadnia znaczenie dostarczania do organizmu kwasów omega-3 i omega-6 we właściwych proporcjach
16. Rola witamin. Nieorganiczne składniki pokarmowe	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: <i> witamina, hiperwitaminoza, hipowitaminoza, awitaminoza, bilans wodny</i> wymienia nazwy witamin rozpusz- 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zasady klasyfikacji i nazewnictwa witamin wymienia nazwy pokarmów będących źródłami witamin rozpuszczalnych w tłuszczach i w wo- 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia skutki niedoboru i nadmiaru wybranych witamin w organizmie człowieka podaje przykłady naturalnych antyutleniaczy, którymi są 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie znaczenie mają antyutleniacze dla prawidłowego funkcjonowania organizmu omawia znaczenie witamin jako natu- 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje zależności między uwodnieniem organizmu a tempem metabolizmu określa na podstawie literatury zdrowotne konse-

	<p>czalnych w tłuszczach i witamin rozpuszczalnych w wodzie</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne źródła witamin wymienia podstawowe funkcje poszczególnych witamin wymienia skutki niedoboru wybranych witamin podaje kryteria podziału składników mineralnych wymienia nazwy makroelementów i mikroelementów wymienia funkcje wody w organizmie 	<p>dzie</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia funkcje witamin rozpuszczalnych w tłuszczach i w wodzie wymienia przyczyny awitaminozy i hipowitaminozy omawia znaczenie składników mineralnych dla organizmu omawia znaczenie wody dla organizmu 	<p>niektóre witaminy (A, C, E)</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie wybranych makro- i mikroelementów omawia objawy niedoboru wybranych makroelementów i mikroelementów wyjaśnia, na czym polega mechanizm regulacji bilansu wodnego człowieka 	<p>ralnych antyutleniających</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia związek między właściwościami a funkcjami wody wyjaśnia, dlaczego dodawanie tłuszczów (oliwy lub oleju) do warzyw ma wpływ na przyswajalność witamin 	<p>kwencje spożywania nadmiernej ilości soli kuchennej</p>
17. Budowa i funkcje układu pokarmowego	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyróżnia w układzie pokarmowym przewód pokarmowy i gruczoły trawienne wymienia nazwy odcinków przewodu pokarmowego i gruczołów trawiennych podaje funkcje jamy ustnej, gardła, przełyku, żołądka i jelit przedstawia budowę i rodzaje zębów przedstawia znaczenie ruchów perystaltycznych podaje funkcje żołądka i dwunastnicy podaje funkcje ślinianek, wątroby i trzustki przedstawia funkcje jelita cienkiego i jelita grubego przedstawia funkcje kosmków jelitowych wskazuje miejsca wchłaniania pokarmu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów wyjaśnia rolę języka i gardła w połknięciu pokarmu wyjaśnia, jaką rolę odgrywa ślina wydzielana przez ślinianki wymienia odcinki jelita cienkiego omawia funkcje wątroby i trzustki w trawieniu pokarmów wymienia składniki soku trzustkowego oraz soku jelitowego wyjaśnia funkcje kosmków jelitowych omawia funkcje jelita grubego wymienia funkcje mikrobiomu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę żółci w trawieniu tłuszczów omawia działanie enzymów trzustkowych i enzymów jelitowych omawia budowę kosmków jelitowych analizuje mechanizm wchłaniania składników pokarmowych omawia znaczenie mikrobiomu dla prawidłowego funkcjonowania organizmu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia mechanizm połknięcia pokarmu charakteryzuje funkcje gruczołów błony śluzowej żołądka wyjaśnia, dlaczego występowanie mikrobiomu ma duże znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania organizmu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje skład i rolę wydzielin produkowanych przez ślinianki, wątrobę i trzustkę wyjaśnia, dlaczego przewód pokarmowy musi mieć złożoną budowę
18. Procesy trawienia i wchłaniania	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: <i>trawienie, enzymy trawienne</i> wymienia najważniejsze enzymy tra- 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje substraty, produkty oraz miejsca działania enzymów trawiennych omawia procesy 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje procesy trawienia i wchłaniania cukrów, białek oraz tłuszczów 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje etapy trawienia poszczególnych składników pokarmowych 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> planuje i przeprowadza doświadczenie, którym można sprawdzić wpływ czyn-

	<p>wienne</p> <ul style="list-style-type: none"> określa, w których miejscach przewodu pokarmowego działają enzymy trawienne, i podaje funkcje tych enzymów określa lokalizację ośrodka głodu i ośrodka sytości 	<p>trawienia zachodzące w jamie ustnej, żołądka i jelicie</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm wchłaniania produktów trawienia w kosmkach jelitowych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ pH roztworu na trawienie skrobi przez amylazę ślinową wyjaśnia, jaką rolę odgrywają ośrodek głodu i ośrodek sytości 	<p>w przewodzie pokarmowym</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje wpływ odczynu roztworu na trawienie białek wyjaśnia, co się dzieje z wchłoniętymi produktami trawienia wyjaśnia mechanizm działania ośrodka głodu i ośrodka sytości 	<p>ników chemicznych lub fizycznych na aktywność enzymatyczną amylazy ślinowej trawiącej skrobię oraz formułuje wnioski na podstawie uzyskanych wyników</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego produkty trawienia tłuszczów są wchłaniane do naczyń limfatycznych, a nie do naczyń krwionośnych dowodzi, że na odczuwanie głodu i sytości mogą wpływać różne czynniki, np. stres
19. Zasady racjonalnego odżywiania się	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie <i>bilans energetyczny</i> podaje, jakie jest zapotrzebowanie energetyczne człowieka w zależności od wieku (w kcal) opisuje piramidę zdrowego żywienia i stylu życia wskazuje, że wielkość porcji i proporcje składników pożytków są elementem racjonalnego odżywiania wymienia podstawowe przyczyny i skutki otyłości oblicza wskaźnik masy ciała (BMI) wymienia podstawowe zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja) 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są bilans energetyczny dodatni i bilans energetyczny ujemny charakteryzuje zasady racjonalnego odżywiania się przedstawia argumenty potwierdzające, że spożywanie nadmiaru soli i słodczy jest szkodliwe dla organizmu charakteryzuje przyczyny i skutki otyłości 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza wskaźnik BMI dla osób obu płci w różnym wieku i określa, czy te osoby mają nadwagę, czy niedowagę analizuje piramidę zdrowego żywienia i przedstawia zalecenia dotyczące proporcji składników pokarmowych w spożywanych posiłkach wyjaśnia różnice między bulimią a anoreksją 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> opracowuje jednolity jadłospis zgodny z zasadami racjonalnego odżywiania się przedstawia skutki otyłości u młodych osób charakteryzuje otyłość brzuszną i pośladową oraz dowodzi ich negatywnego wpływu na zdrowie 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia pięć propozycji działań, których podjęcie pozwoliłoby zmniejszyć ryzyko wystąpienia otyłości u nastolatków
20. Choroby układu pokarmowego	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe metody diagnozowania chorób układu pokarmowego (badanie krwi, kału, USG jamy brzusznej) klasyfikuje choroby układu pokarmowego 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i objawy chorób pasożytniczych układu pokarmowego wymienia i opisuje wybrane wirusowe choroby przewodu pokarmowego, m.in. 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje podstawowe metody diagnozowania chorób układu pokarmowego wymienia objawy chorób bakteryjnych, wirusowych i paso- 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje choroby układu pokarmowego na podstawie charakterystycznych objawów omawia szczegółowo metody diagnozowania chorób 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia argumenty potwierdzające tezę, że choroby bakteryjne i wirusowe mogą mieć wpływ na powstawanie, wzrost i rozwój komórek nowotwo-

	<p>na pasożytnicze, wirusowe i bakteryjne</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy chorób pasożytniczych i podaje nazwy pasożytów (tasiemiec, glista ludzka, owsik ludzki, włosień kręty) wymienia bakteryjne i wirusowe choroby układu pokarmowego podaje sposoby zapobiegania chorobom układu pokarmowego 	<p>WZW typu A, B i C</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy innych chorób układu pokarmowego: zespół złego wchłaniania, choroba Crohna, choroby nowotworowe (rak żołądka, rak jelita grubego) 	<p>żytniczych oraz metody profilaktyki tych chorób</p>	<p>układu pokarmowego: gastroskopię i kolonoskopię</p> <ul style="list-style-type: none"> dowodzi, że właściwa profilaktyka odgrywa ogromną rolę w walce z chorobami układu pokarmowego 	<p>rowych układu pokarmowego</p> <ul style="list-style-type: none"> przeprowadza debatę na temat diety bezglutenowej z wykorzystaniem materiałów pochodzących z różnych źródeł popularnonaukowych i naukowych
--	---	---	--	--	--

21-22. Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Układ pokarmowy”

5. Układ oddechowy

<p>23. Budowa i funkcjonowanie układu oddechowego</p>	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy elementów budujących układ oddechowy i wskazuje, że składa się on z dróg oddechowych oraz płuc wymienia funkcje poszczególnych elementów układu oddechowego człowieka lokalizuje na schematach poszczególne elementy układu oddechowego 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między wymianą gazową a oddychaniem komórkowym omawia funkcje głośni i nagłośni omawia związek między budową a funkcją płuc wyjaśnia związek między budową pęcherzyków płucnych a wymianą gazową 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależności między budową poszczególnych odcinków układu oddechowego a ich funkcjami omawia proces powstawania głosu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki decydujące o wysokości i natężeniu głosu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje, że wymiana gazowa oraz oddychanie komórkowe umożliwiają funkcjonowanie organizmu podaje argumenty potwierdzające duże znaczenie nagłośni podczas połykania pokarmu
<p>24. Wentylacja i wymiana gazowa</p>	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia mechanizm wentylacji płuc definiuje pojęcia: <i>całkowita pojemność płuc, pojemność życiowa płuc</i> podaje lokalizację ośrodka oddechowego i opisuje jego działanie porównuje skład powietrza wdychanego ze składem powietrza wydychanego wyjaśnia znaczenie przepony i mięśni międzyżebrowych w wentylacji płuc wymienia rodzaje wymiany gazowej i podaje, gdzie one 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega mechanizm wentylacji płuc porównuje mechanizm wdechu z mechanizmem wydechu omawia mechanizm wymiany gazowej zewnętrznej i mechanizm wymiany gazowej wewnętrznej wskazuje różnicę między całkowitą a życiową pojemnością płuc omawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych – tlenu i dwutlenku węgla przeprowadza doświadczenie sprawdzające zawartość 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przeprowadza doświadczenie wykazujące działanie przepony wskazuje czynniki wpływające na wiązanie i oddawanie tlenu przez hemoglobinę omawia transport dwutlenku węgla w organizmie człowieka 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek między budową hemoglobiny a jej rolą w transporcie gazów omawia mechanizm regulacji częstotliwości oddechów wyjaśnia mechanizm wymiany gazowej w płucach i w tkankach na podstawie gradientu ciśnień parcyjnych tlenu i dwutlenku węgla 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ różnych czynników na wiązanie i oddawanie tlenu przez hemoglobinę wyjaśnia, w jaki sposób ciśnienie atmosferyczne wpływa na wymianę gazową przewiduje skutki wpływu zbyt niskiego i zbyt wysokiego ciśnienia atmosferycznego na prawidłowe funkcjonowanie organizmu

	<p>zachodzą</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg dyfuzji gazów w płucach 	<p>dwutlenku węgla w powietrzu wdechowym i wydychanym</p>			
25. Zaburzenia funkcjonowania układu oddechowego	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zanieczyszczenia powietrza • wyjaśnia, w jaki sposób można chronić się przed smogiem • omawia skutki palenia tytoniu • wymienia metody diagnozowania chorób układu oddechowego • wymienia nazwy chorób układu oddechowego (nieżyt nosa, przeziębienie, grypa, angina, gruźlica płuc, rak płuc, astma oskrzelowa, przewlekła obturacyjna choroba płuc) 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje rodzaje zanieczyszczeń powietrza i wymienia ich źródła • wyjaśnia wpływ zanieczyszczeń powietrza na układ oddechowy • wymienia źródła czadu • wykazuje szkodliwość palenia papierosów, także elektronicznych • charakteryzuje choroby układu oddechowego (nieżyt nosa, przeziębienie, grypę, anginę, gruźlicę płuc, raka płuc, astmę oskrzelową, przewlekłą obturacyjną chorobę płuc) • wskazuje sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zależność między występowaniem chorób dróg oddechowych a stanem wdechowanego powietrza • omawia wpływ czadu na organizm człowieka • omawia sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego • omawia przebieg badań diagnostycznych chorób układu oddechowego 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przewiduje skutki chorób układu oddechowego • omawia sposoby diagnozowania i leczenia wybranych chorób układu oddechowego 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza pomiar objętości płuc z wykorzystaniem samodzielnie zrobionej aparatury oraz formułuje wnioski na podstawie uzyskanych wyników • przedstawia, na podstawie różnych źródeł wiedzy, argumenty przemawiające za wyborem określonych metod diagnozowania i leczenia niespecyficznych, nowych jednostek chorobowych lub nowych czynników wywołujących choroby układu oddechowego
6. Układ krążenia					
26. Skład i funkcje krwi	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy składników krwi • wymienia podstawowe funkcje krwi • przedstawia przebieg procesu krzepnięcia krwi 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje składniki krwi • omawia funkcje krwi • porównuje elementy komórkowe krwi pod względem budowy • wymienia nazwy i funkcje składników osocza • wyjaśnia, na czym polega proces krzepnięcia krwi 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje składniki krwi • porównuje składniki krwi pod względem pełnionych przez nie funkcji • podaje zasady podziału leukocytów ze względu na obecność ziarnistości w ich cytoplazmie • analizuje proces krzepnięcia krwi 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia związek między cechami elementów morfotycznych krwi a funkcjami pełnionymi przez te elementy • określa, jaką rolę w procesie krzepnięcia krwi odgrywa trombina 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przewiduje skutki stanu chorobowego polegającego na krzepnięciu krwi wewnątrz naczyń
27./28. Budowa i funkcje układu krwionośnego	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia funkcje układu krwionośnego • podaje nazwy elementów układu krążenia • podaje nazwy elementów serca człowieka • określa położenie serca 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje tętnice z żyłami pod względem budowy anatomicznej i pełnionych funkcji • rozróżnia typy sieci naczyń krwionośnych • rozróżnia rodzaje naczyń krwionośnych 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek między budową anatomiczną i morfologiczną naczyń krwionośnych a pełnionymi przez nie funkcjami (z uwzględnieniem zastawek w żyłach) • rozróżnia zastawki w 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje typy sieci naczyń krwionośnych • analizuje sposób przepływu krwi w żyłach kończyn dolnych • wyjaśnia, na czym polega automatyzm serca 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę układu krwionośnego w utrzymaniu homeostazy • wyjaśnia różnicę między układem wrotnym a siecią dziwną • wyjaśnia przyczynę różnicy między

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega automatyzm serca • opisuje cykl pracy serca • omawia funkcje naczyń wieńcowych • wymienia typy naczyń krwionośnych • odróżnia krwiobieg duży od krwiobiegu małego • wskazuje prawidłowe wartości ciśnienia krwi i tętna człowieka 	<p>śnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przepływ krwi w krwiobiegu dużym i w krwiobiegu małym na podstawie schematu 	<p>sercu</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia budowę układu przewodzącego serca • porównuje krwiobieg duży z krwiobiegiem małym pod względem pełnionych funkcji • interpretuje wyniki pomiarów tętna • interpretuje wyniki pomiaru ciśnienia krwi 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różnicę między wartościami ciśnienia skurczowego a wartościami ciśnienia rozkurczowego krwi • omawia sposób regulacji ciśnienia krwi w naczyniach 	<p>wartościami ciśnienia skurczowego a wartościami ciśnienia rozkurczowego krwi oraz podaje argumenty potwierdzające, że nieprawidłowe wartości ciśnienia krwi mogą zagrażać zdrowiu, a nawet życiu</p>
29. Układ limfatyczny	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia funkcje układu limfatycznego • wymienia nazwy narządów układu limfatycznego • przedstawia budowę i funkcje naczyń limfatycznych • określa sposób powstawania i funkcje limfy 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje narządów wchodzących w skład układu limfatycznego • charakteryzuje cechy naczyń limfatycznych 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje narządy układu limfatycznego pod względem pełnionych przez nie funkcji • omawia skład limfy i jej rolę • porównuje układ krwionośny z układem limfatycznym pod względem budowy i funkcji 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie prawidłowego funkcjonowania narządów tworzących układ limfatyczny • omawia sposób powstawania limfy • podaje argumenty potwierdzające, że układ krwionośny i układ limfatyczny stanowią integralną całość • porównuje naczynia limfatyczne i żyły pod względem budowy 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na podstawie źródeł popularno-naukowych i naukowych, jakie znaczenie w utrzymywaniu homeostazy mają układ krwionośny i układ limfatyczny
30. Choroby układu krążenia	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby zapobiegania chorobom układu krążenia • wskazuje związek między stylem życia a chorobami układu krążenia • wymienia metody diagnozowania chorób układu krążenia • wymienia nazwy chorób układu krążenia (anemia, białaczka, nadciśnienie tętnicze, żylaki, miażdżycy, udar mózgu, choroba wieńcowa, zawał serca) 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny chorób układu krążenia • właściwie interpretuje wyniki morfologii krwi i lipidogramu • charakteryzuje metody diagnozowania chorób układu krążenia • wyjaśnia, dlaczego należy badać ciśnienie krwi • charakteryzuje wybrane choroby układu krążenia 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty potwierdzające tezę, że właściwy styl życia jest najważniejszym elementem profilaktyki chorób układu krążenia • omawia przyczyny, objawy i profilaktykę chorób układu krążenia 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia objawy chorób układu krążenia • wyjaśnia, na czym polega niewydolność układu krążenia 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje metody diagnozowania poszczególnych chorób układu krążenia • wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat sposobów zapobiegania rozwojowi miażdżycy naczyń wieńcowych
31-32. Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziałów „Układ oddechowy” i „Układ krążenia”					